

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ

ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΜΣ «Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων»

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΑΡΙΑ ΣΓΑΡΔΕΛΗ

ΑΜ 2207

Επιβλέπων Καθηγητής : ΓΙΑΝΝΑΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ

ΑΘΗΝΑ 2024

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

Μέλη Επιτροπής Εξέτασης

Πρόδρομος Γιαννάς

Σπυριδάκος Αθανάσιος

Ψαρομήλιγκος Ιωάννης

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Μαρία Σγαρδέλη του Γερασίμου, με αριθμό μητρώου 2207, φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, της Σχολής Διοίκησης, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών, του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η Δηλούσα

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

Ευχαριστίες

Η παρούσα εργασία υλοποιήθηκε με την πολύτιμη βοήθεια, καθοδήγηση και ηθική υποστήριξη του επιβλέποντα καθηγητή μου, κ. Πρόδρομου Γιαννά, τον οποίο ευχαριστώ θερμά, για την άριστη συνεργασία.

Πολύτιμη, ήταν και η βοήθεια των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων της Πάρου και του Περιστερίου που με προθυμία και συνεργατική διάθεση πρόσφεραν λίγο από το χρόνο τους για την επιτυχή ολοκλήρωση της διπλωματικής μου διατριβής.

Την εργασία μου την αφιερώνω στην οικογένειά μου που με καρτερικότητα, υπομονή και αγάπη είναι πάντα δίπλα μου.

Σύντομη περίληψη

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση των απόψεων, των αντιλήψεων και των στάσεων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε δια ζώσης κατά τον μήνα Δεκέμβριο 2023, με χρήση προσωπικής ημι-δομημένης συνέντευξης και την συμμετοχή δώδεκα (12) εκπαιδευτικών από νηπιαγωγεία, δημοτικά, γυμνάσια και λύκεια των δήμων Περιστερίου και Πάρου.

Τα αποτελέσματα της έρευνας επιβεβαιώνουν σε μεγάλο βαθμό τα ευρήματα των ερευνών που έχουν γίνει κατά την τελευταία δεκαετία με την συμμετοχή εκπαιδευτικών από σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας. Ειδικότερα, οι εκπαιδευτικοί δεν νιώθουν διαφορετικά όταν καλούνται να διδάξουν σε μία τάξη με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα, ωστόσο δεν διαθέτουν την απαιτούμενη επάρκεια που θα τους επιτρέψει να ανταποκριθούν στις ανάγκες των μαθητών τους. Από την άλλη, αντιμετωπίζουν προβλήματα που σχετίζονται κυρίως με την κατανόηση της ελληνικής γλώσσας από τους αλλοδαπούς μαθητές, ενώ επισημαίνουν σημαντικές διαφορές στην σχολική επίδοση και στην πρόοδο μεταξύ των γηγενών μαθητών και των μαθητών που προέρχονται από άλλες χώρες. Επιπρόσθετα, θεωρούν ότι η γνώση της ελληνικής γλώσσας συνιστά βασική προϋπόθεση για την πρόοδο των αλλοδαπών μαθητών, ενώ σχετικά με τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των αλλοδαπών μαθητών στο σχολείο, δηλώνουν θετικοί στο ενδεχόμενο αυτό. Τέλος, προέκυψαν σημαντικές διαφοροποιήσεις στις απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις των εκπαιδευτικών ανάλογα με την περιοχή του σχολείου και τη βαθμίδα υπηρετήσεως.

Λέξεις – Κλειδιά: διαπολιτισμική αγωγή και εκπαίδευση, διαπολιτισμική επάρκεια, μετανάστες, μαθητές, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σχολική επίδοση.

Abstract

The purpose of this research was to investigate the views, perceptions and attitudes of primary and secondary school teachers of the municipalities of Peristeri and Paros regarding intercultural education and the participation of foreign students in the classroom. The survey was conducted face-to-face during the month of December 2023, using a personal semi-structured interview and the participation of twelve (12) teachers from kindergartens, primary schools, secondary schools and high schools of the municipalities of Peristeri and Paros.

The results of the survey largely confirm the findings of surveys conducted over the last decade with the participation of teachers from primary and secondary schools in the country. In particular, teachers feel no differently when they are called upon to teach in a classroom with children from different cultural backgrounds, yet they lack the necessary competence to meet the needs of their students. On the other hand, they face problems mainly related to foreign pupils' understanding of the Greek language, and they point to significant differences in school performance and progress between native pupils and pupils from other countries. In addition, they consider that knowledge of the Greek language is a basic prerequisite for the progress of foreign pupils, while regarding the teaching of the mother tongue of foreign pupils at school, they are positive about this possibility. Finally, significant differences emerged in teachers' views, perceptions and attitudes depending on their school district and level of service.

Keywords: intercultural education and training, intercultural competence, migrants, pupils, primary and secondary education, school performance.

Πίνακας περιεχομένων

Ευχαριστίες	iv
Σύντομη περίληψη	v
Abstract	vi
Πίνακας περιεχομένων.....	1
Κατάλογος Ακρωνυμίων και Συντομογραφιών	4
Εισαγωγή.....	5
Α. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	7
1.1. Αποσαφήνιση του Όρου της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης.....	7
1.2. Οι Αρχές της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης	8
1.3. Οι Στόχοι της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης	10
1.4. Η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στην Ελλάδα.....	11
1.5. Το Νομοθετικό Πλαίσιο της Εκπαίδευσης Παιδιών Μεταναστών και Προσφύγων στην Ελλάδα	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΎΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ	13
2.1. Υποστηρικτικοί Θεσμοί για την Ύνταξη των Αλλοδαπών Μαθητών.....	13
2.1.1. Τάξεις Υποδοχής	13
2.1.2. Φροντιστηριακά Τμήματα	14
2.2. Σύγχρονες Εκπαιδευτικές Πρακτικές στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ:	
ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ	17
3.1. Ο Ρόλος του Εκπαιδευτικού σε μια Πολυπολιτισμική Τάξη	17
3.2. Διαπολιτισμική Επάρκεια, Γνώσεις, Δεξιότητες και Στρατηγικές των Εκπαιδευτικών	19
3.3. Διαπολιτισμική Ικανότητα και Ετοιμότητα	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ	23
4.1. Πολιτισμική Ετερότητα.....	23
4.2. Προβλήματα Εθνοπολιτισμικής Ετερότητας στο Σχολείο.....	23
4.2.1. Εκδηλώσεις σχολικής βίας μεταξύ μαθητών.....	23
4.2.2. Δυσχέρεια στην επικοινωνία εκπαιδευτικών και μαθητών	24
4.2.3. Δυσχέρειες και προβλήματα επικοινωνίας και συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τους γονείς	24
4.3. Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Πρακτικές Εκπαίδευσης.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΔΙΓΛΩΣΣΙΑ	27
5.1. Διγλωσσία και Γλωσσική Ικανότητα	27
5.2. Ορισμοί για τη Διγλωσσία	28
5.3. Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα της Διγλωσσίας	28
5.4. Δυσκολίες Δίγλωσσων Μαθητών	29
5.5. Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΧΕΣΕΙΣ ΓΗΓΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ - ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	31
6.1. Σχέσεις Αλλοδαπών και Γηγενών Μαθητών	31
6.2. Σχέσεις Σχολείου και Οικογένειας.....	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ.....	34

7.1. Η Σχολική Επίδοση των Μεταναστών Μαθητών	34
7.2. Παράγοντες που Επηρεάζουν τη Σχολική Επίδοση των Μεταναστών Μαθητών	35
B. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ.....	37
8.1. Σκοπός της Έρευνας.....	37
8.2. Ερευνητικά Ερωτήματα	37
8.3. Πληθυσμός – στόχος, Δείγμα και Δειγματοληψία.....	38
8.4. Εργαλεία Συλλογής Δεδομένων	38
8.5. Ερευνητική Διαδικασία	39
8.6. Μεθοδολογία Ανάλυσης των Συνεντεύξεων.....	40
8.7. Αξιοπιστία και Εγκυρότητα της Έρευνας	41
Γ. ΕΥΡΗΜΑΤΑ	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ...	42
9.1. 1 ^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Βαθμός διαπολιτισμικής επάρκειας των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου	42
9.2. 2 ^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Προβλήματα λόγω της διαφορετικής εθνοπολιτισμικής προέλευσης των μαθητών.....	43
9.3. 3 ^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Διαφοροποίηση στην σχολική επίδοση και πρόοδο μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών.....	44
9.4. 4 ^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Σημασία της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας και της γλώσσας των αλλοδαπών μαθητών στο σχολείο.....	45
9.5. 5 ^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική διαδικασία και η συνεργασία τους με τους γηγενείς μαθητές, καθώς και μεταξύ εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των μαθητών	47
9.6. 6 ^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Τρόποι επίτευξης επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών. Τρόποι αντιμετώπισης των δυσκολιών.....	49
9.7. 7 ^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Διαφοροποιήσεις των απόψεων, αντιλήψεων και στάσεων των εκπαιδευτικών αναλόγως της περιοχής του σχολείου τους.....	52
9.7.1. Βαθμός διαπολιτισμικής επάρκειας των εκπαιδευτικών	52
9.7.2. Προβλήματα λόγω της διαφορετικής εθνοπολιτισμικής προέλευσης των μαθητών.....	52
9.7.3. Διαφοροποίηση στην σχολική επίδοση και πρόοδο αλλοδαπών και γηγενών μαθητών.....	52
9.7.4. Διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας και της γλώσσας των αλλοδαπών μαθητών.....	53
9.7.5. Συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στη σχολική διαδικασία, συνεργασία γηγενών - αλλοδαπών μαθητών και συνεργασία εκπαιδευτικών με τις οικογένειες	53
9.7.6. Επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών	54
9.8. 7 ^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Διαφοροποιήσεις των απόψεων, αντιλήψεων και στάσεων των εκπαιδευτικών αναλόγως της βαθμίδας υπηρετήσης	54
9.8.1. Βαθμός διαπολιτισμικής επάρκειας των εκπαιδευτικών	54
9.8.2. Προβλήματα λόγω της διαφορετικής εθνοπολιτισμικής προέλευσης των μαθητών.....	55
9.8.3. Διαφοροποίηση στην σχολική επίδοση και πρόοδο αλλοδαπών και γηγενών μαθητών.....	55

9.8.4. Διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας και της γλώσσας των αλλοδαπών μαθητών	55
9.8.5. Συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στη σχολική διαδικασία, συνεργασία γηγενών - αλλοδαπών μαθητών και συνεργασία εκπαιδευτικών με τις οικογένειες	56
9.8.6. Επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών	56
Δ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ	58
10.1. Συμπεράσματα και Σχολιασμός των Ευρημάτων	58
10.1.1. Διαπολιτισμική επάρκεια εκπαιδευτικών	58
10.1.2. Προβλήματα λόγω διαφορετικής εθνοπολιτισμικής προέλευσης των μαθητών	58
10.1.3. Διαφοροποίηση στην σχολική επίδοση μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών	59
10.1.4. Σημασία της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας και της γλώσσας των αλλοδαπών μαθητών στο σχολείο	59
10.1.5. Συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική διαδικασία - Συνεργασία αλλοδαπών και γηγενών μαθητών, καθώς και εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των μαθητών	60
10.1.6. Τρόποι επίτευξης επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών. Τρόποι αντιμετώπισης των δυσκολιών	61
10.1.7. Διαφοροποιήσεις των απόψεων, αντιλήψεων και στάσεων των εκπαιδευτικών αναλόγως της περιοχής του σχολείου τους και της βαθμίδας υπηρετήσεως	62
10.2. Περιορισμοί της Έρευνας	64
10.3. Προτάσεις Επέκτασης της Έρευνας	64
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	65
Ελληνόγλωσσες	65
Ξενόγλωσσες	70
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	74
Παράρτημα Α: Ενημερωτική Επιστολή προς τους Εκπαιδευτικούς	74
Παράρτημα Β: Οδηγός Συνέντευξης	75
Παράρτημα Γ : Απομαγνητοφωνημένα Κείμενα Συνεντεύξεων	78

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

Κατάλογος Ακρωνυμίων και Συντομογραφιών

ΑΠΣ	Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών
ΕΔΕΤ	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία
ΔΥΕΠ	Δομή Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφύγων
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΖΕΠ	Ζώνη Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΠΣ	Πρόγραμμα Σπουδών
ΣΔ	Σύλλογος Διδασκόντων
ΤΥ	Τάξη Υποδοχής
ΥΑ	Υπουργική Απόφαση
ΥΠΑΙΘΑ	Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού
ΦΤ	Φροντιστηριακό Τμήμα

Εισαγωγή

Κατά τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα εισέρχεται ένας μεγάλος αριθμός προσφύγων και μεταναστών οι οποίοι, είτε λόγω πολέμων είτε εξαιτίας της οικονομικής κατάστασης που υπάρχει στη χώρα τους, αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τον τόπο τους και να έρθουν σε ένα νέο, άγνωστο σε αυτούς μέρος. Όλοι αυτοί οι πρόσφυγες και μετανάστες καλούνται να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες, αναζητώντας εργασία και εισόδημα, ενώ τα παιδιά τους προσπαθούν να ενταχθούν στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας, με το σχολείο να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ενσωμάτωση των μαθητών όχι μόνο στο σχολικό περιβάλλον αλλά και γενικότερα στην κοινωνία. Οι εκπαιδευτικοί, λοιπόν, καλούνται να προσαρμοστούν στη νέα αυτή κατάσταση προκειμένου να διαχειριστούν αποτελεσματικά την ανομοιογένεια του μαθητικού πληθυσμού, αναπτύσσοντας ικανότητα διδασκαλίας σε ολοένα και περισσότερο ετερογενή τμήματα (Hagan&McGlynn, 2004).

Η εργασία που ακολουθεί αποτελείται από τα ακόλουθα τέσσερα μέρη: α) το θεωρητικό πλαίσιο, β) το ερευνητικό μέρος, γ) τα αποτελέσματα της ανάλυσης των ατομικών συνεντεύξεων των εκπαιδευτικών και δ) τα συμπεράσματα.

Στο πρώτο μέρος της εργασίας παρουσιάζεται η διαπολιτισμική εκπαίδευση και πιο συγκεκριμένα οι αρχές και οι στόχοι της. Επίσης, γίνεται αναφορά στο νομοθετικό πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα (Κεφάλαιο 1). Στη συνέχεια, περιγράφονται οι θεσμοί υποστήριξης της ένταξης των αλλοδαπών μαθητών στην εκπαίδευση (τμήματα υποδοχής, φροντιστηριακά τμήματα) καθώς και οι σύγχρονες εκπαιδευτικές πρακτικές (Κεφάλαιο 2). Στο Κεφάλαιο 3 ασχολούμαστε με τον ρόλο του εκπαιδευτικού σε μία διαπολιτισμική τάξη, παρουσιάζοντας τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στρατηγικές που μπορεί να εφαρμόζει ώστε να είναι περισσότερο αποτελεσματική η διδασκαλία του. Ακολούθως, στο Κεφάλαιο 4 αναλύονται τα ζητήματα της πολιτισμικής ετερότητας, παρουσιάζοντας τα προβλήματα και τις δυσκολίες που προκύπτουν μεταξύ των μαθητών στο διαπολιτισμικό σχολείο. Επιπρόσθετα, στο Κεφάλαιο 5 εξετάζονται τα ζητήματα της διγλωσσίας των μαθητών από διαφορετικό εθνικό και πολιτισμικό περιβάλλον, ενώ στο Κεφάλαιο 6 θίγονται οι σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των γηγενών και των αλλοδαπών μαθητών καθώς και οι σχέσεις μεταξύ του σχολείου και των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη μαθητών. Τέλος, στο 7^ο Κεφάλαιο παρουσιάζονται θέματα σχετικά με τη σχολική επίδοση των αλλοδαπών μαθητών, αναφέροντας τους παράγοντες που την επηρεάζουν.

Στο δεύτερο μέρος έχουμε το ερευνητικό πλαίσιο της έρευνας όπου παρουσιάζονται ο σκοπός και τα ερευνητικά ερωτήματα, η ερευνητική διαδικασία, το δείγμα, ο πληθυσμός και η μέθοδος της δειγματοληψίας, το εργαλείο συλλογής δεδομένων (συνέντευξη), ενώ εξετάζεται η αξιοπιστία και η εγκυρότητα τόσο του εργαλείου της έρευνας όσο και της όλης έρευνας (Κεφάλαιο 8). Στο τρίτο μέρος της εργασίας παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, γίνεται ανάλυση των δεδομένων των δημογραφικών και λοιπών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων, καθώς των απόψεων και στάσεων τους αναφορικά με τα ερωτήματα που τέθηκαν, ενώ καταγράφονται οι διαφοροποιήσεις των απόψεων, αντιλήψεων και στάσεων των εκπαιδευτικών αναλόγως της περιοχής του σχολείου και της βαθμίδας υπηρετήσεως(Κεφάλαιο 9). Στο τέταρτο και τελευταίο μέρος της εργασίας παρουσιάζονται τα βασικότερα συμπεράσματα της έρευνας, προσπαθώντας να δώσουμε ερμηνεία των όσων προέκυψαν. Τέλος, αναφέρονται οι βασικότεροι περιορισμοί της έρευνας που υλοποιήθηκε καθώς και προτάσεις επέκτασης της παρούσας έρευνας (Κεφάλαιο 10).

A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1.1. Αποσαφήνιση του Όρου της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

Ο όρος διαπολιτισμική εκπαίδευση έκανε την εμφάνισή του στις αρχές της δεκαετίας του 1960 στην Αμερική, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η σχολική αποτυχία των μαθητών που προέρχονταν από μειονότητες (Χριστοφή, 2010:23). Στην Ελλάδα, ο όρος συναντάται την δεκαετία του 1980 (Μάρκου, 2001:37), με την ένταξη των παλιννοστούντων μαθητών στο ελληνικό σχολείο.

Σύμφωνα με το άρθρο 34 του νόμου 2413/96 σκοπός της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι *«η οργάνωση και λειτουργία σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για την παροχή εκπαίδευσης σε νέους με εκπαιδευτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές ή μορφωτικές ιδιαιτερότητες»*. Ο Γκόβαρης (2004) επισημαίνει ότι η διαπολιτισμική εκπαίδευση αντιπροσωπεύει ένα γενικό πλαίσιο θεωρητικών αναλύσεων που περιλαμβάνουν τις προϋποθέσεις και τις αρχές που πρέπει να ακολουθούνται κατά τη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης σε ένα πολυπολιτισμικό σχολείο.

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση βοηθά στην εξασφάλιση της αμοιβαιότητας και του διαλόγου μεταξύ παιδιών από διαφορετικούς πολιτισμούς, ενώ συντελεί στην αναγνώριση της αξίας του κάθε μαθητή/τριας. Κάτι τέτοιο επιτρέπει τη δημιουργία εκείνων των συνθηκών που θα ευνοήσουν την συμμετοχή, τη δημιουργία και την αλληλεγγύη (Zubizarreta κ. συν., 2010). Η διαπολιτισμική εκπαίδευση περιλαμβάνει τη λογική της συμπερίληψης και όχι του αποκλεισμού (Σχισμένος, 2009:103), καθώς και τον αγώνα ενάντια στον ρατσισμό και την ξеноφοβία (Onestini, 1996), συμβάλλοντας στο χτίσιμο αμοιβαίας εμπιστοσύνης και κατανόησης μεταξύ των ανθρώπων. (Σχισμένος, 2009:103).

Ο Μάρκου (1995) τονίζει ότι η διαπολιτισμική εκπαίδευση περιλαμβάνει ένα σύνολο εκπαιδευτικών παρεμβάσεων που στοχεύουν στη δημιουργία κοινωνικών δεξιοτήτων, αλληλεπίδρασης και προβολής των εθνικών ιδιαιτεροτήτων, κάτι που συντελεί στη δημιουργία κοινωνικής συνείδησης και συνεργασίας μεταξύ των μαθητών που προέρχονται από διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες, συντελώντας στον

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

περιορισμό των προκαταλήψεων και της αδικίας. Τέλος, η Ανδρούσου (2000:17) επισημαίνει ότι η διαπολιτισμική εκπαίδευση αποτελεί τον τόπο συνάντησης των πολιτισμών, όπου συναντώνται οι διαφορετικές κουλτούρες των μαθητών, αποτελώντας έτσι ένα δυναμικό στοιχείο της όλης εκπαιδευτικής διαδικασίας όπου « η διαχείριση της ανομοιογένειας είναι προϋπόθεση του εκπαιδευτικού έργου».

Σύμφωνα τώρα με τον Γκότοβο (2003), η διαπολιτισμική εκπαίδευση περιλαμβάνει εκείνα τα πρότυπα και τις πρακτικές που βοηθούν στη διαχείριση της πολιτισμικής ετερότητας στα πλαίσια του εκπαιδευτικού συστήματος, με τον Essinger (1991) να επισημαίνει ότι η διαπολιτισμική εκπαίδευση αποτελεί την παιδαγωγική απάντηση στα προβλήματα που εμφανίζονται στην σύγχρονη πολυπολιτισμική κοινωνία.

Κατά τον Banks (1993:3), η διαπολιτισμική εκπαίδευση διακρίνεται από τρεις συνιστώσες όσον αφορά τον τρόπο λειτουργίας της: την αρχή, τη διαδικασία και το κίνημα μεταρρύθμισης. Η αρχή καθορίζει ότι πρέπει να διασφαλίζονται οι ίσες ευκαιρίες όλων των μαθητών ανεξάρτητα από εθνική, πολιτισμική και κοινωνική προέλευση. Στη διαδικασία, η διαπολιτισμική εκπαίδευση πρέπει να ωθεί προς την αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών/τριών από τα διαφορετικά περιβάλλοντα με στόχο την επίτευξη σχέσεων ισονομίας, της αλληλοκατανόησης και την ανάπτυξη της αλληλεγγύης. Τέλος, το κίνημα μεταρρύθμισης ενδιαφέρεται για τον μετασχηματισμό των εκπαιδευτικών θεσμών, προκειμένου να υπάρχει ετερότητα τόσο στο σχολείο όσο και στην κοινωνία γενικότερα (Μάρκου, 1996).

1.2. Οι Αρχές της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

Οι αρχές της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης σχετίζονται άμεσα με τους στόχους της. Ο Essinger αναφέρει τέσσερις βασικές αρχές της (Essinger, 2001 στο Νικολάου, 2011:202-203).

- **Εκπαίδευση για ενσυναίσθηση.** Σύμφωνα με την αρχή αυτή, οι μαθητές αλλά και οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να μάθουν να μπαίνουν στη θέση του άλλου, κατανοώντας τον τρόπο σκέψης του, τα προβλήματα που αντιμετωπίζει, προκειμένου να μπορέσουν να καλλιεργήσουν συμπάθεια απέναντί του. Κάτι τέτοιο δύναται να επιτευχθεί μόνο μέσα από την αποδοχή της διαφορετικότητας.

- **Εκπαίδευση για αλληλεγγύη.** Η αρχή αυτή βασίζεται στην καλλιέργεια μιας συλλογικής συνείδησης πέρα από εθνικότητες και πολιτισμούς. Σύμφωνα με την αρχή αυτή παραμερίζονται οι κοινωνικές ανισότητες, όλοι οι μαθητές έχουν την ίδια αξία και αντιμετωπίζουν κοινές δυσκολίες, οπότε θα πρέπει ο ένας να στηρίζει έμπρακτα τον άλλο.
- **Εκπαίδευση για διαπολιτισμικό σεβασμό.** Η αρχή αυτή σχετίζεται με τον σεβασμό προς τους ξένους πολιτισμούς, κάτι που επιτρέπει τη γνωριμία με αυτούς τους πολιτισμούς, την κατανόηση και την ανταλλαγή στοιχείων και χαρακτηριστικών.
- **Εκπαίδευση ενάντια στον εθνικιστικό τρόπο σκέψης.** Αποτελεί βασική αρχή στις μέρες μας, μιας και στοχεύει στην επικοινωνία και την αλληλεπίδραση μεταξύ των ατόμων από διαφορετικά πολιτισμικά και όχι μόνο περιβάλλοντα, προκειμένου να εξαλειφθούν τα όποια στερεότυπα και οι προκαταλήψεις.

Από την άλλη, ο Δαμανάκης (2004:103-105), αναφέρει τρία βασικά αξιώματα για την διαπολιτισμική εκπαίδευση. Αυτά είναι τα ακόλουθα:

- **Η ισοτιμία των πολιτισμών.** Κάθε πολιτισμός διακρίνεται από μοναδικότητα, κάτι που οδηγεί τους πολίτες να τον τοποθετούν στην κορυφή. Κάτι τέτοιο, όμως, έχει ως αποτέλεσμα να κατατάσσονται οι πολιτισμοί σε ανώτερους και κατώτερους με συνέπεια η συνοχή των σύγχρονων πολυπολιτισμικών κοινωνιών να δυσκολεύει αρκετά.
- **Η ισοτιμία στην πρόσβαση στη μάθηση.** Όλα τα άτομα, ανεξαρτήτως πολιτισμικής προέλευσης, έχουν τα ίδια δικαιώματα και επ' ουδενί δεν χαρακτηρίζονται από «ελλειμματικότητα» αλλά από διαφορετικότητα. Επομένως, το σχολείο οφείλει να φροντίζει για την ομαλή μαθησιακή και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη όλων των παιδιών χωρίς να επιδιώκει την αφομοίωση τους από τον κυρίαρχο πολιτισμό.
- **Η παροχή ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση.** Τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.ΠΣ) και οι μέθοδοι διδασκαλίας θα πρέπει να στοχεύουν στην προσφορά ίσων ευκαιριών σε όλους τους μαθητές, ανεξάρτητα από την προέλευσή τους.

Βέβαια, οι αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης που αναφέρθηκαν παραπάνω θα πρέπει να ακολουθούνται από όλους τους εκπαιδευτικούς και τις σχολικές μονάδες ανεξάρτητα από το πλήθος των μειονοτικών μαθητών που φοιτούν σε αυτά. Η αποδοχή του διαφορετικού μπορεί να επιτευχθεί μέσω της γνωριμίας με τον άλλον, μια γνωριμία που μπορεί να συμβεί μέσα από την αλληλεπίδραση στα πλαίσια της μαθησιακής διαδικασίας, αποτελώντας έτσι τη βάση για τη δημιουργία πολιτών που θα αποτελούν τα μέλη των σύγχρονων πολυπολιτισμικών κοινωνιών.

1.3. Οι Στόχοι της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

Βασικός στόχος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι όχι απλά η συνύπαρξη όλων των μαθητών μέσα στην τάξη και στο σχολείο, αλλά η ανάπτυξη της συνεργασίας και της ομαδικότητας μέσα από την αποδοχή της διαφορετικότητας (Γκόβαρης, 2004). Σύμφωνα με τους Γκόβαρη (2005), υπάρχουν διάφορες κατευθύνσεις της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης που ακολουθούνται και αποτελούν τους στόχους της. Η πρώτη κατεύθυνση έχει να κάνει με την ανάδειξη των εθνικών πολιτισμικών διαφορών, δίνοντας έμφαση στην κατανόηση του «άλλου». Η δεύτερη κατεύθυνση βασίζεται στις εθνοπολιτισμικές διαφορές, αποδίδοντας μεγάλη σημασία στις προκαταλήψεις που υπάρχουν απέναντι στις μειονότητες. Η τρίτη κατεύθυνση αναφέρεται σε μια εξελισσόμενη κοινωνία λόγω της ποικιλομορφίας του τρόπου ζωής αλλά και της πληθώρας των αξιών που ενστερνίζονται οι πολίτες. Η κατεύθυνση αυτή της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης δίνει βαρύτητα στο να προετοιμάσει τον μαθητή να γίνει ενεργός πολίτης σε μια κοινωνία όπου καλείται να διαχειριστεί σωστά τη διαφορετικότητα. Η τέταρτη κατεύθυνση στοχεύει στην ευαισθητοποίηση των μαθητών πάνω σε θέματα όπως είναι ο κοινωνικός αποκλεισμός και ο ρατσισμός. Επιπρόσθετα, η διαπολιτισμική εκπαίδευση επιδιώκει την ενίσχυση των αλλοδαπών μαθητών μέσα από την εφαρμογή μέτρων όπως είναι η βιωματική μάθηση και η δίγλωσση διδασκαλία μέσα από τα νέα Α.ΠΣ, έτσι ώστε να υπάρξει ισότιμη σχολική και κοινωνική ένταξη των μαθητών από τα διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα (Γκόβαρης, 2005).

Η εφαρμογή της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης έχει να προσφέρει πολλαπλά οφέλη σε όλους τους εμπλεκόμενους. Καταρχάς, οι μαθητές του κυρίαρχου πολιτισμού δηλαδή οι γηγενείς μαθητές, μαθαίνουν να αναγνωρίζουν, να αλληλεπιδρούν και να σέβονται

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

τους «άλλους» μαθητές, συνειδητοποιώντας ότι είναι ισάξιοι και ότι διαθέτουν μια πληθώρα διαφορετικών στοιχείων. Από την άλλη μεριά, η διαπολιτισμική εκπαίδευση επιτρέπει ώστε οι αλλοδαποί μαθητές να αισθανθούν ότι τους αποδέχονται, κάτι που τους βοηθά να γνωρίσουν καλύτερα τα γλωσσικά και πολιτισμικά στοιχεία του κυρίαρχου πολιτισμού. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί μέσω της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μπορούν να καλλιεργήσουν, τόσο στην τάξη όσο και γενικότερα στο σχολείο, ένα περισσότερο δημοκρατικό κλίμα με σεβασμό προς όλους τους μαθητές ανεξαρτήτως πολιτισμικού υπόβαθρου (Πολίτης, 2019:20-22).

1.4. Η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στην Ελλάδα

Η είσοδος στη χώρα μας πληθώρας μεταναστών και προσφύγων έχει οδηγήσει στη διαμόρφωση μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας, κάτι που έχει επηρεάσει τόσο το οικονομικό όσο και το εκπαιδευτικό επίπεδο. Σαφώς, η ποικιλομορφία που έχει δημιουργηθεί έχει επιδράσει σημαντικά στην κοινωνία μας και ιδιαίτερα στο ελληνικό σχολείο, το οποίο πλέον μπορεί να χαρακτηριστεί ως πολυπολιτισμικό, μιας και τις τελευταίες δεκαετίες φοιτούν σε αυτό πολλοί πρόσφυγες και μετανάστες (Νικολάου, 2000).

Η πολιτεία έχει υιοθετήσει συγκεκριμένη στάση σχετικά με τη διαπολιτισμική εκπαίδευση η οποία και αποτυπώνεται στο Σύνταγμα και στους νόμους του κράτους. Ήδη από τη δεκαετία του '70 γίνονται προσπάθειες για την ενίσχυση της εκπαίδευσης που παρέχεται σε αλλοδαπούς και παλιννοστούντες μαθητές. Ακολούθως, με τον Ν.1404/1983 πραγματοποιείται ίδρυση Τμημάτων Υποδοχής και Φροντιστηριακών Τμημάτων, ενώ αργότερα με τον Ν.2413/96 γίνεται για πρώτη φορά επίσημη αναφορά στον όρο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Με τον συγκεκριμένο νόμο ιδρύονται τα διαπολιτισμικά σχολεία, αποτελώντας μια καλά οργανωμένη προσπάθεια για «παροχή εκπαίδευσης σε νέους με εκπαιδευτικές, κοινωνικές, πολιτισμικές ή μορφωτικές ικανότητες» (Ν.2413/96). Τα τελευταία χρόνια, ύστερα από την αθρόα προσέλευση μεταναστών, κυρίως από χώρες της Μέσης Ανατολής, το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού (ΥΠΑΙΘΑ) έλαβε αρκετά μέτρα για να υποστηρίξει την εκπαίδευση των παιδιών των μεταναστών (Πολίτης, 2019:14).

1.5. Το Νομοθετικό Πλαίσιο της Εκπαίδευσης Παιδιών Μεταναστών και Προσφύγων στην Ελλάδα

Η πολιτισμική ετερότητα αποτελεί, σήμερα, γεγονός σε ένα μεγάλο αριθμό σχολείων της χώρας. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η κατάσταση αυτή, η ελληνική πολιτεία έχει προχωρήσει σε αρκετά νομοθετήματα. Οι πρώτες προσπάθειες του ελληνικού κράτους για την εκπαιδευτική διαχείριση μαθητών και μαθητριών προερχόμενων από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα ξεκινούν ήδη από το 1970. Όπως θα δούμε στη συνέχεια οι προσπάθειες αυτές χωρίζονται σε περιόδους σύμφωνα με τις κοινωνικές και εκπαιδευτικές συνθήκες που επικρατούσαν.

Αρχικά, με το Ν.1404/83 νομοθετείται η ίδρυση των Τάξεων Υποδοχής (ΤΥ) και η λειτουργία των Φροντιστηριακών Τμημάτων (ΦΤ) που έχουν ως σκοπό τους την ομαλή προσαρμογή των παλιννοστούντων μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας. Με τον Ν.2413/96 ιδρύονται τα σχολεία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, τα οποία λειτουργούν με Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΣ) αντίστοιχο με αυτό των δημόσιων σχολείων, ένα ΠΣ όμως που προσαρμόζεται στις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών (κοινωνικές, πολιτιστικές, κ.ά.). Με το Ν.2910/2001 γίνεται νομοθέτηση της υποχρεωτικής πρόσβασης των αλλοδαπών μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία καθώς και στις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα από την σχολική μονάδα, όπως ακριβώς ισχύει και με τους ημεδαπούς μαθητές. Με την Υπουργική Απόφαση (ΥΑ) Φ.1.ΤΥ/809/101455/Γ1/2011 γίνεται καθορισμός των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ), των Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ καθώς και των Ενισχυτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων ΖΕΠ (Τσέλιου, 2022).

Η μελέτη της σχετικής νομοθεσίας καταδεικνύει ότι βασικός της σκοπός είναι η εξασφάλιση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης όλων των αλλοδαπών μαθητών (προσφύγων και μεταναστών) καθώς και των ημεδαπών μαθητών που έχουν ηλικία από 6 έως 15 ετών. Η εκπαίδευση που παρέχεται μέσα στις δομές που αναφέραμε παραπάνω (σχολεία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, ΤΥ, ΖΕΠ, κ.ά.) προσπαθεί να βοηθήσει τους μαθητές ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που έχει φέρει η νέα πολυπολιτισμική πραγματικότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΈΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

2.1.Υποστηρικτικοί Θεσμοί για την Ένταξη των Αλλοδαπών Μαθητών

Ο μαθητικός πληθυσμός ενός πολυπολιτισμικού σχολείου διακρίνεται από πληθώρα κοινωνικοπολιτισμικών διαφορών. Προτεραιότητα των εκπαιδευτικών και γενικότερα του σχολείου είναι η διασφάλιση των θεμάτων κοινωνικής συνοχής, ισότητας ευκαιριών και δικαιοσύνης. Συνεπώς, στα σχολεία υπάρχει η ανάγκη για εκπαίδευση των προσφύγων στην ελληνική γλώσσα και στον ελληνικό πολιτισμό, έτσι ώστε να γίνει, με ομαλότερο τρόπο, η ένταξή τους στην κοινωνία (Τσέλιου, 2022).

Για την υποστήριξη της εκπαίδευσης των προσφύγων και μεταναστών, το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχει συμπεριλάβει τις ΖΕΠ και τις Δομές Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφύγων (ΔΥΕΠ). Οι ΖΕΠ αποτελούνται από τις ΤΥ και τα ΦΤ. Τα προγράμματα εντάσσονται στο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ), συνιστώντας το βασικό στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης της χώρας με τη βοήθεια πόρων που προέρχονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Σκοπός των παραπάνω δομών είναι η αντιμετώπιση και εξάλειψη των ανισοτήτων που βιώνουν καθημερινά οι μαθητές που διαθέτουν διαφορετικό πολιτισμικό και γλωσσικό υπόβαθρο, με απώτερο στόχο τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών πρόσβασης στην εκπαίδευση. Επίσης, στόχος αποτελεί η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας από τα παιδιά προσφύγων και μεταναστών, η βελτίωση της σχολικής τους επίδοσης, η ομαλή ένταξή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα και εν τέλει η αποδοχή τους από την εκπαιδευτική κοινότητα, αποφεύγοντας έτσι φαινόμενα περιθωριοποίησης.

2.1.1. Τάξεις Υποδοχής

Οι ΤΥ λειτουργούν εντός του σχολείου φοίτησης, στοχεύοντας στην εντακτική εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Διακρίνονται σε ΤΥ επιπέδου I και II. Στις ΤΥ I τα παιδιά διδάσκονται την ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα, με τη φοίτηση να διαρκεί ένα διδακτικό έτος. Συνήθως, οι μαθητές που φοιτούν στις ΤΥ I γνωρίζουν ελάχιστα ή καθόλου Ελληνικά, γεγονός που δυσκολεύει την επικοινωνία τους τόσο με τον εκπαιδευτικό όσο και με τα υπόλοιπα παιδιά. Σκοπός της ΤΥ είναι η ταχύτερη ένταξη των αλλοδαπών μαθητών στις κανονικές τάξεις. Για το λόγο αυτό

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

διενεργούνται γραπτά και προφορικά τεστ προκειμένου να διαπιστωθεί το επίπεδο ελληνομάθειας. Έτσι, όσοι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν όλα τα μαθήματα συνεχίζουν στην «κανονική» τάξη, ενώ αν υπάρχουν γλωσσικές ελλείψεις στα ελληνικά, τότε συνεχίζουν στην ΤΥ επιπέδου ΙΙ. Σύμφωνα με την αρ.Φ10/20/Γ1/708/7-9-1999 ΥΑ, στις ΤΥ ΙΙ γίνεται εφαρμογή ενός μικτού προγράμματος εσωτερικής και εξωτερικής γλωσσολογικής και μαθησιακής υποστήριξης των μαθητών μέσα στις «κανονικές» τάξεις του σχολείου. Η φοίτηση διαρκεί μέχρι δύο διδακτικά έτη μετά την ολοκλήρωση παρακολούθησης της Τ.Υ επιπέδου Ι (Νικολάου, 2000).

2.1.2. Φροντιστηριακά Τμήματα

Στα ΦΤ φοιτούν οι αλλοδαποί μαθητές που δεν έχουν φοιτήσει σε ΤΥ και αντιμετωπίζουν γλωσσικές δυσκολίες, οι οποίες και τους εμποδίζουν να ενταχθούν στην κανονική τάξη. Σύμφωνα με την αρ. Φ10/20/Γ1/708/7-9-1999 ΥΑ, τα ΦΤ λειτουργούν εκτός του σχολικού ωραρίου, με το πρόγραμμά τους να αποφασίζεται από το Σύλλογο Διδασκόντων (Σ.Δ.) της κάθε σχολικής μονάδας. Η μορφή αυτής της εκπαίδευσης έχει στόχο τα παιδιά αυτά να ενταχθούν γρήγορα στις «κοινωνικές τάξεις».(Δαμανάκης 2005:60).

Στις ΤΥ και στα ΦΤ υπάρχει πρόβλεψη διδασκαλίας εκ μέρους δίγλωσσου εκπαιδευτικού, ο οποίος διαθέτει εξειδίκευση στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας, μιας και συνήθως έχει παρακολουθήσει αρκετά σεμινάρια στο αντικείμενο, ενώ διαθέτει προηγούμενη διδακτική εμπειρία σε ΤΥ ή ΦΤ. Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι τα παραπάνω προσόντα επιλογής είναι απαραίτητα κυρίως για τα διαπολιτισμικά σχολεία και όχι για τη διδασκαλία σε τμήματα ΖΕΠ.

2.2.Σύγχρονες Εκπαιδευτικές Πρακτικές στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Στη συνέχεια γίνεται παρουσίαση των πλέον σύγχρονων εκπαιδευτικών πρακτικών οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν σε μια διαπολιτισμική τάξη. Οι μέθοδοι αυτές είναι οι εξής (Δημητριάδου & Ευσταθίου, 2008):

- **Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία** που εξυπηρετεί την κοινή στοχοθεσία και την από κοινού εργασία και συνεργασία για την υλοποίηση ενός έργου, μέσω της κατανομής αρμοδιοτήτων σε όλους τους μαθητές της τάξης. Μέσω της

ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας αναπτύσσονται σχέσεις συνεργασίας και εμπιστοσύνης μεταξύ των μαθητών της πολυπολιτισμικής τάξης, ενώ αποθαρρύνεται η «κοινωνική προτίμηση» (Νικολάου, 2011:276).

- **Project**, το οποίο βασίζεται στις εμπειρίες των μαθητών, οι οποίοι επιλέγουν το θέμα, καθορίζουν τους στόχους, αναζητούν πληροφορίες, σχεδιάζουν και παρουσιάζουν το έργο τους στην ολομέλεια. (Νικολάου, 2011:291).
- **Διαθεματική Προσέγγιση**, που βασίζεται στην αξιοποίηση περισσότερων του ενός γνωστικού αντικειμένου, κατά την οποία λαμβάνει χώρα συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών, κάτι που ευνοεί τη συνοχή, τη συνέχεια και την ευελιξία της όλης διδασκαλίας. (Δημητριάδου & Ευσταθίου, 2008:72)
- **Διερευνητική και Ανακαλυπτική Μέθοδος**, όπου οι μαθητές μέσω της αναζήτησης, της αιτιολόγησης και της εξαγωγής αποτελεσμάτων καταλήγουν σε συμπεράσματα πάνω στο υπό εξέταση θέμα.
- **Παιχνίδι Ρόλων**, το οποίο δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να «παίξουν» έναν ρόλο, ερχόμενοι στη θέση του άλλου, κάτι που τους επιτρέπει να κατανοήσουν καλύτερα τις αξίες τους, αποκτώντας έτσι την ικανότητα της ενσυναίσθησης. Το παιχνίδι ρόλων προσφέρει κατάλληλες συνθήκες για επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των μαθητών, συμβάλλοντας σημαντικά στην αλλαγή προοπτικής των μαθητών (Κεσίδου, 2010· Νικολάου, 2011).
- **Προσομοίωση**, απλουστεύει την πραγματικότητα βοηθώντας τον μαθητή να δει κάποια ζητήματα που δεν θα μπορούσε να εξετάσει αλλιώς. Μέσω της προσομοίωσης οι μαθητές μπορούν να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης (Δημητριάδου & Ευσταθίου, 2008).
- **Ομάδες Εργασίας**. Μέσα από τη δημιουργία ομάδων, οι μαθητές μπορούν να συνεργαστούν με τους συμμαθητές τους πάνω σε ένα θέμα, αναπτύσσοντας προβληματισμούς και βρίσκοντας λύσεις μέσα από συζήτηση και διάλογο.
- **Βιωματική Μάθηση**, η οποία βασίζεται στην αντίληψη ότι η γνώση συνδέεται με την άμεση εμπειρία του ανθρώπου, με βασική προϋπόθεση την συνεργασία (Δημητριάδου & Ευσταθίου, 2008).

- **Διδασκαλία Επικεντρωμένη στη Δημιουργική Σκέψη**, η οποία βοηθά στην ανάπτυξη της φαντασίας των μαθητών, καθώς τους ωθεί στην ανάληψη πρωτοβουλιών και στην εξάσκηση της επινοητικότητάς τους.
- **Καταιγισμός Ιδεών**, όπου ο εκπαιδευτικός δείχνει μια λέξη ή εικόνα και οι μαθητές καλούνται να αντιδράσουν, έτσι ώστε να αναπτυχθούν ιδέες, προβληματισμοί και να δοθούν λύσεις.
- **Διδασκαλία με τη Χρήση των Νέων Τεχνολογιών**, κάτι που βοηθά στην ανάπτυξη κινήτρων από τη μεριά των μαθητών, ενώ αυξάνεται η αυτονομία και η συνεργατικότητα, συμβάλλοντας έτσι στην υπέρβαση των στενών πλαισίων δράσης των ΑΠΣ και των σχολικών βιβλίων.

Η διδασκαλία σε πολυπολιτισμικές τάξεις γίνεται περισσότερο αποτελεσματική εφόσον υιοθετούνται εκπαιδευτικές τεχνικές που ευνοούν την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία (Μάρκου, 1998). Αυτές οι τεχνικές συμβάλλουν σημαντικά στην ένταξη των παιδιών μεταναστών στην σχολική τάξη και στην επικοινωνία τους με τους γηγενείς μαθητές. Η αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών αποτελεί, ίσως, τον σημαντικότερο παράγοντα μάθησης, ενώ η οικοδόμηση μιας σχέσης εμπιστοσύνης ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και στους μαθητές είναι κάτι απαραίτητο (Νικολάου, 2011· Auernheimer, 2011).

Επιπρόσθετα, η μελέτη παιδικών βιβλίων και η ανάλυση τους σχετικά με το αν και κατά πόσο εμπεριέχουν προβληματικές εικόνες για τους «ξένους» καθώς και η ανάγνωση παιδικών ιστοριών μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της ενσυναίσθησης για τους μαθητές με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, απομακρύνοντας έτσι το φόβο για το κάθε τι το διαφορετικό. Γενικότερα, η διδασκαλία μέσα από τις τέχνες (ζωγραφική, μουσική, θέατρο, ποίηση, χορό) προϋποθέτει την συνεργασία, ενώ μέσω της καλλιτεχνικής έκφρασης ενός πολιτισμού οι μαθητές μπορούν να έρθουν σε επαφή μαζί του (Auernheimer, 2011).

Τέλος, διδακτική αρχή η οποία ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις που έχει μια πολυπολιτισμική τάξη είναι αυτή των «πολλαπλών οπτικών», η οποία στοχεύει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος μάθησης στο οποίο οι μαθητές μαθαίνουν να παρατηρούν μέσα από «ξένες» πολιτισμικές ματιές στην ιστορία, στην κοινωνική αγωγή, στη λογοτεχνία, στα μαθηματικά και στη μουσική, κάτι που βοηθά σημαντικά στο να ξεπεραστεί ο εθνοκεντρισμός (Auernheimer, 2011· Γκόβαρης, 2008).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ

3.1.Ο Ρόλος του Εκπαιδευτικού σε μια Πολυπολιτισμική Τάξη

Ο εκπαιδευτικός, στο σημερινό σχολείο, έρχεται συχνά αντιμέτωπος με τις ιδεολογίες της ανισότητας που κάνουν την εμφάνισή τους μέσα στο σχολικό περιβάλλον. Βρισκόμενος στο ενδιάμεσο μεταξύ της διεύθυνσης του σχολείου και των μαθητών, καλείται να διαχειριστεί διάφορες συμπεριφορές και καταστάσεις, οι οποίες επηρεάζουν τόσο το παιδαγωγικό κλίμα όσο και την όλη μαθησιακή διαδικασία (Theodorou, 2010).

Συνεπώς, ο σύγχρονος εκπαιδευτικός οφείλει να αναλάβει ηγετικό ρόλο απέναντι στα εμπόδια που εμφανίζονται, συμβάλλοντας ενεργά στην αναδιαμόρφωση της σχολικής κουλτούρας και στην επίτευξη της συμπερίληψης. Σε πρακτικό επίπεδο, ο εκπαιδευτικός καλείται να αναθεωρήσει τις στρατηγικές διδασκαλίας του, να διαφοροποιήσει τις μεθόδους που χρησιμοποιεί, έτσι ώστε να ανταποκριθεί στις ανάγκες του κάθε μαθητή ξεχωριστά (Στασινός, 2020α).

Η προσέγγιση που ενδείκνυται να ακολουθηθεί σε μια διαπολιτισμική τάξη είναι η διαφοροποιημένη παιδαγωγική, η οποία έχει να κάνει με τη διαχείριση κάθε μορφής διαφορετικότητας μέσα στην τάξη (Κακανά, 2020). Σύμφωνα με την συγκεκριμένη προσέγγιση το κάθε παιδί είναι μοναδικό, με αποτέλεσμα να μαθαίνει με τον δικό του τρόπο και ρυθμό και αναλόγως της μαθησιακής του ετοιμότητας, της γλωσσικής του επάρκειας, των ενδιαφερόντων του αλλά και του μορφωτικού και κοινωνικού του κεφαλαίου (Κακανά, 2020· Στασινός, 2020β· Χατζησωτηρίου & Αγγελίδης, 2018). Σε ένα συμπεριληπτικό σχολείο, η παροχή ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών σε όλα τα παιδιά ανεξάρτητα από το φύλο τους, τις πολιτισμικές καταβολές, την εθνοτική και εθνική καταγωγή τους, αποτελεί το ζητούμενο και μια ανάγκη που δεν τίθεται προς διαπραγμάτευση (Αγγελίδης, 2019).

Επομένως, σε μια διαπολιτισμική τάξη ο εκπαιδευτικός καλείται να παρέχει στους μαθητές ποικιλία διαδρομών (Κακανά, 2020), επιδιώκοντας την ενίσχυση τόσο των ακαδημαϊκών όσο και των κοινωνικών γνώσεων και δεξιοτήτων των μαθητών, μέσω της ενθάρρυνσης για ενεργό συμμετοχή στα σχολικά δρώμενα. Σημαντικό στοιχείο, στο πλαίσιο υλοποίησης διαφοροποιημένων πρακτικών, είναι ο εναλλακτικός τρόπος

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

οργάνωσης της λειτουργίας της τάξης από τον εκπαιδευτικό, επιλέγοντας κατάλληλες μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης (Στασινός, 2020β), κάτι που ενδέχεται να ενισχύσει τις μεταγνωστικές δεξιότητες των μαθητών (Κουτσελίνη & Πυργιωτάκη, 2015).

Βλέπουμε, λοιπόν, πως η διαφοροποιημένη διδασκαλία αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική διαχείριση της διαφορετικότητας και σημαντικότερο παράγοντα στην προσπάθεια προώθησης της συμπεριληπτικής κουλτούρας εντός της σχολικής τάξης; (Χατζησωτηρίου & Αγγελίδης, 2012). Ως πρώτο βήμα των εκπαιδευτικών που επιθυμούν να διαχειριστούν την ετερότητα συνιστά η αναγνώριση της κοινωνικής αξίας της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Ταυτόχρονα, όμως, πέρα από τις πρακτικές που εφαρμόζουν και είδαμε παραπάνω, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να προσπαθούν διαρκώς να υπερβαίνουν τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις που έχουν απέναντι στον πολιτισμικά «άλλον» (Χατζησωτηρίου, 2019).

Οι εκπαιδευτικοί μέσα στις διαπολιτισμικές τάξεις θα πρέπει να καλλιεργούν ένα περισσότερο δημοκρατικό κλίμα, το οποίο θα βασίζεται στις αρχές της αποδοχής, της αλληλεγγύης και της κατανόησης, με απώτερο στόχο την επίτευξη της κοινωνικής αναδόμησης, με τα παιδιά να γίνονται κοινωνικά ενεργοί πολίτες (Χατζησωτηρίου & Αγγελίδης, 2018). Αυτό σημαίνει πως οι διαπολιτισμικές συμπεριληπτικές πρακτικές δεν επιδιώκουν μόνο την ακαδημαϊκή επιτυχία των παιδιών προσφύγων αλλά όλων των παιδιών που είναι στην τάξη, στοχεύοντας σε αλλαγές που αφορούν το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο (Χατζηαγγελή κ. συν., 2019· Hajisoteriou, 2013).

Σε μία διαπολιτισμική τάξη καλό θα είναι να υιοθετείται ένα ΑΠΣ προσαρμοσμένο στις ιδιαίτερες ανάγκες των παιδιών το οποίο και θα ενδυναμώνει τη διαπολιτισμική κατανόηση, εξισώνοντας τις σχέσεις ανάμεσα στις πολιτισμικές ομάδες και όχι διαιωνίζοντας τις διακρίσεις και τον ρατσισμό (Χατζησωτηρίου & Αγγελίδης, 2018).

Συνεπώς, βασικό εργαλείο για τη διδασκαλία σε μία διαπολιτισμική αίθουσα είναι ο διάλογος και η διαπραγμάτευση των πολλαπλών ταυτοτήτων που κουβαλούν τόσο τα παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο όσο και οι υπόλοιποι μαθητές (Palaiologou & Dietz, 2012· Maniatis, 2012). Όπως αναφέρει και η Hajisoteriou (2013), μέσω του διαλόγου δύναται να οικοδομηθεί η διαπολιτισμική ευαισθητοποίηση αλλά και ο σεβασμός απέναντι στον πλουραλισμό, μέσω του ακούσματος των φωνών όλων των παιδιών (Messiou, 2019).

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

Ωστόσο, οι δραστηριότητες που δημιουργεί ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να απευθύνονται σε όλες τις ομάδες μαθητών και όχι μόνο σε εκείνους με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Επίσης, οι δραστηριότητες αυτές θα πρέπει να εμπλέκουν ενεργά όλα τα παιδιά, υιοθετώντας την ομαδοσυνεργατικότητα και άλλες σύγχρονες εκπαιδευτικές τεχνικές (π.χ. παιχνίδι ρόλων) (Αγγελίδης & Αβραμίδου, 2019·Γεροσίμου, 2019).

Ωστόσο, πολύ σημαντική είναι η ενίσχυση της εμπλοκής των γονέων προσφύγων, καθώς η απουσία τους είναι δυνατόν να οδηγήσει σε αυξημένη περιθωριοποίηση των αδύναμων μαθητών και σε σχολική αποτυχία, λειτουργώντας έτσι ως αποτρεπτικός παράγοντας για επίτευξη της συμπερίληψης (Χατζησωτηρίου & Ξενοφώντος, 2014).

3.2. Διαπολιτισμική Επάρκεια, Γνώσεις, Δεξιότητες και Στρατηγικές των Εκπαιδευτικών

Οι εκπαιδευτικοί προκειμένου να διαχειριστούν τον πλουραλισμό που απορρέει από τις διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες που υπάρχουν μέσα στις τάξεις τους, απαιτείται να είναι διαπολιτισμικά ενήμεροι και έτοιμοι, διαθέτοντας το γνωστικό υπόβαθρο πάνω σε ζητήματα πολιτισμικής ετερότητας, ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις ανάγκες των μαθητών τους. Σύμφωνα με τους Χατζησωτηρίου και Αγγελίδης (2018), η διαπολιτισμική ετοιμότητα των εκπαιδευτικών συνιστά βασική παράμετρο για την προώθηση της διαπολιτισμικής συμπεριληπτικής εκπαίδευσης.

Ένας διαπολιτισμικά επαρκής εκπαιδευτικός διαθέτει τις απαιτούμενες γνωστικές δεξιότητες οι οποίες σχετίζονται με τη διγλωσσία, τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας, ενώ γνωρίζει τις κατάλληλες διδακτικές στρατηγικές που θα πρέπει να αξιοποιήσει στο μάθημά του. Επίσης, η διαπολιτισμική επάρκεια επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να γνωρίζει τους διάφορους τρόπους έκφρασης του πολιτισμού του κάθε μαθητή, επιτρέποντάς του να αναγνωρίσει πως τα στερεότυπα μόνο αρνητικό αντίκτυπο έχουν στις ζωές των παιδιών (Χατζησωτηρίου & Αγγελίδης, 2018).

Στο πλαίσιο αυτό έχουν προταθεί διάφορες στρατηγικές που δύναται να εφαρμόσουν οι εκπαιδευτικοί σε μια διαπολιτισμική τάξη. Ειδικότερα, σύμφωνα με την Πιτσάβα (2019):

- **Δημιουργία θετικού κλίματος και περιβάλλοντος.** Οι αλλοδαποί μαθητές συνήθως νιώθουν απομονωμένοι. Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να τους βοηθήσουν να ξεπεράσουν αυτή την κατάσταση, αναπτύσσοντας αλληλοσεβασμό, κατανόηση και περιορίζοντας τις όποιες φοβίες των μαθητών. Ακόμη, πρέπει να προσπαθήσουν για τη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος, αναφέροντας δικές τους εμπειρίες και επιτρέποντας στους μαθητές να εκφράσουν τις δικές τους.
- **Δόμηση του περιεχομένου του μαθήματος** λαμβάνοντας υπόψη τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει οι μαθητές από τις διαφορετικές χώρες στις οποίες έχουν ταξιδέψει, ζήσει, ενισχύοντας έτσι την αυτοεκτίμησή τους.
- **Ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης.** Οι αλλοδαποί μαθητές πρέπει να πιστέψουν στον εαυτό τους, δείχνοντας υπομονή και επιμονή ώστε να πετύχουν, ξεπερνώντας τις δυσκολίες προσαρμογής.
- **Ανάπτυξη περιεχομένου σχετικού με την κουλτούρα των μαθητών.** Ο εμπλουτισμός του περιεχομένου του μαθήματος με στοιχεία από τον πολιτισμό των διαφόρων χωρών θα ενισχύσει το αίσθημα της υπερηφάνειας για τη χώρα τους, εμπλουτίζοντας παράλληλα τις γνώσεις τους για τους άλλους πολιτισμούς.
- **Ενθάρρυνση της εθνικής αναγνώρισης,** κάτι που θα βοηθήσει στην κατανόηση και στον σεβασμό της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς των άλλων μαθητών, διατηρώντας παράλληλα την αξία της δικής τους κληρονομιάς.
- **Εφαρμογή της συνεργατικής μεθόδου διδασκαλίας** στα πλαίσια μικρών ομάδων με σκοπό για τη βελτίωση των σχέσεων και την αύξηση της παρακίνησης.

Οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν σε σχολεία όπου υπάρχουν μαθητές πρόσφυγες και μετανάστες οφείλουν να διαθέτουν ενσυναίσθηση των καταστάσεων που έχουν βιώσει αυτά τα παιδιά και οι οικογένειές τους (Γκότοβος, 2003). Επίσης, είναι

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

σημαντικό να μπορούν να εντοπίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των μαθητών τους, χωρίς να παραβλέπουν τις πρότερες γλωσσικές γνώσεις και δεξιότητες. Με τον τρόπο αυτό θα πετύχουν να οικοδομήσουν ένα θετικό κλίμα τόσο μέσα στην τάξη όσο και γενικότερα στο σχολείο (Clark, 2017· Χατζηδάκη, 2022).

Επιπλέον, ο εκπαιδευτικός πρέπει να είναι έτοιμος ώστε να επέμβει αποφασιστικά στην περίπτωση που κάνει την εμφάνισή της μια επιθετική και ακραία συμπεριφορά, προκρίνοντας τις σωστές αξίες, όπως του σεβασμού του «άλλου» και της αποδοχής της διαφορετικότητας. Έτσι, θα μπορέσει να αποκτήσει την εμπιστοσύνη και των μεταναστών μαθητών, επιτρέποντας να προβληθούν και να αναδειχθούν οι δυνατότητές τους μέσα από την ενεργό συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία (Παλαιολόγου & Ευαγγέλου, 2003).

Στην πραγματικότητα, ωστόσο, η πλειονότητα των εκπαιδευτικών αντιμετωπίζει σοβαρές δυσκολίες κατά τη διαχείριση της ετερότητας μέσα στην τάξη. Αυτό οφείλεται αφενός στην ελλιπή επιμόρφωση και κατάρτισή τους πάνω σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, αφετέρου στην απουσία εμπειριών που θα τους επιτρέψουν να ευαισθητοποιηθούν κατάλληλα. Όλα αυτά τους οδηγούν ώστε να θεωρούν τους εαυτούς τους ως μη ικανούς να διαχειριστούν την υπάρχουσα πολιτισμική διαφοροποίηση (Καρατζιά & Σπινθουράκη, 2005).

Τελικά, αυτό που ισχύει είναι πως η διαπολιτισμική επάρκεια δεν αποκτάται άμεσα, αλλά χρειάζεται χρόνο και προσπάθεια καθώς και διαρκή ενημέρωση και κατάρτιση πάνω σε ζητήματα διαπολιτισμικής παιδαγωγικής η οποία και σχετίζεται με το περιεχόμενο της εκπαίδευσης και την προσπάθεια κάλυψης των αναγκών όλων των μαθητών, στοχεύοντας παράλληλα στη μείωση των προκαταλήψεων και στην ενίσχυση της ομαδοσυνεργατικότητας (Λιακοπούλου & Παπαδοπούλου, 2019). Μέσω της διαπολιτισμικής παιδαγωγικής οι εκπαιδευτικοί δύναται να αποκτήσουν εκείνα τα προσόντα που θα τους επιτρέψουν να προσαρμόζουν τη διδασκαλία τους στις απαιτήσεις των μαθητών τους, υιοθετώντας τις προσφορότερες μεθόδους και τεχνικές που χρειάζονται κατά τη διδασκαλία σε μια πολυπολιτισμική τάξη (Σταυρίδου – Bausewein, 2014· Thomson, 2013).

3.3. Διαπολιτισμική Ικανότητα και Ετοιμότητα

Ο όρος «διαπολιτισμική ικανότητα» αναφέρεται στην κατάλληλη συμπεριφορά και την ανάπτυξη αποτελεσματικής επικοινωνίας εκ μέρους του ατόμου, όταν υπάρχει αλληλεπίδραση με άτομα διαφορετικών πολιτισμών. Σκοπός της διαπολιτισμικής ικανότητας είναι η κατανόηση και η αποδοχή ατόμων που ανήκουν σε διαφορετικούς πολιτισμούς (Bennett, 2007). Συνεπώς, η διαπολιτισμική ικανότητα είναι αναγκαία στα πολυπολιτισμικά σχολεία, αποτελώντας χρήσιμο χαρακτηριστικό τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές (Κεσίδου, 2010).

Αξίζει να τονιστεί ότι η διαπολιτισμική ικανότητα επικεντρώνεται στην ανάγκη σεβασμού των ατόμων που διαθέτουν διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Άρα, σχετίζεται με τον σεβασμό προς τους ανθρώπους και τα δικαιώματά τους, προωθώντας την ισότητα μεταξύ όλων των πολιτών. Ωστόσο, θα πρέπει να αποσαφηνιστεί πως ο σεβασμός δεν ενδείκνυται όταν λαμβάνουν χώρα πράξεις οι οποίες παραβιάζουν τις βασικές αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2007).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ

4.1. Πολιτισμική Ετερότητα

ΟΓκότοβος (2003) υποστηρίζει ότι η πολιτισμική ταυτότητα κάνει την εμφάνισή της σε συνδυασμό με άλλες κατηγορίες ταυτότητας όπως είναι για παράδειγμα η ταυτότητα της εθνικότητας, της θρησκείας και της γλώσσας. Σύμφωνα με τον Adler (2002), η πολιτισμική ετερότητα συνιστά ένα σύμβολο της ατομικής ύπαρξης και εμπειρίας, περιλαμβάνοντας τις πεποιθήσεις, τις αξίες αλλά και τις στάσεις μιας ομάδας. Τέλος, ο Γκόβαρης (2007 όπ. αναφ. στο Οικονομίδης & Κοντογιάννη, 2011) σημειώνει ότι τα άτομα της ίδιας εθνοπολιτισμικής ομάδας παρουσιάζουν κάποιες πολιτισμικές διαφοροποιήσεις λόγω της διαφορετικής κοινωνικής, μορφωτικής και επαγγελματικής τους θέσης, κάτι που οφείλεται για τον πολιτισμικό πλουραλισμό.

4.2. Προβλήματα Εθνοπολιτισμικής Ετερότητας στο Σχολείο

4.2.1. Εκδηλώσεις σχολικής βίας μεταξύ μαθητών

Μέσα σε ένα σχολικό περιβάλλον που διακρίνεται από πολιτισμική ετερογένεια, είναι αναπόφευκτη η εμφάνιση συγκρούσεων μεταξύ των μαθητών, γηγενών και μειονοτικών. Στη βιβλιογραφία συναντάμε συχνά έρευνες που συσχετίζουν τον εκφοβισμό και την θυματοποίηση, μέσω της ύπαρξης «έσω και έξω ομάδων» (Νικολάου, 2013), με τους Doyle και Aboud (1995, όπ. αναφ. στο Νικολάου, 2013) να επισημαίνουν ότι οι «έσω και έξω ομάδες» οφείλουν την ύπαρξή τους στα κοινά εθνοφυλετικά χαρακτηριστικά των μαθητών/τριών. Σύμφωνα με έρευνες των Tolsma κ. συν. (2012), Vervoort κ. συν. (2008) και Strohmeier κ. συν. (2008) που πραγματοποιήθηκαν στην Ολλανδία, φαίνεται πως οι μειονοτικοί μαθητές έχουν συνήθως το ρόλο του θύτη, σε αντίθεση με τους γηγενείς που είναι τα θύματα.

Ο Αραβανής (2016) προσπάθησε να συγκεντρώσει τις αιτίες που οδηγούν στην εμφάνιση της βίας στο σχολικό χώρο. Ειδικότερα, αναφέρει ως αιτίες τις εξής: α) τη χώρα προέλευσης των μαθητών και β) την εθνοπολιτισμική ετερότητα. Ωστόσο, πέραν από την εθνοπολιτισμική ετερότητα, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και να μελετώνται και άλλοι παράγοντες που ενδέχεται να παίζουν ρόλο στην σχολική απόκλιση, όπως είναι τα προβλήματα που υπάρχουν μέσα στην κάθε οικογένεια αλλά

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη και τα προβλήματα σε επίπεδο κοινωνίας (Ντάβου, 2008, όπ αναφ. στο Νικολάου & Χριστοφή, 2014).

4.2.2. Δυσχέρεια στην επικοινωνία εκπαιδευτικών και μαθητών

Ένα σημαντικό πρόβλημα που εμφανίζεται μέσα σε μια «εθνοπολιτισμικά» ετερογενή τάξη είναι η δυσκολία στην επικοινωνία των εκπαιδευτικών με τους αλλόγλωσσους μαθητές, από την στιγμή που αυτοί δεν έχουν ακόμη κατακτήσει επαρκώς την γλώσσα της χώρας υποδοχής. Συνεπώς, βασικό μέλημα του εκπαιδευτικού συστήματος πρέπει να είναι η κατάκτηση από όλους τους μαθητές της κυρίαρχης γλώσσας, κάτι που θα επιτρέψει την ισότιμη συμμετοχή όλων των μαθητών στην κοινωνία, στον επαγγελματικό, οικονομικό αλλά και στον πολιτισμικό τομέα (Γκότοβος, 2007).

Σύμφωνα με έρευνα του ΟΟΣΑ (2002, όπ. ανάφ. στο Γκότοβος, 2007) τα παιδιά των μεταναστών, τα οποία στο σπίτι κάνουν χρήση διαφορετικής γλώσσας από αυτή του σχολείου, εμφανίζουν χαμηλότερες σχολικές επιδόσεις σε σχέση με τα παιδιά που η γλώσσα της οικογένειάς τους είναι ίδια με την σχολική. Στη χώρα μας, η εκπαιδευτική πολιτική που ακολουθείται είναι προς την κατεύθυνση της έκθεσης των αλλόγλωσσων μαθητών στην κυρίαρχη γλώσσα που χρησιμοποιείται στο σχολείο, παρέχοντάς τους παράλληλα γλωσσική στήριξη μέσω ενισχυτικής διδασκαλίας.

Παρόλα αυτά, οι αλλόγλωσσοι μαθητές δεν λαμβάνουν στο σχολείο την απαιτούμενη βοήθεια και υποστήριξη προκειμένου να μάθουν την ελληνική γλώσσα, μιας και δεν αξιοποιούνται οι γλωσσικές δεξιότητες που έχουν ήδη αποκτήσει από τη μητρική τους γλώσσα (Γκόβαρης, 2007). Ειδικότερα, διδάσκονται την ελληνική χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η διγλωσσία τους, οπότε κάτι τέτοιο έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία γλωσσικού κενού. Επομένως, η σύνδεση μεταξύ των δύο γλωσσών κρίνεται ως άκρως απαραίτητη (Σκούρτου κ. συν., 2004).

4.2.3. Δυσχέρειες και προβλήματα επικοινωνίας και συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τους γονείς

Η έλλειψη επαρκούς γνώσης της γλώσσας της χώρας υποδοχής, εκ μέρους των γονέων των παιδιών με διαφορετική «εθνοπολιτισμική» προέλευση, δημιουργεί προβλήματα στην επικοινωνία και μετέπειτα δυσκολίες στην ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας, με συνέπεια αυτοί οι μαθητές να μην μπορούν να ενταχθούν με ομαλό τρόπο στο σχολικό περιβάλλον.

Η έρευνα του Κασίμη (2005, όπ. ανάφ. στο Κοντογιάννη & Οικονομίδης, 2014), που έλαβε χώρα με την συμμετοχή δασκάλων, κατέδειξε ότι ένας στους τρεις εκπαιδευτικούς θεωρεί ότι η στάση των αλλοδαπών γονέων προς το σχολείο διακρίνεται από αδιαφορία. Ειδικότερα, οι εκπαιδευτικοί εκφράζουν την άποψη ότι οι οικογένειες των μειονοτικών μαθητών αδιαφορούν για την σχολική επίδοση και πρόοδο των παιδιών τους. Οι λόγοι που τους ωθούν σε μια τέτοια συμπεριφορά έχει να κάνει με τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης, την έλλειψη χρόνου μιας και εργάζονται πολλές ώρες την ημέρα, καθώς και λόγω του γλωσσικού ελλείμματος που δυσκολεύει, κατά πολύ, την επικοινωνία τόσο μέσα στην οικογένεια όσο και των γονέων με τους εκπαιδευτικούς του σχολείου.

4.3. Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Πρακτικές Εκπαίδευσης

Η εξατομικευμένη διδασκαλία αποτελεί το βασικότερο εργαλείο στην προσπάθεια αντιμετώπισης της σχολικής αποτυχίας. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο απαιτείται διαφοροποίηση στις διαδικασίες και το περιεχόμενο της μάθησης, παρέχοντας την ευκαιρία σε όλους τους μαθητές να συμμετέχουν ενεργά κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, με το κάθε παιδί να συμβάλλει σύμφωνα με τις δυνατότητές του (Σφυρόερα, 2004).

Στη συνέχεια, παρουσιάζουμε τα μέτρα πρόληψης καθώς και τους τρόπους αντιμετώπισης των φαινομένων βίας όπως αυτά έχουν καθοριστεί από τους Παπαχρήστου και Μαυροκεφαλίδου (2014).

Ως μέτρα πρόληψης έχουμε:

- α) τη διαρκή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε ζητήματα που αφορούν τη διαπολιτισμικότητα και την σχολική βία.
- β) την συχνή και ουσιαστική ενημέρωση των οικογενειών για οτιδήποτε συμβαίνει στο σχολείο και αφορά τα παιδιά τους.
- γ) την καλλιέργεια καλύτερης συνεργασίας μεταξύ του σχολείου και των γονέων/κηδεμόνων.
- δ) την καλύτερη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών με το Δήμο και τους άλλους αρμόδιους φορείς.

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

ε) την συμμετοχή των εκπαιδευτικών και του σχολείου στη διοργάνωση εκδηλώσεων σχετικά με τη διαπολιτισμικότητα και

στ) την ανάπτυξη της ενσυναίσθησης μεταξύ των μαθητών από διαφορετικό εθνοπολιτισμικό υπόβαθρο, μέσω δραστηριοτήτων και παίξιμο ρόλων, κάτι που ευνοεί την ισότητα και την ισονομία.

Ως τρόπους αντιμετώπισης οι Παπαχρήστου και Μαυροκεφαλίδου (2014) αναφέρουν:

α) την εφαρμογή περισσότερο αυστηρών κανόνων σχετικά με τη βία στο σχολείο.

β) τις πιο προσεκτικές εφημερίες των εκπαιδευτικών, με την επιτήρηση όλων των χώρων του σχολείου.

γ) την έγκαιρη καταστολή των φαινομένων βίας, κατά την εμφάνισή τους.

δ) την ανάπτυξη συζήτησης μέσα στην τάξη και την συμφωνία για επιβολή ποινών στους θύτες.

ε) την ανάπτυξη επικοινωνίας και εμπιστοσύνης μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών του και

στ) την άμεση ενημέρωση του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων, στην περίπτωση εμφάνισης περιστατικών βίας στο σχολείο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΔΙΓΛΩΣΣΙΑ

5.1. Διγλωσσία και Γλωσσική Ικανότητα

Η διγλωσσία είναι μια αρκετά πολύπλοκη έννοια κάτι που κάνει πολύ δύσκολο τον ορισμό της. Αρχικά, ο Bloomfield (1933) όρισε τη διγλωσσία ως την «...*άριστη χρήση δύο γλωσσών σε βαθμό που ο δίγλωσσος ομιλητής να μην ξεχωρίζει από έναν φυσικό ομιλητή της κάθε μιας γλώσσας*». Στις μέρες μας, αν θα θέλαμε να δώσουμε τον ορισμό της διγλωσσίας, τότε θα μπορούσαμε να βασιστούμε σε αυτόν των Abutalebi και Weekes (2014) οι οποίοι ορίζουν ως δίγλωσσο ένα άτομο που έχει κατακτήσει μια δεύτερη γλώσσα για διάφορους λόγους (εκπαιδευτικούς, οικονομικούς, επαγγελματικούς, κ.ά.). Η διαφορά μεταξύ των σύγχρονων ορισμών και των παλαιότερων έγκειται στο ότι ένα άτομο μπορεί να είναι δίγλωσσο ακόμη κι όταν έχει κατακτήσει μια δεύτερη γλώσσα κατά τη διάρκεια της ζωής του, και όχι μόνο κατά την παιδική του ηλικία.

Τα παλαιότερα χρόνια επικρατούσε η αντίληψη πως η διγλωσσία έχει αρνητικές επιπτώσεις στους μαθητές, με το σκεπτικό πως η εκμάθηση δύο γλωσσών είναι πιθανόν να τους μπερδέψει. Αυτή η διαφοροποίηση, μεταξύ των μαθητών που μιλούν μια γλώσσα και των μαθητών που μιλούν δύο ή περισσότερες γλώσσες, οδήγησε τους ερευνητές να διεξάγουν μια πληθώρα ερευνών οι οποίες κατέδειξαν πως οι δίγλωσσοι μαθητές έχουν προβάδισμα όσον αφορά τη μεταγλωσσική επίγνωση καθώς και στην επίλυση προβλημάτων που δεν αφορούσαν τη χρήση λέξεων. Επιπλέον, διαφορές παρατηρήθηκαν και στις εργασίες λεκτικής ευχέρειας, δηλαδή κατά τη δημιουργία του μέγιστου αριθμού λέξεων μέσα σε ένα λεπτό, οι οποίες λέξεις πρέπει να συμφωνούν με μια φωνολογική ή σημασιολογική ένδειξη. Τα σκορ σε αυτές τις εργασίες καταδεικνύουν μεγάλες ελλείψεις στους εξεταζόμενους που μιλούν δύο γλώσσες (Bialystok κ. συν., 2010).

5.2.Ορισμοί για τη Διγλωσσία

Η Τριάρχη-Herrmann (2000), στον ορισμό της για τη διγλωσσία, αναφέρει ότι αυτή συνιστά ένα φυσιολογικό φαινόμενο το οποίο εμφανίζεται όταν δύο γλώσσες έρχονται σε επαφή, δηλαδή όταν ένα άτομο έρχεται σε επαφή με ένα άτομο που μιλάει μια άλλη γλώσσα, με τον όρο «διγλωσσία» να περιγράφει την τομή των δύο διαφορετικών αυτών γλωσσών. Είναι γεγονός πως το άνοιγμα των συνόρων και τα μεγάλα κύματα μετανάστευσης επέτρεψαν ώστε να συναντηθούν άτομα με πολλές και διαφορετικές γλώσσες. Κάτι τέτοιο οδήγησε στη δημιουργία μιας ετερογένειας της γλώσσας, με τη διγλωσσία να συνιστά το γλωσσικό χώρο ανάμεσα σε δύο διαφορετικές διακριτές οντότητες (Τσοκαλίδου, 2012).

5.3.Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα της Διγλωσσίας

Η μελέτη της βιβλιογραφίας καταδεικνύει, κυρίως, τα θετικά στοιχεία της διγλωσσίας, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν και αρνητικά χαρακτηριστικά. Καταρχάς, για την εναλλαγή από τη μια γλώσσα στην άλλη, απαιτείται αρκετή γνωστική εξάσκηση κάτι που βοηθά πολύ στην ενδυνάμωση της νοημοσύνης των παιδιών. Η διαρκής εναλλαγή γλωσσών και πολιτισμών επιτρέπει στα δίγλωσσα παιδιά να ακονίζουν συνεχώς το μυαλό τους, κάτι που έχει θετική επίπτωση τόσο στην σχολική τους επίδοση όσο και στην καλύτερη κοινωνικοποίησή τους (Γρίβα & Στάμου, 2004).

Από την άλλη πλευρά, όμως, ο Cummins (2005), υποστηρίζει ότι οι δίγλωσσοι μαθητές διακρίνονται από μεγαλύτερο ποσοστό αποτυχίας, εξαιτίας της επιβάρυνσης του εγκεφάλου τους και της στασιμότητας που παρατηρείται στην ανάπτυξης της μητρικής γλώσσας, καθώς και των συναισθηματικών συγκρούσεων που συχνά εμφανίζονται. Επίσης, τα παιδιά με διγλωσσία παρουσιάζεται να έχουν φτωχότερο λεξιλόγιο, κακή άρθρωση και κάνουν περισσότερα ορθογραφικά λάθη. Αυτό, σε αρκετές περιπτώσεις έχει ως συνέπεια την εγκατάλειψη της μητρικής γλώσσας, συνεπώς και την απουσία της διγλωσσίας.

5.4. Δυσκολίες Δίγλωσσων Μαθητών

Οι δίγλωσσοι μαθητές αντιμετωπίζουν αρκετές δυσκολίες κατά την ενασχόλησή τους με την γραμματική λόγω της ύπαρξης πολύπλοκων γραμματικών δομών της ελληνικής γραμματικής, όπως για παράδειγμα είναι τα διάφορα γένη. Επιπρόσθετα, τα δίγλωσσα παιδιά εμφανίζουν σημαντικές δυσκολίες σε ότι έχει να κάνει με την κατάκτηση του λεξιλογίου, υστερώντας σε σχέση με τα άλλα παιδιά της ηλικίας τους (Bialystok & Luk, 2012). Ακόμη μια δυσκολία με την οποία έρχονται αντιμέτωποι οι δίγλωσσοι μαθητές είναι η σύνταξη και η ανάλυση των προτάσεων, μιας και συναντούν δυσκολίες για την κατανόηση του κειμένου μελέτης. Έτσι, ο δίγλωσσος μαθητής χρειάζεται να προχωρά σε εξηγήσεις και διορθώσεις ώστε να επιτευχθεί μια αποτελεσματική επικοινωνία με τους συμμαθητές του (Comeau κ. συν., 2007).

Από την άλλη, μεγάλο ποσοστό των δίγλωσσων μαθητών δυσκολεύεται κατά την ανάγνωση, μια διαδικασία που απαιτεί την ενεργοποίηση ενός μεγάλου συνόλου από νοητικές και γλωσσικές διεργασίες, όπως είναι αυτή της αποκωδικοποίησης (Παντελιάδου & Αντωνίου, 2007). Στην περίπτωση των δίγλωσσων μαθητών που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην ανάγνωση, αυτό οφείλεται στο γεγονός πως δεν έχουν κατακτήσει επαρκή αριθμό αναγνωστικών στρατηγικών, με αποτέλεσμα να δυσκολεύονται να επεξεργαστούν και να ερμηνεύσουν ένα κείμενο που τους δίνεται (Παυλίτσα κ. συν., 2010).

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι δίγλωσσοι μαθητές εντάσσονται σε ένα μεγάλο φάσμα, δυσκολίες οι οποίες δημιουργούν στους δίγλωσσους μαθητές ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Όπως αναφέρει η Χατζηδάκη (2022), οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να έχουν κατά νου πως η καλλιέργεια της δεύτερης γλώσσας απαιτεί αρκετό χρόνο και προσπάθεια, ώστε ο δίγλωσσος μαθητής να μπορέσει να ανταπεξέλθει επιτυχώς στις σχολικές του υποχρεώσεις. Συνεπώς, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να θεωρούν αναμενόμενες τις τυχόν αποκλίσεις των δίγλωσσων μαθητών από το επίπεδο των γηγενών μαθητών και να είναι πρόθυμοι να τους υποστηρίξουν στην προσπάθειά τους, αξιοποιώντας και εφαρμόζοντας διδακτικές τεχνικές και στρατηγικές είτε σε ολόκληρη την τάξη είτε μόνο σε εκείνους.

5.5.Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας

Οι έρευνες που έχουν γίνει, δείχνουν ότι η χρήση μιας μειονοτικής γλώσσας στο σπίτι των αλλοδαπών μαθητών δεν αποτελεί εμπόδιο στην πρόσκτηση της κυρίαρχης γλώσσας. Επίσης, σύμφωνα με τους Παλαιολόγου και Ευαγγέλου (2003) θα πρέπει να ενθαρρύνεται η εφαρμογή προγραμμάτων υπέρ της διγλωσσίας, όπου η δεύτερη γλώσσα θα διδάσκεται επιπρόσθετα με την πρώτη γλώσσα, χωρίς όμως να την αντικαθιστά. Επίσης, μεταξύ των δύο γλωσσών, δηλαδή της μητρικής και της μειονοτικής υπάρχει ένα είδος αλληλεξάρτησης, οπότε παρατηρείται μεταφορά ικανοτήτων από τη μία γλώσσα στην άλλη και το αντίστροφο. Συνεπώς, το καλύτερο είναι να καλλιεργούνται ταυτόχρονα και οι δύο γλώσσες. Όπως επισημαίνουν οι Παλαιολόγου και Ευαγγέλου (2003:63) είναι απαραίτητο το παιδί να έχει φτάσει «*σ' ένα ελάχιστο επίπεδο γλωσσικής ικανότητας στη μητρική του γλώσσα, προτού αρχίσει την σχολική του εμπειρία σε μια δεύτερη γλώσσα*», με τον Cummins (1994, όπ. αναφ. στο Παλαιολόγου & Ευαγγέλου, 2003) να υποστηρίζει ότι η δημιουργία ενός κατάλληλου μαθησιακού και υποστηρικτικού περιβάλλοντος έχει θετικό αντίκτυπο στην εκμάθηση της δεύτερης γλώσσας. Συγκεκριμένα, προτείνει τη χρήση της μητρικής γλώσσας των μαθητών κατά τη μαθησιακή διαδικασία, διότι κάτι τέτοιο συμβάλλει στη βελτίωση της συμπεριφοράς και των επιδόσεών τους. Τέλος, η παραπομπή των αλλοδαπών μαθητών (μεταναστών, προσφύγων, κ.λπ.) σε ειδικές ξεχωριστές δομές εκπαίδευσης, χωρίς τη δυνατότητα αλληλεπίδρασης με τους υπόλοιπους γηγενείς μαθητές, συνιστά μια κίνηση αποφυγής ευθυνών, όπως επισημαίνουν οι Παλαιολόγου και Ευαγγέλου (2003).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΧΕΣΕΙΣ ΓΗΓΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ - ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

6.1.Σχέσεις Αλλοδαπών και Γηγενών Μαθητών

Η αλληλεπίδραση που λαμβάνει χώρα μεταξύ των παιδιών αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα κοινωνικοποίησης. Σύμφωνα με τον Krappmann (1991, όπ. αναφ. στο Χατζηχρήστου, 1992) οι σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των παιδιών και η κοινωνική σύγκριση που δημιουργείται διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ομαλή συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού. Από τη μία πλευρά, η υποστήριξη από τους φίλους μπορεί να βοηθήσει στη διαμόρφωση μιας θετικής ταυτότητας, ενώ από την άλλη οι φίλοι μπορούν να προκαλέσουν την υπό διαμόρφωση ταυτότητα του παιδιού. Οι σχέσεις μεταξύ των συμμαθητών παίζουν σημαντικό ρόλο στην αυτοαντίληψη των παιδιών, επιδρώντας σημαντικά στη διαμόρφωση των ιδεών, των πιστεύω τους και της προσωπικότητάς τους (Witt, 2000). Μέσα στην σχολική τάξη η γλώσσα είναι ο κύριος άξονας των δραστηριοτήτων, αποτελώντας το βασικό δίαυλο για την επίτευξη της επικοινωνίας και της αλληλεπίδρασης μεταξύ των μαθητών. Οι διαπιστώσεις αυτές αποκτούν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην περίπτωση της σχολικής φοίτησης μαθητών προερχόμενων από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα, στους οποίους ο βαθμός γνώσης της γλώσσας της χώρας υποδοχής επηρεάζει κατά πολύ την ακαδημαϊκή τους εξέλιξη (Βερυκάκη, 2003). Σαφώς, οι Έλληνες μαθητές αποτελούν την "κυρίαρχη" ομάδα του μαθητικού πληθυσμού, που κυριαρχεί στο γλωσσικό κώδικα της διδασκαλίας και της επικοινωνίας μέσα στην σχολική τάξη, σε αντίθεση με τους αλλοδαπούς μαθητές που θεωρούνται το "αδύναμο" τμήμα της σχολικής κοινότητας. Στην περίπτωση της πολυπολιτισμικής τάξης, τα διαφορετικά βιώματα των μαθητών μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη αλληλεπίδρασης μεταξύ των αλλοδαπών και των γηγενών μαθητών (Βερυκάκη, 2003).

Επίσης, στο χώρο ενός πολυπολιτισμικού σχολείου γίνεται εμφανής μια αντίθεση ανάμεσα στις κουλτούρες των συμμαθητών δημιουργώντας κλειστές ομάδες, οι οποίες ευθύνονται για τη δημιουργία προβλημάτων στην επικοινωνία και σε ζητήματα αντιμετώπισης του διαφορετικού. Έτσι, μια ομάδα μαθητών που διακρίνεται από υψηλή συνεκτικότητα μπορεί να συντελέσει ακόμη και στην απόρριψη των συμμαθητών που διαφέρουν (Μπίκος, 2004). Από την άλλη, ο Μίτιλης

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

(1998) υποστηρίζει ότι ακόμη και η απλή συνύπαρξη παιδιών διαφορετικής πολιτισμικής προέλευσης είναι αρκετή ώστε να οδηγήσει στην ανάπτυξη αλληλεπίδρασης, αρκεί να υπάρχει ουσιαστική κατανόηση των γνώσεων και των ενδιαφερόντων που διαθέτουν τα παιδιά. Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι η θετική σχέση και η αλληλεπίδραση ανάμεσα στους μαθητές αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση στη διαδικασία της μάθησης. Ειδικότερα, στην περίπτωση των αλλοδαπών μαθητών η επικοινωνία και η αλληλεπίδραση αποτελούν τα θεμέλια πάνω στα οποία θα στηριχθεί η όλη προσπάθεια για την ένταξη και ενσωμάτωση των μαθητών αυτών στο νέο γλωσσικό και κοινωνικό περιβάλλον τους. Μόνο μέσα από τη δημιουργική αλληλεπίδραση μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών και τη γνωριμία τους με το διαφορετικό, με το «άλλο», θα μπορέσουν να αναπτυχθούν ουσιαστικές και ειλικρινείς διαπροσωπικές σχέσεις με τις μειονότητες (Χαλκιάς, 2007).

6.2.Σχέσεις Σχολείου και Οικογένειας

Η πρόοδος ενός μαθητή στο σχολείο εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ύπαρξη στενής συνεργασίας μεταξύ οικογένειας και σχολείου (Νικολάου, 2000). Η ενίσχυση της επικοινωνίας των δύο πλευρών ευνοεί την οικοδόμηση ενός κλίματος εμπιστοσύνης (Ανδρούσου κ. συν., 2001), με την επικοινωνία και την συνεργασία των εκπαιδευτικών και της διεύθυνσης του σχολείου με τους αλλοδαπούς γονείς να συμβάλλει ισχυρά στην σχολική επιτυχία των μαθητών αυτών (Cummins, 2005).

Σύμφωνα με την Epstein (2001), οι τρόποι επικοινωνίας σχολείου και οικογένειας μπορούν να συνοψιστούν στους ακόλουθους:

- Το σχολείο χρειάζεται να ενημερώνει τους γονείς σχετικά με τον τρόπο φροντίδας των παιδιών τους σύμφωνα με το στάδιο ανάπτυξης στο οποίο βρίσκονται.
- Το σχολείο μπορεί να οργανώνει συσκέψεις με τους γονείς με την παρουσία διερμηνέων, αποστέλλοντας ατομικούς φακέλους της σχολικής προόδου των μαθητών στους γονείς.
- Εμπλοκή των γονέων σε προγράμματα εθελοντισμού και προσφοράς προς την εκπαιδευτική κοινότητα.

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

- Οι γονείς θα πρέπει να αναλάβουν την επίβλεψη, καθοδήγηση και υποστήριξη των παιδιών τους κατά τη μελέτη τους στο σπίτι.
- Οι γονείς καλό θα είναι να συμμετέχουν στα διάφορα περιφερειακά και σχολικά συμβούλια, ενώ
- Η ενημέρωση των γονέων για τα προγράμματα και τις δραστηριότητες που παρέχονται από την πολιτεία είναι ουσιώδης ώστε να υπάρχει υποστήριξη τους.

Γενικότερα, η αλληλεπίδραση με το σχολείο ενδυναμώνει τους γονείς των αλλοδαπών μαθητών, ενώ η ανάπτυξη της μεταξύ τους συνεργασίας λειτουργεί με ενισχυτικό τρόπο σε ότι έχει να κάνει με την εκπαίδευση των παιδιών τους. Έτσι, οι αλλοδαποί γονείς νιώθουν περισσότερο αποτελεσματικοί, κάτι που έχει θετικά αποτελέσματα στην εκπαιδευτική εξέλιξη των παιδιών τους. Οι εκπαιδευτικοί, επομένως, θα πρέπει να διακατέχονται από ένα πνεύμα συνεργασίας παροτρύνοντας, με την στάση τους, σε ενεργητική συμμετοχή των γονέων, βοηθώντας με τον τρόπο αυτό στην σχολική πρόοδο των παιδιών τους, όχι μόνο στο σχολείο αλλά και στο σπίτι (Cummins, 2005).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ

7.1.Η Σχολική Επίδοση των Μεταναστών Μαθητών

Αρκετές είναι οι θεωρίες που υποστηρίζουν την ύπαρξη ανισότητας στην σχολική επίδοση εξαιτίας της διαφορετικής κοινωνικής προέλευσης των παιδιών. Σύμφωνα με τον Δασκαλάκη (2014), οι υποστηρικτές των θεωριών αυτών διαχωρίζουν τους μαθητές σε τρεις κατηγορίες: α) στους καλούς, β) στους μέτριους και γ) στους κακούς μαθητές, όπου στην τελευταία κατηγορία συναντάμε, συνήθως, παιδιά αγροτών και εργατών. Από την άλλη, στους μέτριους μαθητές έχουμε, συνήθως, παιδιά από τα μεσαία κοινωνικά στρώματα, ενώ στους καλούς μαθητές συναντάμε κυρίως παιδιά από τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα.

Ο όρος «σχολική επίδοση» χρησιμοποιείται για να περιγράψει το κατά πόσο οι μαθητές αποδίδουν στο σκοπό της μάθησης όπως αυτός έχει οριστεί από τους αρμόδιους φορείς. Επιπλέον, μέσω της συμμετοχής στη διαδικασία της μάθησης διαπλάθονται συμπεριφορές και στάσεις, με τη σχολική επίδοση να συνδέεται στενά τόσο με τις σχέσεις μεταξύ των παιδιών στο σχολείο, όσο και με τις σχέσεις των παιδιών με τους δασκάλους τους. Η σχολική επίδοση έχει μεγάλη σπουδαιότητα και σημασία, μιας και μέσω αυτής το παιδί μπορεί να σχηματίσει μια εικόνα για τον εαυτό του, το περιβάλλον, το σχολείο του και τους δασκάλους του (Δασκαλάκης, 2014).

Το κοινωνικό και οικονομικό υπόβαθρο των παιδιών, καθώς και η κοινωνική και πολιτισμική τους προέλευση, έχουν άμεση επίδραση στην ακαδημαϊκή τους απόδοση. Είναι συχνό φαινόμενο τα παιδιά από χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα να αντιμετωπίζουν περισσότερες δυσκολίες στη μαθησιακή διαδικασία. Αυτό οφείλεται στην αδυναμία των οικογενειών τους να επενδύσουν επαρκώς στην εκπαίδευση και τη γνώση των παιδιών τους. Ως αποτέλεσμα, οι χαμηλές σχολικές επιδόσεις συχνά παρατηρούνται μεταξύ των μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο (Γούλας, 2015). Ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει την απόδοση είναι η γλώσσα, καθώς αυτή αποτελεί βασικό εργαλείο μάθησης και το κύριο μέσο επικοινωνίας μεταξύ του παιδιού και του δασκάλου, καθώς και μεταξύ των ίδιων των μαθητών. Όμως το πιο σημαντικό στοιχείο, σύμφωνα με την Δραγώνα κ. συν. (2001), είναι το ότι «το σχολείο αντιμετωπίζει ως ίσους στη γλώσσα όλους τους μαθητές, ξεχνώντας τις

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

οποιοσδήποτε ιδιαιτερότητές τους, με αποτέλεσμα να καθυστερεί το ίδιο το σχολείο τα παιδιά στην γλωσσική τους εξέλιξη».

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, τα παιδιά των μεταναστών παρουσιάζουν χαμηλές επιδόσεις στο σχολείο, αναδεικνύοντας έτσι μια διαφορά με τους γηγενείς συμμαθητές τους. Οι ριζικές αλλαγές που βιώνουν αυτά τα παιδιά λόγω της μετανάστευσης επηρεάζουν έντονα τη διάθεσή τους, την ακαδημαϊκή τους απόδοση, ακόμα και την προσωπικότητά τους. Επίσης, τα οικονομικά προβλήματα που συχνά αντιμετωπίζουν οι οικογένειες των μεταναστών έχουν αρνητικό αντίκτυπο στις σχολικές επιδόσεις των παιδιών τους. Έτσι, τα παιδιά αυτά δεν έχουν τις ίδιες ευκαιρίες με τα παιδιά των ντόπιων, καθώς η συμμετοχή τους σε πολιτιστικές δραστηριότητες είναι συχνά περιορισμένη. Επιπλέον, οι διαφορετικές θρησκευτικές πεποιθήσεις, οι πολιτικές απόψεις και ο τρόπος ζωής που ακολουθούσαν στον τόπο καταγωγής τους προκαλούν αντιπαραθέσεις μεταξύ των παιδιών, δημιουργώντας κλίμα ανασφάλειας, ξеноφοβίας και ρατσισμού. Η περιθωριοποίηση που βιώνουν τα παιδιά των μεταναστών στο σχολείο επηρεάζει την ψυχολογία τους, μειώνοντας το ενδιαφέρον τους για μάθηση, οδηγώντας συχνά σε έντονες διαφορών. Οι γλωσσικές διαφορές μεταξύ των μεταναστών και των γηγενών μαθητών εμποδίζουν την καλή απόδοση των πρώτων, καθώς δεν μπορούν να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά, να εκφράσουν τις απόψεις τους ή να συμμετάσχουν σε συζητήσεις μέσα στην τάξη. Επιπλέον, η διαφορετική κουλτούρα, τα ήθη, τα έθιμα, οι παραδόσεις και οι συνήθειες οδηγούν στην απομόνωση των μεταναστών μαθητών. Το ίδιο ισχύει και για τους γονείς των μεταναστών, οι οποίοι συχνά κατηγορούνται για την εκπαιδευτική αποτυχία και την υποβάθμιση του επιπέδου της τάξης. Αυτή η αντιμετώπιση από τους συμμαθητές και τους γονείς των γηγενών μαθητών οδηγεί τα παιδιά των μεταναστών να μην έχουν καλή επίδοση στα μαθήματα, ενώ διακρίνονται από ελλιπή κίνητρα για βελτίωση και προσπάθεια (Δασκαλάκης, 2014).

7.2. Παράγοντες που Επηρεάζουν τη Σχολική Επίδοση των Μεταναστών Μαθητών

Τα τελευταία χρόνια, οι παράγοντες που επηρεάζουν το περιβάλλον στο οποίο μαθητές από διάφορα πολιτισμικά και γλωσσικά υπόβαθρα αποκτούν γνώση έχουν προσελκύσει σημαντικό ερευνητικό ενδιαφέρον. Έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

κατά καιρούς δείχνουν ότι η σχολική αποτυχία των μαθητών αποδίδεται κυρίως σε κοινωνικούς και πολιτισμικούς παράγοντες, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις ευθύνη φέρουν οι εκπαιδευτικοί, καθώς και οι ίδιοι οι μαθητές. Όπως αναφέρει ο Cummins (1984) *«είναι απολύτως σαφές ότι η κατανόηση των αιτιών της σχολικής αποτυχίας των μαθητών που προέρχονται από διαφορετικά γλωσσικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα καθώς και η παροχή ισότιμης εκπαίδευσης σε όλους, ανεξαρτήτως της γλώσσας που μιλούν στο σπίτι, είναι κάτι σύνθετο το οποίο απαιτεί εκτεταμένη διερεύνηση»*.

Η σχολική επίδοση των μαθητών επηρεάζεται από ποικίλους παράγοντες, όπως η οικογένεια, το κοινωνικό περιβάλλον και το εκπαιδευτικό σύστημα. Αν και η χαμηλή σχολική επίδοση μπορεί να αποδοθεί αποκλειστικά στον ίδιο τον μαθητή, στην πραγματικότητα είναι αποτέλεσμα ενός πολύπλοκου και αλληλένδετου πλαισίου που περιλαμβάνει τόσο το άτομο όσο και το περιβάλλον του (Παλαιολόγου & Ευαγγέλου, 2003). Το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο των μαθητών μεταναστών και ιδιαίτερα η εκπαίδευση, το επάγγελμα και η οικονομική κατάσταση των γονέων τους, παίζουν καθοριστικό ρόλο στις φιλοδοξίες των μαθητών (OECD, 2010). Επιπλέον, η γλώσσα που μιλιέται στο σπίτι και η συχνότητα χρήσης της επηρεάζουν σημαντικά την επαφή με τη γλώσσα διδασκαλίας, δηλαδή την κυρίαρχη γλώσσα. Ως αποτέλεσμα, οι δίγλωσσοι μαθητές δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν το μάθημα, οδηγώντας συχνά σε χαμηλές σχολικές επιδόσεις (Cathercole, 2010). Τέλος, η χώρα προέλευσης και η διάρκεια παραμονής στη χώρα υποδοχής επηρεάζουν σημαντικά τις επιδόσεις των μαθητών. Όσο μεγαλύτερη είναι η διάρκεια παραμονής, τόσο καλύτερα οι μαθητές κατανοούν και μαθαίνουν τη γλώσσα, σημειώνοντας παράλληλα υψηλότερες σχολικές επιδόσεις (Strand, 2012).

B. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ

8.1.Σκοπός της Έρευνας

Βασικός σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων, αντιλήψεων και στάσεων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη.

8.2.Ερευνητικά Ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία κλήθηκε να απαντήσει η έρευνα είναι τα εξής:

- 1) Ποιος ο βαθμός διαπολιτισμικής επάρκειας των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου;
- 2) Ποια προβλήματα δημιουργούνται λόγω της διαφορετικής εθνοπολιτισμικής προέλευσης των μαθητών;
- 3) Υπάρχει διαφοροποίηση στην σχολική επίδοση και πρόοδο μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών;
- 4) Ποια η σημασία της διδασκαλίας τόσο της ελληνικής γλώσσας όσο και της μητρικής γλώσσας των αλλοδαπών μαθητών στο σχολείο;
- 5) Πώς επιτυγχάνεται η συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική διαδικασία και η συνεργασία τους με τους γηγενείς μαθητές, καθώς και αυτή μεταξύ των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των μαθητών;
- 6) Ποιοι οι τρόποι επίτευξης επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών; Πώς οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν τις όποιες δυσκολίες;
- 7) Υπάρχει διαφοροποίηση στις απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις των εκπαιδευτικών αναλόγως της περιοχής του σχολείου τους και της βαθμίδας υπηρετήσής τους;

8.3. Πληθυσμός – στόχος, Δείγμα και Δειγματοληψία

Ο πληθυσμός της έρευνας αποτελείται από εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που διδάσκουν σε σχολεία των Κυκλάδων και της Αττικής. Ωστόσο, το δείγμα μας αποτελείται από 12 εκπαιδευτικούς, η πλειοψηφία των οποίων (εννέα) είναι δάσκαλοι (ΠΕ70) και φιλόλογοι (ΠΕ02) οι οποίοι συμμετείχαν εθελοντικά στην ατομική συνέντευξη που κλήθηκαν να συμμετέχουν. Η ερευνήτρια έχει πρότερη γνωριμία με τις συμμετέχουσες στην συνέντευξη, οπότε μπορούμε να ισχυριστούμε πως η δειγματοληψία ήταν βολική. Οι 12 αυτοί εκπαιδευτικοί υπηρετούν σε σχολεία των δήμων Πάρου (7 εκπαιδευτικοί) και Περιστερίου (5 εκπαιδευτικοί), οι μισοί εκ των οποίων διδάσκουν σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και άλλοι μισοί στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Οι συμμετέχοντες στην συνέντευξη ήταν μόνο γυναίκες, με Μέσο Όρο (Μ.Ο.) ηλικίας τα 47,1 έτη. Οι περισσότερες (5) ήταν δασκάλες (41,7%), ενώ συμμετείχαν, επίσης, 4 φιλόλογοι (33,3%), 2 καθηγήτριες Αγγλικών (16,7%) και μία νηπιαγωγός (8,3%).

Αναφορικά με τα έτη διδακτική τους υπηρεσίας ο Μ.Ο. ήταν τα 17,5 έτη. Σχετικά με την πρόσθετη εκπαίδευσή τους, πέραν του βασικού πτυχίου, μόλις τρεις εκπαιδευτικοί είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού, με τους δύο τίτλους να σχετίζονται με την ειδική αγωγή και μόλις ένα μεταπτυχιακό τίτλο να αφορά τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Τέλος, στην ερώτηση σχετικά με την παρακολούθηση κάποιου σεμιναρίου στη διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί (7) (58,3%) απάντησαν αρνητικά.

8.4. Εργαλεία Συλλογής Δεδομένων

Για την συλλογή των απαντήσεων, εκ μέρους των εκπαιδευτικών, έγινε χρήση μιας προσωπικής ημι-δομημένης συνέντευξης, οι ερωτήσεις της οποίας παρατίθεται στο Παράρτημα Β. Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών στην συνέντευξη τους επέτρεψε να εκφράσουν αυθόρμητα, χωρίς πίεση τις απόψεις και τις εμπειρίες τους (Creswell, 2016).

Η συνέντευξη αποτελείτο από δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος υπήρχαν επτά ερωτήσεις που αφορούσαν δημογραφικά και εργασιακά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

εκπαιδευτικών, όπως: φύλο, ηλικία, ειδικότητα, βαθμίδα υπηρετήσης, έτη διδακτικής εμπειρίας, σπουδές, επιμόρφωση στη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Από την άλλη, το δεύτερο μέρος του οδηγού συνέντευξης περιλάμβανε τους δύο βασικούς άξονες της έρευνας με 10 ερωτήσεις στο σύνολο. Πιο συγκεκριμένα, η 1^η ερώτηση αφορά τη διαπολιτισμική επάρκεια των εκπαιδευτικών (1^ο ερευνητικό ερώτημα). Η 2^η ερώτηση σχετίζεται με τα προβλήματα που δημιουργούνται λόγω της διαφορετικής εθνοπολιτισμικής προέλευσης των μαθητών (2^ο ερευνητικό ερώτημα). Η 3^η ερώτηση αφορά τη διαφοροποίηση στην σχολική επίδοση και πρόοδο μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών (3^ο ερευνητικό ερώτημα). Η 4^η και η 7^η ερώτηση σχετίζονται με τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας αλλά και της μητρικής γλώσσας των αλλοδαπών μαθητών στο σχολείο (4^ο ερευνητικό ερώτημα). Από την άλλη, η 5^η και η 6^η ερώτηση αφορούν την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική διαδικασία και την συνεργασία τους με τους γηγενείς μαθητές, καθώς και την συνεργασία των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των μαθητών (5^ο ερευνητικό ερώτημα). Τέλος, οι ερωτήσεις 8, 9 και 10 έχουν να κάνουν με τους τρόπος επίτευξης επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών, καθώς και των μεθόδων που εφαρμόζουν οι εκπαιδευτικοί για την αντιμετώπιση των δυσκολιών (6^ο ερευνητικό ερώτημα).

8.5.Ερευνητική Διαδικασία

Το θέμα και τα ερωτήματα της έρευνας μελετήθηκαν μέσω ποιοτικής προσέγγισης η οποία περιλάμβανε την υλοποίηση ατομικών, δια ζώσης, ημι-δομημένων συνεντεύξεων. Οι επιμέρους ερωτήσεις που επιλέχθηκαν αντιστοιχίστηκαν στα ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας. Ακολούθως, υπήρξε ενημέρωση των εκπαιδευτικών συγκεκριμένων σχολικών μονάδων της Πάρου και του Περιστερίου αναφορικά με την έρευνα. Έτσι όσοι δήλωσαν επιθυμία συμμετοχής, ενημερώθηκαν έγκαιρα από την ερευνήτρια για το πότε και το πού της συνέντευξης. Ειδικότερα, οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν τον μήνα Δεκέμβριο του έτους 2023, σε μέρη που επιλέχθηκαν από την ερευνήτρια κατόπιν συνεννόησης με τους συνεντευξιζόμενους.

8.6.Μεθοδολογία Ανάλυσης των Συνεντεύξεων

Προκειμένου να αναλυθούν οι απαντήσεις των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών, στις συνεντεύξεις που έλαβαν χώρα κατά το χρονικό διάστημα από 3/12/2023 έως 18/12/2023, ακολουθήθηκε η θεματική ανάλυση. Στην ποιοτική έρευνα που έλαβε χώρα, μέσω ατομικών συνεντεύξεων, συμμετείχαν 12 εκπαιδευτικοί, οι οποίοι απάντησαν σε 17 ερωτήσεις στο σύνολο, οι οποίες ήταν χωρισμένες σε άξονες, όπως αυτοί παρουσιάστηκαν παραπάνω.

Η θεματική ανάλυση έχει ορισμένα και συγκεκριμένα χαρακτηριστικά όπως είναι η συστηματική αναγνώριση, η οργάνωση και η κατανόηση επαναλαμβανόμενων νοηματικών μοτίβων κειμένου το οποίο και αποτελεί τα προς ανάλυση δεδομένα. Κατά την εφαρμογή της θεματικής ανάλυσης εστιάζουμε στα σημεία που σχετίζονται με το προς εξέταση θέμα και πιο συγκεκριμένα στα σημεία αυτά που θα προσφέρουν απαντήσεις στα ερευνητικά μας ερωτήματα (Braun & Clarke, 2012).

Αρχικά, γίνεται εντοπισμός των αποσπασμάτων που παρέχουν πληροφορίες για τις ερωτήσεις που αντιστοιχούν σε κάθε ένα από τα ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας, οργανώνοντας έτσι το υλικό σε διακριτά αρχεία. Στη συνέχεια, έχουμε την ερμηνεία των δεδομένων, μέσω προσπάθειας κατανόησης του νοήματος των απαντήσεων των συμμετεχόντων στις συνεντεύξεις, κάτι που οδηγεί σε εννοιολογικούς προσδιορισμούς, μια διαδικασία που αποτελεί τη φάση της «κωδικοποίησης». Στο επόμενο στάδιο πραγματοποιήθηκε η μετάβαση από το επίπεδο των κωδικών στο επίπεδο των θεμάτων, τα οποία αποτελούν εννοιολογικές κατασκευές, πιο αφηρημένες και γενικές σε σύγκριση με τους κωδικούς (Τσιώλης, 2017).

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι κατά τη διαδικασία της ανάλυσης/κωδικοποίησης, από τα δεδομένα κινηθήκαμε προς τους κωδικούς/θέματα. Αντιθέτως, κατά την παρουσίαση των ευρημάτων/αποτελεσμάτων γίνεται πρώτα η παρουσίαση των θεμάτων που προέκυψαν και τα οποία απαντούν στα ερωτήματα της έρευνας. Τέλος, γίνεται παράθεση επιλεγμένων αποσπασμάτων μέσα από τα κείμενα των συνεντευξιαζόμενων, έτσι ώστε να τεκμηριωθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα ευρήματα της έρευνας (Τσιώλης, 2017).

8.7.Αξιοπιστία και Εγκυρότητα της Έρευνας

Στην παρούσα έρευνα προέκυψαν, κατά κύριο λόγο, χρονικοί περιορισμοί από την στιγμή που το χρονοδιάγραμμα για την πραγματοποίηση των συνεντεύξεων και την ολοκλήρωση της όλης εργασίας ήταν ασφυκτικό. Ειδικότερα, ο χρόνος που απαιτήθηκε για την προετοιμασία και την πραγματοποίηση των συνεντεύξεων, αλλά κυρίως ο χρόνος που χρειάστηκε για την απομαγνητοφώνηση και ανάλυση των συνεντεύξεων ήταν σημαντικός. Τέλος, δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε τις διάφορες υποχρεώσεις της ερευνήτριας οι οποίες επηρέασαν το χρόνο που είχε στη διάθεσή της για ενασχόληση με την εργασία.

Σημαντικός περιορισμός που εμφανίζεται συχνά στις έρευνες, είναι το γεγονός πως κατά την πραγματοποίηση των συνεντεύξεων έγινε η καταγραφή των απόψεων των εκπαιδευτικών σε μια δεδομένη χρονική στιγμή. Ειδικότερα, οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να συμμετέχουν στις συνεντεύξεις κατά το μήνα Δεκέμβριο, λίγο πριν τις διακοπές των Χριστουγέννων, μια περίοδο που είναι επιφορτισμένη με πολλές υποχρεώσεις. Τέλος, δεν θα πρέπει να παραλείψουμε το ενδεχόμενο ορισμένες ερωτήσεις να χαρακτηρίζονται από προβλήματα αντικειμενικότητας και αξιοπιστίας. Αυτό, είτε γιατί οι ερωτήσεις δεν διατυπώθηκαν όπως θα έπρεπε είτε γιατί οι συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις δεν έδειξαν ενδιαφέρον για το θέμα της έρευνας.

Γ. ΕΥΡΗΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

9.1. 1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Βαθμός διαπολιτισμικής επάρκειας των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου

Για την Ερώτηση 1: «Μπορείτε να μας περιγράψετε πως αισθάνεστε όταν διδάσκετε σε μία τάξη με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα; Διαθέτετε την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια;», η ανάλυση των απαντήσεων κατέδειξε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών (5) (41,7%) δεν αισθάνεται κάποια διαφορά όταν διδάσκει σε μία τάξη με παιδιά που διαθέτουν διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα: “Δεν αισθάνομαι περίεργα. Το σχολείο είναι η μικρογραφία της κοινωνίας οπότε είναι λογικό να υπάρχουν παιδιά και από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα.” (Συν. 6).

Από την άλλη, τρεις εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι νιώθουν συναρπαστικά (25%), Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα: “Αισθάνομαι πολύ χαρούμενα και τα παιδιά τους αρέσει, εμένα με χαροποιεί γιατί περνάνε ευχάριστα εδώ πέρα και μαθαίνουνε.” (Συν. 5).

Τέλος, δύο εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι αντιμετωπίζουν αρκετές δυσκολίες (16,7%). Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα: “Θα έλεγα λίγο δύσκολα γιατί πρέπει να τα εντάξω και σε τάξη που είναι και παιδάκια γηγενή.” (Συν. 4).

Σχετικά με το κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί διαθέτουν την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια, αρκετοί εκπαιδευτικοί (5) απάντησαν πως δεν την διαθέτουν (41,7%). Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα: “... δεν θα είχα καμία επάρκεια, γιατί δεν έχω καμία ενημέρωση, δεν ξέρω πώς να το χειριστώ.” (Συν. 10). Από την άλλη, 4 εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως έχουν την διαπολιτισμική επάρκεια που απαιτείται (33,3%). Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα: “Σύμφωνα με την επάρκεια που έχω από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου είναι κάτι που μου αρέσει.” (Συν. 8). Τέλος, τρεις εκπαιδευτικοί απάντησαν πως διαθέτουν, εν μέρει όμως, την απαιτούμενη

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη διαπολιτισμική επάρκεια (25%). Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα: *“Διαθέτω μία κάποια επάρκεια μέσα από μαθήματα που είχα στο Πανεπιστήμιο και από σεμινάρια που έκανα αλλά θα ήθελα να είχα περισσότερες γνώσεις.”* (Συν. 6).

9.2. 2^οΕρευνητικό Ερώτημα: Προβλήματα λόγω της διαφορετικής εθνοπολιτισμικής προέλευσης των μαθητών

Για την Ερώτηση 2: *«Θεωρείτε ότι η διαφορετική εθνοπολιτισμική προέλευση των παιδιών στην τάξη σας δημιουργεί προβλήματα στην αποτελεσματικότητα του διδακτικού και παιδαγωγικού σας έργου; Τι είδους προβλήματα δημιουργούνται;»*, η ανάλυση των απαντήσεων κατέδειξε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών (5) (41,7%), δεν αντιμετωπίζει ιδιαίτερα προβλήματα κατά την άσκηση του διδακτικού και παιδαγωγικού τους έργου, όταν στην τάξη τους έχουν μαθητές με διαφορετική εθνοπολιτισμική προέλευση. Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα: *“... εδώ πέρα έχω παιδιά κυρίως από την Αλβανία οπότε όλα είναι από την ίδια χώρα, οπότε δεν με έχει δυσκολέψει κάτι δεν έχω αντιμετωπίσει κάποιο πρόβλημα.”* (Συν. 5).

Από την άλλη, δύο εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα (16,7%). Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα: *“Προβλήματα δημιουργούνται με το ότι τα παιδιά αυτά δεν μπορούν να παρακολουθήσουν το κανονικό πρόγραμμα της τάξης.”* (Συν. 8).

Τέλος, δύο εκπαιδευτικοί επισήμαναν περισσότερο την ύπαρξη δυσκολιών παρά προβλημάτων. Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα: *“Όχι προβλήματα αλλά δυσκολίες, μαθησιακές περισσότερο.”* (Συν. 10).

Αναφορικά, τώρα, με τα προβλήματα που οι εκπαιδευτικοί επισημαίνουν ότι δημιουργούνται αυτά έχουν να κάνουν, κυρίως, με την κατανόηση της ελληνικής γλώσσας (5) (41,7%). Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα: *“Τα παιδιά που έρχονται σε μεγαλύτερη ηλικία δυσκολεύονται στα γλωσσικά μαθήματα ...”* (Συν. 7).

Ωστόσο, είχαμε και απαντήσεις που ανέφεραν προβλήματα και κατά την εφαρμογή διδακτικών στρατηγικών όπως του παιχνιδιού ρόλων αλλά και κατά την εξέταση ιστορικών γεγονότων μέσα στην τάξη. Χαρακτηριστικά είναι τα αποσπάσματα: *“Με*

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

το κουκλοθέατρο πιο πολύ, μπορεί να μην καταλαβαίνουν κάποια παιδιά στα ελληνικά ...” (Συν. 2).

“ ... στην ιστορία όταν διδάσκω, όταν έχω από διαφορετικά κράτη, πώς η δικιά μας η ιστορία, η οπτική η Ελληνική πώς μπορεί να λέει τα πράγματα ώστε κάποια παιδιά να αισθάνονται λίγο άβολα.” (Συν. 11).

9.3. 3^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Διαφοροποίηση στην σχολική επίδοση και πρόοδο μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών

Για την Ερώτηση 3: «**Εντοπίζετε διαφοροποίηση ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές; Αν ναι, ποιες συγκεκριμένες ενέργειες αναλαμβάνετε ως εκπαιδευτικός για το θέμα αυτό;**», η ανάλυση των απαντήσεων κατέδειξε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών (5) (41,7%) εντοπίζει σημαντικές διαφορές στην σχολική επίδοση και στην πρόοδο των μαθητών που προέρχονται από άλλες χώρες. Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα: *“Διαφοροποίηση υπάρχει. Δεν μπορούν να ακολουθήσουν το ρυθμό της τάξης όπως και δεν μπορούν να έχουν την ίδια επίδοση και απόδοση στα μαθήματα όπως οι υπόλοιποι μαθητές.” (Συν. 8).*

Από την άλλη, τρεις εκπαιδευτικοί απάντησαν αρνητικά, τονίζοντας ότι δεν έχουν παρατηρήσει κάποια διαφοροποίηση (25%). Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα: *“Όχι παλαιότερα υπήρχε, όταν είχαν πρωτοέρθει τα παιδιά από την Αλβανία, υπήρχε μεγάλο χάσμα, τώρα βλέπω ότι όσο έχουνε τόσο αφομοιώνονται, πλέον δεν υπάρχει ζήτημα.” (Συν. 9).*

Επίσης, δύο εκπαιδευτικοί, υποστήριξαν την παρουσία διαφοροποίησης σε κάποιο βαθμό και όχι πάντα (16,7%). Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα: *“Όχι πάντα, αλλά σίγουρα δεν έχουν αυτή την επάρκεια με τη γλώσσα σίγουρα δυσκολεύονται παραπάνω και να τα γράφουν και να τη μάθουν και να την κατανοήσουν.” (Συν. 11).*

Σχετικά με τις ενέργειες που αναλαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί προκειμένου να ξεπεραστούν τα παραπάνω εμπόδια, αυτές επικεντρώνονται στις ακόλουθες:

- α) παρακολούθηση τμήματος υποδοχής,
- β) ενισχυτική διδασκαλία,

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

γ) εξατομικευμένη προσέγγιση και διδασκαλία,

δ) συνεργασία με συναδέλφους,

ε) βοήθεια και υποστήριξη,

στ) εμπλοκή του διευθυντή,

με την διαφοροποιημένη διδασκαλία, σύμφωνα με το επίπεδο του μαθητή, να αποτελεί την επικρατέστερη προσέγγιση (4) (33,3%).

Ενδεικτικά, αναφέρουμε τις εξής απαντήσεις των εκπαιδευτικών:

“Παρακολουθούν το τμήμα υποδοχής που τους βοηθούν στο μάθημα της γλώσσας.”
(Συν. 1).

“Προσαρμόζεις τις ασκήσεις στο μάθημά σου, δηλαδή να γίνει λίγο πιο εξατομικευμένη σε κάποιο σημείο η διδασκαλία σου, συνεργάζεσαι με τους συναδέλφους και βρίσκεις τρόπους.” (Συν. 3).

“Χρειάζεται διαφοροποιημένη διδασκαλία, θα διαφοροποιούσα την ύλη θα την έκανα πιο απλοποιημένη για τα παιδιά αυτά.” (Συν. 5).

9.4. 4^οΕρευνητικό Ερώτημα: Σημασία της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας και της γλώσσας των αλλοδαπών μαθητών στο σχολείο

Για την Ερώτηση 4: «Πόση σημασία έχει για εσάς η καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας αναφορικά με την επίδοση και πρόοδο των αλλοδαπών παιδιών; Διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα;», η ανάλυση των απαντήσεων κατέδειξε πως όλοι οι ερωτώμενοι εκπαιδευτικοί συμφώνησαν πως η γνώση της ελληνικής συνιστά βασική προϋπόθεση για την πρόοδο των αλλοδαπών μαθητών. Χαρακτηριστικά είναι τα αποσπάσματα:

“Τη στιγμή που ελληνική γλώσσα είναι κυρίαρχη στα ελληνικά σχολεία, είναι η βάση σε όλα δηλαδή δεν υπάρχει μάθημα που να μην συνδέεται με τη γλώσσα.” (Συν. 12).

“Θεωρώ ότι η γλώσσα είναι πολύ σημαντική τουλάχιστον στα δικά μου μαθήματα τα φιλολογικά αλλά από ότι άκουσα και σε άλλους, σε όλα τα μαθήματα και στη φυσική και στα μαθηματικά ...” (Συν. 10).

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

“Είναι αυτονόητο ότι η καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας είναι βασική προϋπόθεση για την πρόοδό τους...” (Συν. 7).

“Έχει μεγάλη σημασία για μένα γιατί τα παιδιά ζούνε και μεγαλώνουν στην Ελλάδα, οπότε θα πρέπει να γνωρίζουν ελληνικά.” (Συν. 5).

Όσον αφορά το κατά πόσο η άποψη των εκπαιδευτικών, για τη σημασία καλής γνώσης της ελληνικής γλώσσας, μεταβάλλεται αναλόγως του μαθήματος, υπήρξε μια ισορροπία στις απαντήσεις, με πέντε εκπαιδευτικούς να τονίζουν ότι το διδασκόμενο μάθημα δεν επηρεάζει την άποψή τους (41,7%). Χαρακτηριστικά είναι τα αποσπάσματα: *“... όχι δεν διαφοροποιείται. Πιστεύω ότι πρέπει να μιλούν πολύ καλά ελληνικά και βοηθούνται έτσι σε όλα τα μαθήματα.” (Συν. 1).*

“... εάν δεν ξέρεις τα ελληνικά δυσκολεύεται να απαντήσεις στην ιστορία, γεωγραφία, όλα τα θεωρητικά, μη σου πω ακόμη και στα μαθηματικά γιατί μπορεί να υπάρχει και θέμα συνεννόησης.” (Συν. 3).

Εν αντιθέσει, τέσσερις εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι το μάθημα παίζει ρόλο στη διαμόρφωση της άποψής τους (33,3%). Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα: *“Στα μαθηματικά κάπως βγαίνει και χωρίς άπταιστα ελληνικά, είναι πιο εύκολο να καταλάβουν τις μαθηματικές πράξεις με παραδείγματα στον πίνακα και ασκήσεις χωρίς να χρειάζεται να γράφουν ελληνικά. Τώρα στο δικό μου μάθημα είναι λίγο πιο εύκολα τα πράγματα, δεν είναι ελληνικά είναι αγγλικά και πολλά γνωρίζουν αγγλικά.” (Συν. 6).*

Για την Ερώτηση 7: **«Κατά πόσο συμφωνείτε να διδάσκεται και σε ποιο βαθμό η γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο, εφόσον πληρούνται οι ελάχιστες προϋποθέσεις εγγραφής σε τάξη εκμάθησης γλώσσας;»**, η ανάλυση των απαντήσεων κατέδειξε πως η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών (8) πιστεύει πως είναι χρήσιμο να διδάσκεται η μητρική γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο σχολείο (66,7%). Χαρακτηριστικά είναι τα αποσπάσματα:

“Εγώ συμφωνώ να μπαίνει κάποιος που να ξέρει τη μητρική τους γλώσσα και να την διδάσκει παράλληλα.” (Συν. 2).

“... κάποιες ώρες θα πρέπει να έχουν και αυτοί επαφή με την δικιά τους γλώσσα.” (Συν. 4).

“Το παιδί θα πρέπει να μάθει πολύ καλά τη μητρική του γλώσσα για να μπορεί να χτίσει οποιαδήποτε άλλη γλώσσα.” (Συν. 12).

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

Από την άλλη μια μερίδα εκπαιδευτικών (4) είναι αντίθετοι σε αυτό το ενδεχόμενο.

“... θεωρώ ότι ερχόμενο ένα παιδί αλλοδαπό στο δημοτικό σχολείο θα έπρεπε και να ξέρει τη γλώσσα και όχι το σχολείο εφόσον δεν είναι διαπολιτισμικό και είναι ένα κανονικό σχολείο να μεριμνά ώστε να του μάθει τη γλώσσα.” (Συν. 1).

“Δεν συμφωνώ να διδάσκεται η γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο σχολείο. Θα πρέπει ίσα ίσα το Ελληνικό κράτος να μεριμνήσει ώστε να λειτουργούν καλύτερα οι τάξεις ένταξης στο ελληνικό σχολείο.” (Συν. 6).

9.5. 5^οΕρευνητικό Ερώτημα: Συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική διαδικασία και η συνεργασία τους με τους γηγενείς μαθητές, καθώς και μεταξύ εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των μαθητών

Για την Ερώτηση 5: «Πως έχετε χειριστεί δυσκολίες σε ομαδικές δραστηριότητες στην τάξη σας, όσον αφορά την συμμετοχή και την συνεργασία των αλλοδαπών μαθητών με τους γηγενείς συμμαθητές τους;», η ανάλυση των απαντήσεων κατέδειξε πως η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών (7) δεν έχει έρθει αντιμέτωπη με δυσκολίες κατά την υλοποίηση ομαδικών δραστηριοτήτων (58,3%). Χαρακτηριστικά είναι τα ακόλουθα αποσπάσματα: “Δεν έχει τύχει να αντιμετωπίσω δυσκολίες στις ομαδικές δραστηριότητες γιατί έχω μικρότερες τάξεις ...” (Συν. 1) και “Δεν έχω βιώσει ιδιαίτερη δυσκολίες στις ομαδικές δραστηριότητες.” (Συν. 6).

Αναφορικά με τον τρόπο χειρισμού των δυσκολιών, οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως ακολουθούν μια πληθώρα τεχνικών, όπως οι ακόλουθες: α) συζήτηση με τους μαθητές, β) εφαρμογή της τεχνικής «παιχνίδι ρόλων», γ) ένταξη σε δραστηριότητες (π.χ. κουκλοθέατρο), δ) υλοποίηση δράσεων στη γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών, ε) δημιουργία ετερογενών ομάδων και στ) ανταλλαγή δώρων. Χαρακτηριστικά είναι τα ακόλουθα αποσπάσματα:

“... μιλάμε πολύ για την καταγωγή των παιδιών, δεν τους αντιμετωπίζουν τόσο διαφορετικά.” (Συν. 1).

“... να τους βάλουμε λοιπόν, έστω και στη δική του γλώσσα να μας πούνε κάτι, να μας τραγουδήσουν, να μας ζωγραφίσουν και αυτό είναι ότι λαμβάνουνε μέρος μέσα στην ομάδα.” (Συν. 8).

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

“... φτιάχνω ομάδες, οι οποίες να μην πηγαίνουν όλοι οι φίλοι μαζί, δηλαδή όλοι οι καλοί μαζί και όλοι οι αδύναμοι μαζί ...” (Συν. 11).

Για την Ερώτηση 6: «Ποιο είναι το επίπεδο συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών; Η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη, να αφορά μόνο θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στην τάξη ή να διευρύνεται και σε άλλα θέματα εκτός της τάξης;», η ανάλυση των απαντήσεων κατέδειξε πως οι απόψεις των εκπαιδευτικών δίστανται σε ότι αφορά το επίπεδο της συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τους γονείς των αλλοδαπών μαθητών. Οι μισοί εκπαιδευτικοί θεωρούν πως είναι αρκετά καλή και στο ίδιο επίπεδο με την συνεργασία που υπάρχει με τους γονείς των γηγενών μαθητών. Χαρακτηριστικά είναι τα ακόλουθα αποσπάσματα:

“... στην Πάρο που είναι και μικρός τόπος, η συνεργασία είναι άψογη με τους γονείς δηλαδή υπάρχει επικοινωνία και ότι γίνεται σε όλα τα παιδιά γίνεται και στα αλλοδαπά.” (Συν. 12).

“Το επίπεδο συνεργασίας με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών είναι ίδιο με αυτό των ελληνικών οικογενειών.” (Συν. 7).

“Τα ίδια με τους Έλληνες, κάποιοι γονείς έρχονταν κάθε μήνα ενδιαφέρονταν κάποιοι άλλοι όχι.” (Συν. 10).

Από την άλλη, οι υπόλοιποι μισοί εκπαιδευτικοί επισημαίνουν αρκετά προβλήματα και μεγάλες δυσκολίες. Χαρακτηριστικά είναι τα ακόλουθα αποσπάσματα:

“Η συνεργασία με τις οικογένειες των αλλοδαπών κάποιες φορές είναι δύσκολη γιατί ένας από τους δύο γονείς μπορεί και οι δύο να μη μιλούν άπταιστα τα ελληνικά και να μην μπορείς να συνεννοηθείς ...” (Συν. 1).

“Οι γονείς δεν ερχόντουσαν καν να μάθουν για την πρόοδο των παιδιών τους.” (Συν. 4).

“Γενικότερα και από ότι έχω ακούσει και όσο είμαι εδώ δεν έχουν έρθει οι γονείς των παιδιών αυτών, ούτε για κάποια ενημέρωση, ούτε να ήθελαν κάποια συνεργασία.” (Συν. 5).

Αναφορικά με το είδος της παραπάνω συνεργασίας, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί (5) επισημαίνουν ότι θα πρέπει να είναι εξατομικευμένη (41,7%). Χαρακτηριστικά είναι τα ακόλουθα αποσπάσματα:

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

“... συγκεντρώσεις και τους καλώ στο σχολείο και ατομικά έναν ένα δηλαδή και τους ενημερώνω για δυσκολίες τι μπορούν να κάνουν με τα παιδιά ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν.” (Συν. 2).

“Να σας πω την αλήθεια να ξεκινάει εξατομικευμένη για να γνωριστούμε με τους γονείς και μετά και σε άλλα θέματα ...” (Συν. 4).

“θεωρώ όμως ότι θα ήταν πολύ σημαντικό αυτό να υπάρχει, να έρχονται οι γονείς να ενημερώνονται για αυτά τα παιδιά ε, να υπάρχει μία εξατομικευμένη συνεργασία με τους γονείς ...” (Συν. 5).

Επίσης, τρεις εκπαιδευτικοί τονίζουν την ανάγκη μιας πιο διευρυμένης συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και των γονέων (25%). Χαρακτηριστικό είναι το ακόλουθο απόσπασμα: *“Η συνεργασία πρέπει να διευρύνεται σε όλα τα θέματα που αφορούν το μαθητή και τη ζωή στο σχολείο.” (Συν. 6).*

Τέλος, δύο εκπαιδευτικοί αναφέρουν πως η συνεργασία περιορίζεται σε θέματα σχολικής επίδοσης. Χαρακτηριστικό είναι το ακόλουθο απόσπασμα:

“... κυρίως σε θέματα σχολικής επίδοσης νομίζω και προόδου εμένα μου έχει τύχη να έχω επικοινωνία ...” (Συν. 1).

9.6. 6^οΕρευνητικό Ερώτημα: Τρόποι επίτευξης επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών. Τρόποι αντιμετώπισης των δυσκολιών

Για την Ερώτηση 8: *«Πιστεύετε ότι μπορούν να αναπτυχθούν σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο ή υπάρχουν εμπόδια? Αν έχετε εντοπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης σας ή μεταξύ των γονέων τους, πώς τις αντιμετωπίζετε;»*, η ανάλυση των απαντήσεων κατέδειξε πως όλοι οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν πως μπορούν να αναπτυχθούν σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών αρκεί να υπάρχει καλή θέληση και προσπάθεια. Χαρακτηριστικά είναι τα ακόλουθα αποσπάσματα:

“Αν υπάρχει το κατάλληλο υπόβαθρο ναι μπορούνε να ενταχθούν και να επικοινωνήσουν θα πρέπει αλλά θέλει πολλή πολλή δουλειά ...” (Συν. 4).

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

“Φυσικά και αναπτύσσονται σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών και αλλοδαπών μαθητών.” (Συν. 6).

“Δεν νομίζω ότι τα παιδιά έχουν αυτό το πρόβλημα. Τα παιδιά είναι παιδιά και κάνουν παρέα με όλα τα παιδιά.” (Συν. 8).

Σχετικά με την εμφάνιση ξενοφοβικών συμπεριφορών μεταξύ των παιδιών, μερικοί εκπαιδευτικοί (3) δήλωσαν ότι έχουν παρατηρήσει να συμβαίνουν. Χαρακτηριστικό είναι το ακόλουθο απόσπασμα:

“Ναι βεβαίως και ξενοφοβικές συμπεριφορές έχω αντιμετωπίσει κυρίως στο παρελθόν ... μιλούμε για το σχολικό περιβάλλον ...” (Συν. 9).

Από την άλλη, ένα σημαντικό ποσοστό των εκπαιδευτικών (25%) έχει παρατηρήσει αντίστοιχες συμπεριφορές μεταξύ των γονέων. Χαρακτηριστικό είναι το ακόλουθο απόσπασμα:

“οι γονείς πολλές φορές έχουν έτσι ξενοφοβικές τάσεις και τις περνάνε στα παιδιά μέσα και αυτό είναι το άσχημο.” (Συν. 8).

Τέλος, όσον αφορά τους τρόπους αντιμετώπισης αυτών των ξενοφοβικών συμπεριφορών, οι εκπαιδευτικοί δεν αναφέρθηκαν κατά την συνέντευξη, πλην μίας εκπαιδευτικού, η οποία ανέφερε ότι: *“... έγινε μία επικοινωνία διευθυντή, υποδιευθύντριας και κάποιον δασκάλων με τους γονείς ...” (Συν. 4).*

Για την **Ερώτηση 9: «Υπάρχουν κάποιοι παιδαγωγικοί τρόποι που χρησιμοποιείτε σχετικά με την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές; Ποιοι είναι αυτοί;»**, η ανάλυση των απαντήσεων κατέδειξε πως οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί (5) αξιοποιούν την διδακτική τεχνική της δημιουργίας μικτών ομάδων με μαθητές τόσο αλλόγλωσσους όσο και γηγενείς (41,7%). Χαρακτηριστικά είναι τα ακόλουθα αποσπάσματα:

“Κάνω πολλές ομαδικές δραστηριότητες που ευνοούν τη συνεργασία και το καλό κλίμα μεταξύ των μαθητών. Προσπαθώ να τους αναμιγνύω όσο το δυνατόν περισσότερο ...” (Συν. 6).

“Παιδαγωγικοί τρόποι είναι να οι ομάδες να είναι ανακατεμένες ...” (Συν. 12).

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

Από την άλλη, τρεις εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως δεν χρησιμοποιούν κάποιον παιδαγωγικό τρόπο γιατί δεν υπάρχει ανάγκη για κάτι τέτοιο (25%). Χαρακτηριστικό είναι το ακόλουθο απόσπασμα:

“Όχι, δεν χρησιμοποιώ τρόπους προσαρμογής και επικοινωνίας. Δεν έχω την δυνατότητα να ασχοληθώ και με αυτό μέσα στην τάξη.” (Συν. 7).

Επιπρόσθετα, αναφέρθηκαν οι ακόλουθοι παιδαγωγικοί τρόποι: α) συζήτηση, β) χρήση βιβλίων, γ) παιχνίδι ρόλων (π.χ. κουκλοθέατρο), δ) δημιουργία ξεχωριστού τμήματος και διδασκαλία της ελληνικής και ε) γνωριμία με τους αλλόγλωσσους μαθητές και με την κουλτούρα τους.

Για την **Ερώτηση 10**: **«Πως αντιμετωπίζετε την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις ή στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου; Πως τοποθετήστε στην κατάληψη της θέσης σημαιοφόρου από κάποιον/α αλλοδαπό/ή μαθητή/τρια;»**, η ανάλυση των απαντήσεων κατέδειξε πως η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών (8) συμφωνεί στο να συμμετέχουν οι αλλοδαποί μαθητές στις επετειακές εκδηλώσεις και στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου, αρκεί να το επιθυμούν και οι ίδιοι (66,7%). Χαρακτηριστικά είναι τα ακόλουθα αποσπάσματα:

“... συμμετέχουν κανονικά οι αλλοδαποί μαθητές και στις εκδηλώσεις μας και στις γιορτές μας που θα κάνουμε και στους θρησκευτικούς εορτασμούς ...” (Συν. 1).

“... συμμετέχουν κανονικότερα θέλουν να συμμετέχουν εγνοείται δεν μου έχει τύχει ποτέ να πούνε ότι όχι, δεν θέλω.” (Συν. 3).

“Οι αλλοδαποί μαθητές συμμετέχουν ισότιμα σε όλες τις εκδηλώσεις του Σχολείου, εφόσον το επιθυμούν και οι ίδιοι.” (Συν. 7).

Όσον αφορά τη θέση τους στο ζήτημα του σημαιοφόρου, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών (8) υποστηρίζει ότι δεν έχει κανένα πρόβλημα στο να είναι σημαιοφόρος του σχολείου ένας αλλοδαπός μαθητής (66,7%). Χαρακτηριστικά είναι τα ακόλουθα αποσπάσματα:

“Ναι συμφωνώ από τη στιγμή που είναι αυτός ο καλύτερος μαθητής μέσα στην τάξη, έχει πάρει τον καλύτερο βαθμό μέσα στην τάξη και από τη στιγμή που ζει και έχει μεγαλώσει στην Ελλάδα και έρχεται σε ένα ελληνικό σχολείο είμαι υπέρ αυτού.” (Συν. 5).

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

“... είναι μία χαρά το να έχεις το παιδί το οποίο είναι σημαιοφόρος και να είναι από άλλη χώρα.” (Συν. 12).

“... από τη στιγμή που είναι καθαρά ένα βραβείο αν το παιδάκι έχει καταφέρει να πάρει αυτό το βραβείο με γεια του και με χαρά του δεν έχω κανένα απολύτως πρόβλημα και μπράβο του.” (Συν. 11).

Ωστόσο, υπήρξαν και απόψεις περισσότερο συντηρητικές πάνω στο ζήτημα (3 εκπαιδευτικοί). Χαρακτηριστικά είναι τα ακόλουθα αποσπάσματα:

“... δεν με βρίσκει, λίγο πατριωτικά αν το σκεφτώ σύμφωνη με το να κρατάει τη σημαία κάποιος ο οποίος είναι από άλλη χώρα ...” (Συν. 1).

“Για την Σημαία, θεωρώ ότι δεν πρέπει να δίδεται σε αλλοδαπούς μαθητές ...” (Συν. 7).

9.7. 7^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Διαφοροποιήσεις των απόψεων, αντιλήψεων και στάσεων των εκπαιδευτικών αναλόγως της περιοχής του σχολείου τους

9.7.1. Βαθμός διαπολιτισμικής επάρκειας των εκπαιδευτικών

Σχετικά με το κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί διαθέτουν την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια, προέκυψε πως οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε σχολεία της Πάρου είναι διαπολιτισμικά επαρκείς σε μεγαλύτερο βαθμό (42,9%) σε σχέση με όσους διδάσκουν σε σχολεία του δήμου Περιστερίου (20%).

9.7.2. Προβλήματα λόγω της διαφορετικής εθνοπολιτισμικής προέλευσης των μαθητών

Οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε σχολικές μονάδες του δήμου Περιστερίου δήλωσαν ότι αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα (40%) εξαιτίας της διαφορετικής εθνοπολιτισμικής προέλευσης των παιδιών στην τάξη, εν αντιθέσει με τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σε σχολεία της Πάρου.

9.7.3. Διαφοροποίηση στην σχολική επίδοση και πρόοδο αλλοδαπών και γηγενών μαθητών

Σχετικά με τις ενέργειες που αναλαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί προκειμένου να ξεπεραστεί το πρόβλημα της διαφοροποίησης ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές, οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε σχολεία της Πάρου εφαρμόζουν σε μεγαλύτερο βαθμό την

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

εξατομικευμένη προσέγγιση και διδασκαλία (42,9%) σε σχέση με όσους εκπαιδευτικούς διδάσκουν σε σχολεία του Περιστερίου (20%).

9.7.4. Διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας και της γλώσσας των αλλοδαπών μαθητών

Καταρχάς, δεν εντοπίζεται κάποια διαφοροποίηση στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών όσον αφορά τη σημασία που δίνουν οι εκπαιδευτικοί της Πάρου και του Περιστερίου στη γνώση της ελληνικής γλώσσας από τους αλλοδαπούς μαθητές. Από την άλλη, σχετικά με τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των αλλοδαπών μαθητών μέσα στο σχολείο, οι εκπαιδευτικοί της Πάρου δηλώνουν σε μεγαλύτερο βαθμό (42,9%) την άρνησή τους σε αυτό το ενδεχόμενο σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς του δήμου Περιστερίου (20%).

9.7.5. Συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στη σχολική διαδικασία, συνεργασία γηγενών - αλλοδαπών μαθητών και συνεργασία εκπαιδευτικών με τις οικογένειες

Αναφορικά με τον τρόπο χειρισμού των δυσκολιών που προκύπτουν μέσα στην τάξη, οι εκπαιδευτικοί της Πάρου δήλωσαν πως ακολουθούν διάφορες τεχνικές όπως οι ακόλουθες: α) συζήτηση με τους μαθητές, β) εφαρμογή της τεχνικής «παιχνίδι ρόλων» και γ) ένταξη σε δραστηριότητες (π.χ. κουκλοθέατρο), ενώ οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε σχολεία του Περιστερίου δήλωσαν: α) υλοποίηση δράσεων στη γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών, β) δημιουργία ετερογενών ομάδων και γ) ανταλλαγή δώρων.

Αναφορικά με το επίπεδο συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών, οι εκπαιδευτικοί της Πάρου (57,1%) δηλώνουν σε λίγο μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με αυτούς του Περιστερίου (40%) ότι η συνεργασία είναι καλή και στο ίδιο επίπεδο με την συνεργασία που αναπτύσσουν και με τους γονείς των γηγενών μαθητών.

Τέλος, σχετικά με το τι, κυρίως, πρέπει να αφορά αυτή η συνεργασία, οι εκπαιδευτικοί της Πάρου τονίζουν σε σημαντικό βαθμό (28,6%) ότι θα πρέπει να αφορά θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στην τάξη, κάτι το οποίο δεν αναφέρθηκε καθόλου από τους εκπαιδευτικούς του Περιστερίου.

9.7.6. Επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών

Η ανάλυση των απαντήσεων των εκπαιδευτικών δεν κατέδειξε κάποια διαφοροποίηση στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών της Πάρου και του Περιστερίου σχετικά με την ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο.

Όσον αφορά την εμφάνιση ξενοφοβικών συμπεριφορικών μεταξύ των παιδιών δεν εντοπίζεται κάποια διαφοροποίηση στις απόψεις των εκπαιδευτικών της Πάρου και του Περιστερίου. Εντούτοις, οι εκπαιδευτικοί του Περιστερίου δηλώνουν ότι έχουν εντοπίσει κάποιας μορφής ρατσιστικές συμπεριφορές μεταξύ των γονέων των παιδιών (60%) κάτι που δεν αναφέρθηκε καθόλου από τους εκπαιδευτικούς της Πάρου. Επίσης, αναφορικά με τους παιδαγωγικούς τρόπους που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί για την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές, προέκυψε πως οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν σε σχολεία του Περιστερίου κάνουν χρήση της ομαδο-συνεργασίας σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό (80%) σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς της Πάρου (14,3%).

Τέλος, δεν εντοπίζεται κάποια διαφοροποίηση στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών σε ότι αφορά τον τρόπο αντιμετώπισης της συμμετοχής των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις και στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου. Από την άλλη, προέκυψε πως οι εκπαιδευτικοί της Πάρου είναι λίγο περισσότερο αρνητικοί (28,6%) στο να είναι σημαντικό ένας αλλοδαπός μαθητής σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς του Περιστερίου (20%).

9.8. 7^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Διαφοροποιήσεις των απόψεων, αντιλήψεων και στάσεων των εκπαιδευτικών αναλόγως της βαθμίδας υπηρετήσης

9.8.1. Βαθμός διαπολιτισμικής επάρκειας των εκπαιδευτικών

Η ανάλυση των συνεντεύξεων κατέδειξε πως οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (40%) αντιμετωπίζουν αρκετές δυσκολίες κατά τη διδασκαλία σε μία τάξη δημοτικού/νηπιαγωγείου που έχει παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα, σε σχέση με όσους εκπαιδευτικούς υπηρετούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση που δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες. Από την άλλη, το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε σχολεία της

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης διαθέτουν την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια (66,7%), εν αντιθέσει με όσους εκπαιδευτικούς υπηρετούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, από τους οποίους κανένας δεν δήλωσε πως διαθέτει διαπολιτισμική επάρκεια.

9.8.2. Προβλήματα λόγω της διαφορετικής εθνοπολιτισμικής προέλευσης των μαθητών

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δήλωσαν ότι δεν αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα (66,7%) εξαιτίας της διαφορετικής εθνοπολιτισμικής προέλευσης των παιδιών στην τάξη, κάτι που δεν ισχύει για τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (16,7%).

9.8.3. Διαφοροποίηση στην σχολική επίδοση και πρόοδο αλλοδαπών και γηγενών μαθητών

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (66,7%) δεν εντοπίζουν διαφοροποίηση ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές, κάτι το οποίο δεν ισχύει με τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας όπου όλοι όσοι συμμετείχαν στην έρευνα συμφωνούν πως υπάρχουν διαφοροποιήσεις.

Σχετικά με τις ενέργειες που αναλαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί προκειμένου να ξεπεραστεί το πρόβλημα της διαφοροποίησης ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές, οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης εφαρμόζουν σε μεγαλύτερο βαθμό την εξατομικευμένη προσέγγιση και διδασκαλία (50%) σε σχέση με όσους διδάσκουν σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (16,7%).

9.8.4. Διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας και της γλώσσας των αλλοδαπών μαθητών

Δεν εντοπίζεται κάποια διαφοροποίηση στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών όσον αφορά τη σημασία που δίνουν οι εκπαιδευτικοί της Πάρου και του Περιστερίου στη γνώση της ελληνικής γλώσσας από τους αλλοδαπούς μαθητές.

Σχετικά με τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των αλλοδαπών μαθητών, οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δεν

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

συμφωνούν να διδάσκεται η μητρική γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών σε μεγαλύτερο βαθμό (50%) σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούν σε σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (16,7%).

9.8.5. Συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στη σχολική διαδικασία, συνεργασία γηγενών - αλλοδαπών μαθητών και συνεργασία εκπαιδευτικών με τις οικογένειες

Αναφορικά με τον τρόπο χειρισμού των δυσκολιών που προκύπτουν μέσα στην τάξη, οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης δήλωσαν πως ακολουθούν μια πληθώρα τεχνικών, όπως οι εξής: α) συζήτηση με τους μαθητές, β) εφαρμογή της τεχνικής «παιχνίδι ρόλων», γ) ένταξη σε δραστηριότητες (π.χ. κουκλοθέατρο), δ) υλοποίηση δράσεων στη γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών και ε) ανταλλαγή δώρων, σε αντίθεση με τους εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που περιορίζονται μόνο στη δημιουργία ετερογενών ομάδων.

Αναφορικά με το επίπεδο συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών, οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (50%) δηλώνουν ότι η συνεργασία με τους γονείς των αλλοδαπών μαθητών είναι δύσκολη, κάτι που δεν προκύπτει από τα λεγόμενα των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Τέλος, σχετικά με το τι, κυρίως, πρέπει να αφορά αυτή η συνεργασία, οι εκπαιδευτικοί της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τονίζουν ότι θα πρέπει να είναι περισσότερο διευρυμένη και να αφορά διάφορα θέματα (50%), κάτι που δεν εντοπίζεται στις απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

9.8.6. Επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών

Η ανάλυση των απαντήσεων των εκπαιδευτικών δεν κατέδειξε κάποια διαφοροποίηση στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο.

Όσον αφορά την εμφάνιση ξενοφοβικών συμπεριφορικών τόσο μεταξύ των παιδιών όσο και μεταξύ των γονέων, οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης εντοπίζουν ρατσιστικές συμπεριφορές σε μεγαλύτερο βαθμό (33,3%) σε σχέση με

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

όσους εκπαιδευτικούς διδάσκουν σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (16,7%).

Σχετικά με τους παιδαγωγικούς τρόπους που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί για την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές, προέκυψε πως οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, πέραν της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου, αξιοποιούν πληθώρα τρόπων όπως: α) συζήτηση, β) χρήση βιβλίων και γ) παιχνίδι ρόλων (π.χ. κουκλοθέατρο), ενώ οι εκπαιδευτικοί της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης περιορίζονται στη γνωριμία με τους αλλόγλωσσους μαθητές και με την κουλτούρα τους.

Τέλος, δεν εντοπίζεται κάποια διαφοροποίηση στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της συμμετοχής των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις ή στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου. Από την άλλη, οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι περισσότερο αρνητικοί (33,3%) στο να είναι σημαιοφόρος ένας αλλοδαπός μαθητής σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (16,7%).

Δ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

10.1. Συμπεράσματα και Σχολιασμός των Ευρημάτων

10.1.1. Διαπολιτισμική επάρκεια εκπαιδευτικών

Η ανάλυση των απαντήσεων κατέδειξε πως οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δεν νιώθουν διαφορετικά όταν καλούνται να διδάξουν σε μία τάξη που έχει παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα. Ίσα-ίσα αισθάνονται μεγαλύτερη ικανοποίηση και ενθουσιασμό, κάτι ιδιαίτερα αισιόδοξο για τον εκπαιδευτικό χώρο και γενικότερα την κοινωνία μας. Αναφορικά, τώρα, με το βαθμό διαπολιτισμικής επάρκειας των εκπαιδευτικών οι απαντήσεις των συμμετεχόντων ποικίλουν, με τους περισσότερους εκπαιδευτικούς να δηλώνουν πως δεν διαθέτουν την απαιτούμενη επάρκεια που θα τους επιτρέψει να ανταποκριθούν στις ανάγκες των μαθητών τους (Χατζησωτηρίου & Αγγελίδης, 2018), κάτι που θα πρέπει να αποτελέσει πηγή προβληματισμού. Ωστόσο, αρκετοί εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι κατέχουν γνώσεις και δεξιότητες για την σωστή διαχείριση των τάξεων που έχουν μαθητές από διαφορετικό πολιτισμικό περιβάλλον, ενεργώντας ανάλογα με τις ανάγκες και τις συνθήκες που παρουσιάζονται μέσα στην τάξη (Γεωργογιάννης, 2009). Επίσης, σημαντικό ποσοστό των εκπαιδευτικών φαίνεται να επιθυμεί περαιτέρω επιμόρφωση πάνω σε ζητήματα διαπολιτισμικότητας, κάτι που επισημαίνουν και οι Χατζησωτηρίου και Αγγελίδης (2018), σύμφωνα με τους οποίους οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται επαρκή υποστήριξη μέσα από προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και ανάπτυξης.

10.1.2. Προβλήματα λόγω διαφορετικής εθνοπολιτισμικής προέλευσης των μαθητών

Σχετικά με την εμφάνιση προβλημάτων στο διδακτικό και παιδαγωγικό έργο των εκπαιδευτικών εξαιτίας της διαφορετικής εθνοπολιτισμικής προέλευσης των μαθητών, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δείχνουν να μην έχουν κάποιο πρόβλημα αν και αναγνωρίζουν τις δυσκολίες του εγχειρήματός τους. Ωστόσο, αρκετοί εκπαιδευτικοί αναφέρθηκαν σε προβλήματα τα οποία σχετίζονται κυρίως με την κατανόηση της ελληνικής γλώσσας, κάτι που δημιουργεί δυσκολία κατά την επικοινωνία τους με τους αλλόγλωσσους μαθητές, από την στιγμή που αυτοί οι μαθητές δεν έχουν ακόμη κατακτήσει επαρκώς την γλώσσα της χώρας υποδοχής (Γκότοβος, 2007). Επίσης, προβλήματα παρουσιάζονται και κατά τη διδασκαλία

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

ιστορικών και θρησκευτικών γεγονότων των οποίων ο τρόπος παρουσίασης έρχεται συχνά σε σύγκρουση με τις πεποιθήσεις των αλλοδαπών μαθητών.

10.1.3. Διαφοροποίηση στην σχολική επίδοση μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών

Από την άλλη, το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών δήλωσε πως εμφανίζονται σημαντικές διαφορές στην σχολική επίδοση και στην πρόοδο μεταξύ των γηγενών μαθητών και όσων μαθητών προέρχονται από άλλες χώρες. Κάτι που, συχνά, οφείλεται στην αδυναμία των οικογενειών να επενδύσουν στην εκπαίδευση και στη γνώση των παιδιών τους. Έτσι, οι χαμηλές σχολικές επιδόσεις συνδέονται συχνά με τους μετανάστες μαθητές (Γούλας, 2015). Τα παραπάνω ωθούν τους εκπαιδευτικούς στο να προβούν σε μια σειρά ενεργειών προκειμένου να ξεπεραστούν τα παραπάνω εμπόδια. Οι δημοφιλέστερες πρακτικές, εκ μέρους των εκπαιδευτικών, αλλά και γενικότερα των σχολικών μονάδων αφορούν τα ακόλουθα: α) παρακολούθηση τμήματος υποδοχής, β) ενισχυτική διδασκαλία, γ) εξατομικευμένη προσέγγιση και διδασκαλία, δ) συνεργασία με συναδέλφους, ε) βοήθεια και υποστήριξη και στ) εμπλοκή του διευθυντή, με την διαφοροποιημένη διδασκαλία σύμφωνα με το επίπεδο του μαθητή να αποτελεί την επικρατέστερη προσέγγιση. Τα παραπάνω δείχνουν ότι ο εκπαιδευτικός καλείται να αναθεωρήσει τις στρατηγικές διδασκαλίας του, διαφοροποιώντας τις μεθόδους που χρησιμοποιεί, έτσι ώστε να ανταποκριθεί με αποτελεσματικότητα στις ανάγκες του κάθε μαθητή ξεχωριστά (Στασινός, 2020α).

10.1.4. Σημασία της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας και της γλώσσας των αλλοδαπών μαθητών στο σχολείο

Όλοι οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα συμφώνησαν πως η γνώση της ελληνικής γλώσσας συνιστά βασική προϋπόθεση για την πρόοδο των αλλοδαπών μαθητών. Ωστόσο, συναντάται διαφοροποίηση στις απόψεις των εκπαιδευτικών σε ότι έχει να κάνει με τη σημασία καλής γνώσης της ελληνικής γλώσσας, μιας και σε αρκετούς εκπαιδευτικούς η άποψή τους μεταβάλλεται ανάλογα με το διδασκόμενο μάθημα (γλώσσα, μαθηματικά, αγγλικά, κ.λπ.), με το βαθμό γνώσης της γλώσσας της χώρας υποδοχής να επηρεάζει σημαντικά την ακαδημαϊκή εξέλιξη των αλλοδαπών μαθητών (Βερυκάκη, 2003).

Αξιοσημείωτο είναι το εύρημα σχετικά με τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των αλλοδαπών μαθητών στο σχολείο, μιας και δύο στους τρεις εκπαιδευτικούς υποστηρίζουν πως κάτι τέτοιο θα πρέπει να συμβαίνει μέσα στην τάξη, γιατί μόνο

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

έτσι ο μαθητής θα μπορέσει να κατακτήσει οποιαδήποτε άλλη γλώσσα, κάτι το οποίο επισημαίνουν και οι Παλαιολόγου και Ευαγγέλου (2003) οι οποίοι τονίζουν ότι θα πρέπει να ενθαρρύνεται η εφαρμογή προγραμμάτων υπέρ της διγλωσσίας, όπου η δεύτερη γλώσσα θα διδάσκεται επιπρόσθετα με την πρώτη γλώσσα, χωρίς όμως να την αντικαθιστά. Ωστόσο, μεγάλη μερίδα των εκπαιδευτικών (ένας στους τέσσερις), δηλώνει αντίθετη σε αυτό το ενδεχόμενο, τονίζοντας την ανάγκη λειτουργίας των τμημάτων ένταξης προκειμένου οι μαθητές να ενταχθούν στην κανονική τάξη μαθαίνοντας την ελληνική γλώσσα.

10.1.5. Συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική διαδικασία - Συνεργασία αλλοδαπών και γηγενών μαθητών, καθώς και εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των μαθητών

Σχετικά με τις δυσκολίες που συναντούν οι εκπαιδευτικοί κατά την υλοποίηση ομαδικών δραστηριοτήτων, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δήλωσε πως δεν έχει έρθει αντιμέτωπη με ιδιαίτερες δυσκολίες. Από την άλλη, όταν αυτές οι δυσκολίες εμφανίζονται, οδηγούν τους εκπαιδευτικούς στη λήψη μιας σειράς μέτρων και πρακτικών, όπως είναι οι ακόλουθες: α) συζήτηση με τους μαθητές, β) εφαρμογή της τεχνικής «παιχνίδι ρόλων», γ) ένταξη σε δραστηριότητες (π.χ. κουκλοθέατρο), δ) υλοποίηση δράσεων στη γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών, ε) δημιουργία ετερογενών ομάδων και στ) ανταλλαγή δώρων. Θα πρέπει να έχουμε κατά νου πως η θετική σχέση και η αλληλεπίδραση ανάμεσα στους μαθητές αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση στη διαδικασία της μάθησης, με την επικοινωνία να αποτελεί το θεμέλιο πάνω στο οποίο θα στηριχθεί η όλη προσπάθεια για την ένταξη και ενσωμάτωση των μαθητών αυτών στο νέο γλωσσικό και κοινωνικό περιβάλλον τους (Χαλκιάς, 2007).

Από την άλλη, οι απόψεις των εκπαιδευτικών σε ότι αφορά το επίπεδο της συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τους γονείς των αλλοδαπών μαθητών ποικίλουν. Οι μισοί εκπαιδευτικοί θεωρούν πως η συνεργασία που αναπτύσσεται μεταξύ των εκπαιδευτικών και των γονέων των αλλοδαπών μαθητών είναι αρκετά καλή, στα ίδια επίπεδα με την συνεργασία που υπάρχει και με τους γονείς των γηγενών μαθητών. Ωστόσο, οι άλλοι μισοί από τους εκπαιδευτικούς έχουν αντίθετη άποψη, τονίζοντας την ύπαρξη πολλών δυσκολιών, επισημαίνοντας την ανάγκη για περισσότερο εξατομικευμένη προσέγγιση και για μια πιο διευρυμένη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών και των γονέων. Σαφώς και η πρόοδος ενός μαθητή εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ύπαρξη στενής συνεργασίας μεταξύ οικογένειας και σχολείου

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

(Νικολάου, 2000), οπότε θα πρέπει να ενισχύεται η επικοινωνία και η ανάπτυξη κλίματος εμπιστοσύνης (Ανδρούσου κ. συν., 2001).

10.1.6. Τρόποι επίτευξης επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών μαθητών. Τρόποι αντιμετώπισης των δυσκολιών

Αξιοσημείωτο είναι το εύρημα σχετικά με την ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών, το οποίο καταδεικνύει πως όλοι οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως κάτι τέτοιο είναι εφικτό, αρκεί να υπάρχει θέληση και από κοινού προσπάθεια, ακολουθώντας τους τρόποι επικοινωνίας σχολείου – οικογένειας που πρότεινε ο Epstein (2001) (ενημέρωση των γονέων από το σχολείο, συναντήσεις εκπαιδευτικών – γονέων, συμμετοχή των γονέων σε δράσεις, κ.ά.).

Σε ότι έχει να κάνει με την εμφάνιση ξενοφοβικών συμπεριφορών, σημαντικό ποσοστό των εκπαιδευτικών (ένας στους τέσσερις), επισήμαναν ότι έχουν γίνει μάρτυρες τέτοιων συμπεριφορών τόσο μεταξύ μαθητών όσο και μεταξύ των γονέων τους.

Σχετικά, τώρα, με την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί αξιοποιούν τη διδακτική τεχνική της δημιουργίας μικτών ομάδων, οι οποίες αποτελούνται τόσο από γηγενείς όσο και από αλλόγλωσσους μαθητές. Επιπρόσθετα, αναφέρθηκαν οι ακόλουθοι παιδαγωγικοί τρόποι: α) συζήτηση, β) χρήση βιβλίων, γ) παιχνίδι ρόλων (π.χ. κουκλοθέατρο), δ) δημιουργία ξεχωριστού τμήματος και διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και ε) γνωριμία με τους αλλόγλωσσους μαθητές και με την κουλτούρα τους.

Αναφορικά με τον τρόπο χειρισμού της συμμετοχής των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις και στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών συμφωνεί με την συμμετοχή τους, αρκεί να το επιθυμούν και οι ίδιοι.

Όσον αφορά τη θέση τους στο ζήτημα του σημαιοφόρου, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών υποστηρίζει ότι δεν έχει κανένα πρόβλημα στο να είναι σημαιοφόρος του σχολείου ένας αλλοδαπός μαθητής. Ωστόσο, υπήρξαν και συντηρητικές απόψεις πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα, με έναν στους τέσσερις εκπαιδευτικούς να μην επιθυμούν να κρατάει την σημαία ένας μη γηγενής μαθητής.

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

10.1.7. Διαφοροποιήσεις των απόψεων, αντιλήψεων και στάσεων των εκπαιδευτικών αναλόγως της περιοχής του σχολείου τους και της βαθμίδας υπηρετήσεως

Η ανάλυση των απαντήσεων κατέδειξε μια σειρά από διαφοροποιήσεις. Ειδικότερα, οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε σχολεία της Πάρου:

α) είναι διαπολιτισμικά επαρκείς σε μεγαλύτερο βαθμό (42,9%) σε σχέση με όσους διδάσκουν σε σχολεία του δήμου Περιστερίου (20%),

β) δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα λόγω της διαφορετικής εθνοπολιτισμικής προέλευσης των μαθητών,

γ) εφαρμόζουν σε μεγαλύτερο βαθμό την εξατομικευμένη προσέγγιση και διδασκαλία (42,9%) σε σχέση με όσους εκπαιδευτικούς διδάσκουν σε σχολεία του Περιστερίου (20%),

δ) δηλώνουν σε μεγαλύτερο βαθμό (42,9%) την άρνησή τους στη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των αλλοδαπών μαθητών σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς του Περιστερίου (20%),

ε) δηλώνουν σε μεγαλύτερο βαθμό (57,1%), σε σχέση με αυτούς του Περιστερίου (40%), ότι η συνεργασία είναι καλή και στο ίδιο επίπεδο με την συνεργασία που αναπτύσσουν και με τους γονείς των γηγενών μαθητών,

στ) τονίζουν σε σημαντικό βαθμό (28,6%) ότι η συνεργασία θα πρέπει να αφορά θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στην τάξη, κάτι το οποίο δεν αναφέρθηκε καθόλου από τους εκπαιδευτικούς του Περιστερίου,

ζ) δεν έχουν εντοπίσει ρατσιστικές συμπεριφορές μεταξύ των γονέων των παιδιών κάτι που δεν ισχύει με τους εκπαιδευτικούς του Περιστερίου,

η) κάνουν χρήση της ομαδο-συνεργασίας σε πολύ μικρότερο βαθμό (14,3%) σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς του Περιστερίου (80%) και

θ) είναι λίγο περισσότερο αρνητικοί (28,6%) στο να είναι σηματοφόρος ένας αλλοδαπός μαθητής σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς του Περιστερίου (20%).

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

Από την άλλη, οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης:

α) δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες κατά τη διδασκαλία σε μία τάξη με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα,

β) δεν διαθέτουν την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια,

γ) δεν αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα (66,7%) εξαιτίας της διαφορετικής εθνοπολιτισμικής προέλευσης των παιδιών στην τάξη, κάτι που δεν ισχύει για τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (16,7%),

δ) δεν εντοπίζουν διαφοροποίηση ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές,

ε) εφαρμόζουν σε μεγαλύτερο βαθμό την εξατομικευμένη προσέγγιση και διδασκαλία (16,7%) σε σχέση με όσους διδάσκουν σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (50%),

στ) δεν συμφωνούν να διδάσκεται η μητρική γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών σε μεγαλύτερο βαθμό (50%) σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούν σε σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (16,7%),

ζ) δηλώνουν ότι η συνεργασία με τους γονείς των αλλοδαπών μαθητών είναι σχετικά εύκολη, κάτι που δεν προκύπτει από τα λεγόμενα των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης,

η) τονίζουν ότι η συνεργασία θα πρέπει να είναι περισσότερο διευρυμένη και να αφορά διάφορα θέματα (50%), κάτι που δεν εντοπίζεται στις απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης,

θ) εντοπίζουν ρατσιστικές συμπεριφορές σε μικρότερο βαθμό (16,7%) σε σχέση με όσους εκπαιδευτικούς διδάσκουν σε σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (33,3%) και

ι) είναι περισσότερο θετικοί στο να είναι σημαιοφόρος ένας αλλοδαπός μαθητής.

10.2.Περιορισμοί της Έρευνας

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε είναι εμπειρική και διακρίνεται από ορισμένους περιορισμούς, οι οποίοι διακρίνονται σε μεθοδολογικούς, χρονικούς και οικονομικούς, σύμφωνα με όσα υποστηρίζει ο Bryman (2017). Κατά την παρούσα έρευνα έκαναν την εμφάνισή τους, κατά κύριο λόγο, χρονικοί περιορισμοί που είχαν να κάνουν με το ασφυκτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης της έρευνας και της όλης εργασίας. Ειδικότερα, χρειάστηκε αρκετός χρόνος για τον σχεδιασμό, την προετοιμασία και την πραγματοποίηση της έρευνας, όπως και για την ανάλυση των συνεντεύξεων των εκπαιδευτικών. Ένας άλλος περιορισμός που συναντάται συχνά στις έρευνες είναι το γεγονός ότι κατά την πραγματοποίηση των συνεντεύξεων έγινε η καταγραφή των απόψεων, αντιλήψεων και στάσεων των εκπαιδευτικών τη δεδομένη χρονική περίοδο (Δεκέμβριος 2023). Τέλος, θα πρέπει να έχουμε κατά νου πως οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν, επηρεάζονται τόσο από τη διάθεση και την ψυχολογία τους τη δεδομένη χρονική στιγμή, όσο και από το ενδιαφέρον τους για το θέμα της έρευνας.

10.3.Προτάσεις Επέκτασης της Έρευνας

Ανακεφαλαιώνοντας, μέσα από την εξέταση των απόψεων των εκπαιδευτικών, προκύπτει η ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης του θέματος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και αγωγής καθώς και της συμμετοχής των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη, από την στιγμή που ο αριθμός των μεταναστών μαθητών στα σχολεία της χώρας διαρκώς και αυξάνεται. Αναφορικά, τώρα, με τις προτάσεις για περαιτέρω διερεύνηση του θέματος θα ήταν πολύ ενδιαφέρον αν μπορούσε η παρούσα έρευνα να επεκταθεί και σε άλλους δήμους της Ελλάδας προκειμένου να συγκεντρωθούν περισσότερα δεδομένα που θα επιτρέψουν την εξαγωγή πιο γενικεύσιμων ευρημάτων.

Από την άλλη, η εφαρμογή μιας μικτής ερευνητικής προσέγγισης, δηλαδή ποιοτικής με συνεντεύξεις και ποσοτικής μέσω συμπλήρωσης ερωτηματολογίων, θα μπορούσε να οδηγήσει σε πιο ενδιαφέροντα και αξιόπιστα ευρήματα πάνω στο ζήτημα της διαπολιτισμικότητας. Τέλος, η διερεύνηση των απόψεων, αντιλήψεων και στάσεων των οικογενειών των μεταναστών μαθητών που φοιτούν σε σχολεία πρωτοβάθμιας

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας, σχετικά με τη διαπολιτισμικότητα, είναι κάτι που μπορεί να υλοποιηθεί σε επόμενη έρευνα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ελληνόγλωσσες

1. Αγγελίδης, Π. (2019). Η δραστηριότητα των μικρών εσωτερικών δικτύων συνεργασίας για τη σχολική βελτίωση. Στο: Π. Αγγελίδης (επιμ.), *Παιδαγωγικές της Συμπερίληψης (Αναθεωρημένη Έκδοση)*. Ζεφύρι: Διάδραση.
2. Αγγελίδης, Π. & Αβραμίδου, Λ. (2019). Ανάπτυξη συμπεριληπτικής εκπαίδευσης μέσα από άτυπα περιβάλλοντα μάθησης. Στο: Π. Αγγελίδης (επιμ.), *Συμπεριληπτική Εκπαίδευση και Βελτίωση Σχολείων*. Ζεφύρι: Διάδραση.
3. Ανδρούσου, Α. (2000). Διαπολιτισμική διάσταση στην εκπαιδευτική πρακτική, στο Βαφέα Α. (επιμ), *Το πολύχρωμο σχολείο. Μια εμπειρία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μέσα από την τέχνη*, Κέντρο παιδαγωγικής και καλλιτεχνικής επιμόρφωσης “Σχεδία”, Αθήνα, 17-20.
4. Αραβανής, Σ. (2016). Σχολικός Εκφοβισμός - βία και Πρόσφυγες Μαθητές: Μια Βιβλιογραφική Επισκόπηση. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*.
5. Auernheimer, G. (2011). Διαπολιτισμική Παιδεία και Αγωγή – Κεντρικές θεωρητικές κατευθύνσεις, κοινωνικές προϋποθέσεις και πεδία εφαρμογών. Στο: Χ. Γκόβαρης (Επιμ.), *Κείμενα για τη διδασκαλία και τη μάθηση στο πολυπολιτισμικό σχολείο*, 17-35. Αθήνα: Διάδραση.
6. Βερυκάκη, Ε. (2003). Αλληλεπίδραση δασκάλου μαθητών σε πολυπολιτισμικές τάξεις (Μεταπτυχιακή διατριβή). Ρέθυμνο. *Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση*, 7, Πάτρα.
7. Bryman, A. (2017). Μέθοδοι κοινωνικής έρευνας. Μετ. Π. Σακελλαρίου, Επιμ. Α. Αϊδίνης. Αθήνα: Gutenberg.
8. Γεροσίμου, Ε. (2019). Ενδυναμώνοντας τις «φωνές» των παιδιών στο πλαίσιο προώθησης της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης. Στο Π. Αγγελίδης (Επιμ.), *Παιδαγωγικές της Συμπερίληψης*. Ζεφύρι: Διάδραση.

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

9. Γεωργογιάννης, Π. (2009). Εκπαιδευτική Διαπολιτισμική Επάρκεια & Ετοιμότητα των εκπαιδευτικών Α/θμιας & Β/θμιας Εκπαίδευσης, *Επιστημονική σειρά: Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση, Τόμος: Α*. Πάτρα: Αυτοέκδοση.
10. Γκόβαρης, Χ. (2004). *Εισαγωγή στη διαπολιτισμική εκπαίδευση*. Αθήνα: Ατραπός.
11. Γκότοβος, Α. (2007). Μεταναστευτικές βιογραφίες και εκπαιδευτικές τροχιές: ιδεολογίες, πραγματικότητες και ζητούμενα. *Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*, 39-99.
12. Γκόβαρης, Χ. (2008). Διαπολιτισμική παιδαγωγική. Στο: *Επιμορφωτικός Οδηγός, Ετερότητα στην σχολική Τάξη και Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας και των Μαθηματικών: η περίπτωση των Τσιγγανόπαιδων*, 23-37. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Πρόγραμμα: «Ένταξη Τσιγγανόπαιδων στο Σχολείο».
13. Γκότοβος, Α. (2003). *Εκπαίδευση και Ετερότητα: Ζητήματα Διαπολιτισμικής Παιδαγωγικής*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
14. Γκότοβος, Α. (2007). Μεταναστευτικές βιογραφίες και εκπαιδευτικές τροχιές: ιδεολογίες, πραγματικότητες και ζητούμενα. *Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*, 39-99.
15. Γκόβαρης, Χ., & Λέκτορας, Α. (2005). *Αντιλήψεις εκπαιδευτικών της Α/θμιας εκπ/σης για τα περιεχόμενα και τους στόχους της διαπολιτισμικής εκπ/σης – Πορίσματα για τις ανάγκες επιμόρφωσής τους*, 8: 8-10.
16. Γούλας, Α. (2015). *Σύγκριση Της Επίδοσης Των Μεταναστών Μαθητών Με Τους Γηγενείς Συμμαθητές Τους*. Πανεπιστήμιο Λευκωσίας.
17. Γρίβα, Ε., & Στάμου, Α. (2014). *Ερευνώντας τη διγλωσσία στο σχολικό περιβάλλον. Οπτικές εκπαιδευτικών, μαθητών και μεταναστών γονέων*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.
18. Δαμανάκης, Μ. (2004). *Η Εκπαίδευση των Παλινοστούντων Και αλλοδαπών Μαθητών στην Ελλάδα: Διαπολιτισμική Προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg.
19. Δασκαλάκης, Δ. (2014). *Ζητήματα κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης*. Αθήνα: Διάδραση.
20. Δημητριάδου, Κ., & Ευσταθίου, Μ. (2008). Διδακτικές προσεγγίσεις σε μικτές τάξεις. Στο Δ. *Μαυροσκούφης, Ένταξη παιδιών παλινοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο*, 67-85. Θεσσαλονίκη: Οδηγός Επιμόρφωσης.

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

21. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (2007). *Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου*.
<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16616-2007-INIT/el/pdf>
22. Κακανά, Δ. (2020). Διαφοροποιημένη διδασκαλία: Από την έρευνα στην πράξη - Εισαγωγικό σημείωμα. *Διάλογοι! Θεωρία και πράξη στις Επιστήμες της Αγωγής και Εκπαίδευσης*, 6:5-11.
23. Καρατζιά, Ε., & Σπινθουράκη, Η. (2005, Ιούνιος). Διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Στο: Π. Γεωργογιάννης (επιμ.). *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση – Ελληνικά ως Δεύτερη ή Ξένη Γλώσσα*, 8ο Διεθνές Συνέδριο. Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (ΚΕ.Δ.ΕΚ.) – Π.Τ.Δ.Ε Πανεπιστημίου Πατρών. Πάτρα.
24. Κεσίδου, Α. (2010). Μετανάστευση και εκπαιδευτική πολιτική. Διεθνής εμπειρία. Στο Α. Κεσίδου, Α. Ανδρούσου, & Β. Τσάφος, *Μετανάστευση, πολυπολιτισμικότητα και εκπαιδευτικές προκλήσεις: πολιτική, έρευνα, πράξη, Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου*, 117-125. Θεσσαλονίκη: Ελληνικό Παρατηρητήριο για τη Διαπολιτισμική Παιδεία και Εκπαίδευση.
25. Κοντογιάννη, Δ., & Οικονομίδης, Β. (2014). Η γονική εμπλοκή των αλλοδαπών υπό την οπτική των Νηπιαγωγών. *Έρευνα στην Εκπαίδευση*, 117-144.
26. Κουτσελίνη, Μ., & Πυργιωτάκης, Ι. (2015). *Διαφοροποίηση της διδασκαλίας και της μάθησης*. Αθήνα: Πεδίο.
27. Λιακοπούλου, Μ., & Παπαδοπούλου, Β. (2019). Η διαπολιτισμική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών: Μια καταγραφή αναγκών των εν ενεργεία εκπαιδευτικών. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 36(6), 80-81.
28. Μάρκου, Γ. (1995). *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Αφετηρία, στόχοι, προοπτικές*.
29. Μάρκου, Γ. (1996). *Προσεγγίσεις της Πολυπολιτισμικότητας και η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση – Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Γ.Γ.Λ.Ε., 31-32.
30. Μάρκου, Γ. (2001). *Εισαγωγή στη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Ελληνική και διεθνής εμπειρία*. Αθήνα: Ηλεκτρονικές Τέχνες.
31. Μίτιλης, Α. (1998). *Οι μειονότητες στην σχολική τάξη. Μια σχέση αλληλεπίδρασης*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
32. Μπίκος, Κ. (2004). *Αλληλεπίδραση και κοινωνικές σχέσεις στην σχολική τάξη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

33. Νικολάου, Γ. (2000). *Ένταξη και εκπαίδευση των αλλοδαπών μαθητών στο δημοτικόσχολείο. Από την «ομοιογένεια» στην πολυπολιτισμικότητα*. Αθήνα: ΕλληνικάΓράμματα.
34. Νικολάου, Γ. (2011). *Διαπολιτισμική διδακτική. Το νέο περιβάλλον-βασικέςαρχές*. Αθήνα: Πεδίο.
35. Νικολάου, Γ. (2013). *Σχολικός εκφοβισμός και εθνοπολιτισμική ετερότητα*. Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
36. Νικολάου, Γ., & Χριστοφή, Μ. (2014). Η Αποκλίνουσα Συμπεριφορά στον Εθνοπολιτισμικά Ετερογενή Σχολικό Χώρο. *Επιστημονική Επετηρίδα, Τόμος 26*. Σχολή Επιστημών Αγωγής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 136-162.
37. Οικονομίδης, Β., & Κοντογιάννη, Δ. (2011). Η διαχείριση της εθνοπολιτισμικής ετερότητας μέσα στην τάξη. *Μεταβάσεις και επιλογές στην Ελληνική Εκπαίδευση. Επιστήμες Αγωγής*, 105-124.
38. Παλαιολόγου, Ν., & Ευαγγέλου, Ο. (2003). *Διαπολιτισμική Παιδαγωγική. Εκπαιδευτικές, διδακτικές και ψυχολογικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Ατραπός.
39. Παντελιάδου, Σ., & Αντωνίου, Φ. (2007). Η συνδρομή του προφορικού λόγου στην ανίχνευση των μαθησιακών δυσκολιών σε μαθητές δημοτικού και γυμνασίου. *Γλωσσικές Δυσκολίες και Γραπτός Λόγος στο πλαίσιο της σχολικής μάθησης*, 83-97.
40. Παπαχρήστου, Κ., & Μαυροκεφαλίδου, Ε. (2014). *Σχολική Βία και Πολυπολιτισμικότητα: Η Αναγκαιότητα Διαπολιτισμικών Παρεμβάσεων*.
41. Παυλίτσα, Π., Αλευριάδου, Α., & Γρίβα, Ε. (2010). Αναγνωστικές δεξιότητες στη Δεύτερη/Ξένη Γλώσσα των μαθητών με Μαθησιακές Δυσκολίες. Μία κριτική σύνθεση. Στο Ντίνας, Κ., Χατζηπαναγιωτίδη, Α., Βακάλη, Α., Κωτόπουλος, Τ., & Στάμου, Α (επιμ.).
42. Πιτσάβα, Ε. (2019). *Εκπαιδευτικές Πολιτικές στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και το εφαρμοζόμενο πλαίσιο στην Ελλάδα για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Διπλωματική εργασία)*. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Πολιτικές για την Εκπαίδευση, την Κατάρτιση και την Έρευνα, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Σχολή Οικονομικών, Επιχειρηματικών και Διεθνών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

43. Πολίτης, Κ. (2019). *Διαπολιτισμική Ανάπτυξη του Σχολείου: Ο ρόλος της Σχολικής Ηγεσίας* (Διπλωματική εργασία). Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: «Μοντέλα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών Μονάδων», Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
44. Σκούρτου, Ε., Βρατσάλης, Κ., & Γκόβαρης, Χ. (2004). *Μετανάστευση στην Ελλάδα και Εκπαίδευση: Αποτίμηση της υπάρχουσας κατάστασης – Προκλήσεις και Προοπτικές βελτίωσης*. Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
45. Στασινός, Δ. (2020α). *Η ειδική συμπεριληπτική εκπαίδευση. Η ελκυστική εκδίπλωση της στο νέο ψηφιακό σχολείο με ψηφιακούς πρωταθλητές*. Αθήνα: Παπαζήση.
46. Στασινός, Δ. (2020β). *Ψυχοπαθολογία του Λόγου και της Γλώσσας. Δυσλεξία, Πολυγλωσσία, Λογοθεραπεία και Συμπερίληψη*. Αθήνα: Gutenberg.
47. Σταυρίδου-Bausewein, Γ. (2014). *Η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής δεξιότητας στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών: ένα εκπαιδευτικό πακέτο για την εκπαίδευση και την επιμόρφωση των δασκάλων* (Διδακτορική διατριβή). Φλώρινα: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
48. Σφυρόερα, Μ. (2004). *Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική. Εκπαίδευση Μουσουλμανόπαιδων*. Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ.
49. Σχισμένος, Κ. (2009). Ο ρόλος του θεολόγου εκπαιδευτικού στο διαπολιτισμικό σχολείο *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 15:94-104
50. Τριάρχη-Herrmann, Β. (2000). *Η διγλωσσία στην παιδική ηλικία. Μια ψυχολογιστική προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg.
51. Τσέλιου, Ξ. (2022). *Διερεύνηση εκπαιδευτικών αναγκών και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε θέματα Διαπολιτισμικής και Εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης* (Διπλωματική εργασία). Εκπαίδευση Ενηλίκων. Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
52. Τσιώλης, Γ. (2017). *Θεματική Ανάλυση Ποιοτικών Δεδομένων*. ΕΚΠ51: Εκπαιδευτική έρευνα στην Πράξη, ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής», Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
53. Τσοκαλίδου, Ρ. (2012). *Χώρος για δύο: Θέματα διγλωσσίας και εκπαίδευσης*. Θεσσαλονίκη: Ζυγός.

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

54. Δραγώνα, Θ., Σκούρτου, Ε., & Φραγκουδάκη, Α. (2001). *Εκπαίδευση: πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες, Τόμος Α΄*, 81-165. Πάτρα: ΕΑΠ.
55. Χαλκιάς, Γ. (2007). Η διδακτική αξιοποίηση των αλληλεπιδραστικών σχέσεων εκπαιδευτικού και μαθητών/-τριών στο πολυπολιτισμικό σχολείο. *Περιοδικό: Ρόπτρο*, 19.
56. Χατζηαγγελή, Μ., Κωστή, Α., Χατζησωτηρίου, Χ., & Αγγελίδης, Π. (2019). Η συμπεριληπτικότητα της διαπολιτισμικότητας: Πρακτικές απάμβλυνσης της περιθωριοποίησης των αλλοδαπών και παλιννοστούντων παιδιών. Στο: Π. Αγγελίδης (επιμ.), *Παιδαγωγικές της Συμπερίληψης*. Ζεφύρι: Διάδραση.
57. Χατζηδάκη, Α. (2022). *Η ανάπτυξη της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας μέσα στις συμβατικές τάξεις*.
58. Χατζησωτηρίου, Χ. (2019). «Έρποντας» προς τη διαπολιτισμικότητα: Από τη μονοπολιτισμική πολιτική στο συμπεριληπτικό σχολείο. Στο Π. Αγγελίδης (επιμ.), *Παιδαγωγικές της Συμπερίληψης*. Ζεφύρι: Διάδραση.
59. Χατζησωτηρίου, Χ., & Αγγελίδης, Π. (2018). *Ευρωπαϊσμός και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: Από το Υπερεθνικό στο Σχολικό Επίπεδο*. Ζεφύρι: Διάδραση.
60. Χατζησωτηρίου, Χ., & Ξενοφώντος, Κ. (2014). Η διαπολιτισμική εκπαίδευση στο κυπριακό συγκείμενο: πολιτικές, προκλήσεις και εισηγήσεις. Στο: Χ. Χατζησωτηρίου και Κ. Ξενοφώντος (επιμ.), *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Προκλήσεις, παιδαγωγικές θεωρήσεις και εισηγήσεις*. Καβάλα: Σαΐτα.
61. Χατζηχρήστου, Χ. (1992). Εκτίμηση της συμπεριφοράς μαθητών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από τους συνομηλίκους τους. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 16. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
62. Χριστοφή, Μ. (2010). *Ο ρόλος του Διευθυντή-Ηγέτη στην αποτελεσματικότητα της Κυπριακής Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης – Η περίπτωση των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας Κύπρου* (Διπλωματική εργασία). Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Ξενόγλωσσες

63. Abutalebi, J., & Weekes, B. S. (2014). The cognitive neurology of bilingualism in the age of globalization. *Behavioural Neurology*.

64. Adler, P. (2002). *Beyond Cultural Identity: Reflections on Multiculturalism*.
<http://www.mediate.com/articles/adler3.cfm>
65. Banks, J.(1993). *Multicultural Education: Historical Development, Dimensions, and Practice*. University of Washington.
66. Bennett, C. (2007). *Comprehensive Multicultural Education: Theory and Practice*. London: Ally & Bacon Publishers, Inc.
67. Bialystok, E., Luk, G., Peets, K., & Yang, S. (2010). *Receptive vocabulary differences in monolingual and bilingual children*. *Bilingualism: Language and Cognition*.
68. Bialystok, E., & Luk, G. (2012). Receptive vocabulary differences in monolingual and bilingual adults. *Bilingualism: Language and Cognition*, 15(2), 397-401.
<https://doi.org/10.1017/S136672891100040X>
69. Bloomfield, L. (1933). *Language*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
70. Braun, V., & Clarke, V. (2012). Thematic analysis. In H. Cooper, (Ed.), *APA Handbook of Research Methods in Psychology* (pp. 51-77). Washington, DC: American Psychological Association.
71. Cathercole, M. (2010). Bilingual children: Language and assessment issues for educators. Στο K. Littleton, C. Wood & J. K. Starman (Eds), *International Handbook of Psychology in Education*. UK: Emerald.
72. Clark, A. (2017). *Are we ready? Examining teachers' experiences supporting the transition of newly - arrived Syrian refugee students to the Canadian elementary classroom* (Master diss.), University of Toronto.
https://tspace.library.utoronto.ca/bitstream/1807/76952/1/Clark_Kathryn_201706_MT_MTRP.pdf
73. Comeau, L., Genesse, F.,& Mendelson, M. (2007). Bilingual children's repairs of breakdowns in communication, *Journal of Child Language*, 34(1), 159-174.
74. Cummins, J. (1984). *Bilingualism and special education: Issues in assessment and pedagogy*. Clevedon: Multilingual Matters.
75. Cummins, J. (2005). A Proposal for Action: Strategies for Recognizing Heritage Language Competence as a Learning Resource within the Mainstream Classroom. *The modern language*. 89(5), 585-592.
76. Epstein, J. (2001). *School, Family and Community Partnerships. Preparing Educators and Improving Schools*. Colorado: Westview Press.

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

77. Essinger, H. (1991), 'Interkulturelle Erziehung in multiethnischen Gesellschaften',
In: H. Marburger (Hrsg.), Schule in der multikulturellen Gesellschaft, Ziele, Aufgaben und Wege interkultureller Erziehung, Frankfurt,3-18.
78. Hagan, M., & McGlynn, C. (2004). Moving barriers: Promoting learning for diversity in initial teacher education. *Intercultural Education*, 15(3), 243-252.
<https://doi.org/10.1080/1467598042000262545>
79. Hajisoteriou, C. (2013). Duty calls for interculturalism: How do teachers perceive the reform of intercultural education in Cyprus? *Teacher Development*, 17(1), 107-126.
80. Maniatis, P. (2012). Critical Intercultural Education: Necessities and prerequisites for its development in Greece. *Journal for Critical Education Policy Studies*, 10(1),156-167.
81. Messiou, K. (2019). Collaborative action research: facilitating inclusion in schools. *Educational Action Research*, 27(2), 197-209.<https://doi.org/10.1080/09650792.2018.1436081>
82. OECD. (2010). *Reviews of Migrant Education Closing the Gap for Immigrant Students: Policies, Practices and Performance*.
83. Onestini, C. (1996). Intercultural education within European Education Programmes.*European Journal of Intercultural Studies*, 6(3), 49-53.
84. Palaiologou, N., & Dietz, G. (2012). *Mapping the broad field of Multicultural and Intercultural Education worldwide: Towards the development of a new citizen Newcastle upon Tyne*, Cambridge Scholars Publishing.
85. Strand, S. (2012). The white British-Black Caribbean achievement gap: Test, tiers and teacher expectations. *British Educational Research Journal*, 38:75-101.
86. Strohmeier, D., Spiel, C., & Grading, P. (2008). Social relationships in multicultural schools: Bullying and victimization. *European Journal of Developmental Psychology*, 5.
87. Theodorou, E. (2010). Constructing the 'Other' Politics and Policies of Intercultural Education in Cyprus. *In: L. Vega (ed.), Empires, Post-Coloniality and Interculturality. New Challenges for Comparative Education*. Spain: University of Salamanca.

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

88. Tolsma, J., Deurzen, V., Stark, H., & Veenstra, R. (2012). *Who is bullying whom in ethnically diverse primary schools? Exploring links between bullying, ethnicity and ethnic diversity in Dutch primary schools.*
89. Vervoort, M., Scholte, H., & Overbeek, G. (2008). *Bullying and Victimization Among Adolescents: The Role of Ethnicity and Ethnic of School Class.*
90. Witt, D. (2000). The Influence of Peers on Children's Socialization to Gender Roles. *Early Child Development and Care*,162,1-7.
<http://gozips.uakron.edu/~susan8/artpeers.htm>
91. Zubizaretta, M., Sarkis, P., Mascaro, A., Schneider, K., Ortega, F., & Munengela, M. (2010). *Interculturality and Solidarity. Sociopolitical Ethics and Social Justice*,1-7.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Α: Ενημερωτική Επιστολή προς τους Εκπαιδευτικούς

Αγαπητή/έ εκπαιδευτικέ,

Ονομάζομαι **Μαρία Σγαρδέλη** και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών «**Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων**» του **Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής**.

Η συνέντευξη στην οποία καλείστε να συμμετέχετε πραγματοποιείται στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας. Βασικός σκοπός της είναι η διερεύνηση των απόψεων, αντιλήψεων και στάσεων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη.

Θα ήθελα να σας διαβεβαιώσω ότι θα τηρηθεί αυστηρά η **ανωνυμία** των απαντήσεών σας και πως αυτές θα αξιοποιηθούν μόνο για τον σκοπό της παρούσας έρευνας.

Εκτιμώ ειλικρινά την προθυμία συμμετοχής σας καθώς είναι πολύτιμη για την επιτυχή ολοκλήρωση της έρευνας. Σε περίπτωση που επιθυμείτε να μάθετε τα αποτελέσματα της έρευνας, θα χαρώ να σας τα ανακοινώσω μετά την υποβολή της εργασίας.

Η συνέντευξη θα διαρκέσει περίπου **20 λεπτά**.

Με εκτίμηση,

Μαρία Σγαρδέλη

(Υπογραφή)

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

Παράρτημα Β: Οδηγός Συνέντευξης

Δημογραφικά και Υπηρεσιακά Στοιχεία

Φύλο:

Ποια είναι η ηλικία σας;

Ποια είναι η ειδικότητά σας;

Σε ποια βαθμίδα και τι τύπο σχολείου υπηρετείται;

Ποια τα συνολικά έτη διδακτικής σας εμπειρίας;

Ποιο είναι το βασικό σας πτυχίο; Έχετε παρακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές; Αν ναι, σχετικά με ποιο αντικείμενο;

Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή;

Ερωτήσεις Συνέντευξης

Άξονας Α: Μέσα στην Σχολική Τάξη

1. Μπορείτε να μας περιγράψετε πως αισθάνεστε όταν διδάσκετε σε μία τάξη με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα; Διαθέτετε την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια;
2. Θεωρείτε ότι η διαφορετική εθνοπολιτισμική προέλευση των παιδιών στην τάξη σας δημιουργεί προβλήματα στην αποτελεσματικότητα του διδακτικού και παιδαγωγικού σας έργου; Τι είδους προβλήματα δημιουργούνται;
3. Εντοπίζετε διαφοροποίηση ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές; Αν ναι, ποιες συγκεκριμένες ενέργειες αναλαμβάνετε ως εκπαιδευτικός για το θέμα αυτό;
4. Πόση σημασία έχει για εσάς η καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας αναφορικά με την επίδοση και πρόοδο των αλλοδαπών παιδιών; Διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα;
5. Πως έχετε χειριστεί δυσκολίες σε ομαδικές δραστηριότητες στην τάξη σας, όσον αφορά την συμμετοχή και την συνεργασία των αλλοδαπών μαθητών με τους γηγενείς συμμαθητές τους;
6. Ποιο είναι το επίπεδο συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών; Η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη, να αφορά μόνο θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στην τάξη ή να διευρύνεται και σε άλλα θέματα εκτός της τάξης;

Άξονας Β: Εκτός της Τάξης αλλά Εντός της Σχολικής Μονάδας

7. Κατά πόσο συμφωνείτε να διδάσκεται και σε ποιο βαθμό η γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο, εφόσον πληρούνται οι ελάχιστες προϋποθέσεις εγγραφής σε τάξη εκμάθησης γλώσσας;
8. Πιστεύετε ότι μπορούν να αναπτυχθούν σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο ή υπάρχουν εμπόδια? Αν έχετε εντοπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης σας ή μεταξύ των γονέων τους, πώς τις αντιμετωπίζετε;

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

- 9.** Υπάρχουν κάποιοι παιδαγωγικοί τρόποι που χρησιμοποιείτε σχετικά με την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές; Ποιοι είναι αυτοί;
- 10.** Πως αντιμετωπίζετε την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις ή στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου; Πως τοποθετήστε στην κατάληψη της θέσης σημαιοφόρου από κάποιον/α αλλοδαπό/ή μαθητή/τρια;

Παράρτημα Γ : Απομαγνητοφωνημένα Κείμενα Συνεντεύξεων

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 1η

Θα το ηχογραφήσετε για να το καταγράψετε μετά; Ναι.

Φύλο: Θήλυ.

Ποια είναι η ηλικία σας; 38

Ποια είναι η ειδικότητά σας; Δασκάλα.

Σε ποια βαθμίδα και τι τύπου σχολείο υπηρετείτε; Στην πρωτοβάθμια σε δημοτικό σχολείο.

Ποια τα συνολικά έτη διδακτική σας εμπειρίας; 16

Ποιο είναι το βασικό σας πτυχίο; Έχετε παρακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές; Αν ναι σχετικά με πιο αντικείμενο; Όχι παιδαγωγικό τμήμα δημοτικής εκπαίδευσης είναι το βασικό μου πτυχίο.

Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή;

- Δεν έχει τύχει νομίζω δεν θυμάμαι κάτι.

1) Μπορείτε να μας περιγράψετε πως αισθάνεστε όταν διδάσκετε σε μία τάξη δημοτικού με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα; Διαθέτετε την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια;

- Δεν νομίζω πως διαθέτω την πολιτισμική επάρκεια, τυχαίνει να έχουμε κάποια αλλοδαπά παιδάκια μέσα στην τάξη, αλλά δεν νιώθω κάπως γιατί τα περισσότερα είναι γεννημένα και μεγαλωμένα εδώ πλέον εδώ στο νησί τουλάχιστον.

2) Θεωρείτε ότι η διαφορετική εθνοπολιτισμική προέλευση των παιδιών στην τάξη σας δημιουργεί προβλήματα στην αποτελεσματικότητα του διδακτικού και παιδαγωγικού σας έργου; Τι είδους προβλήματα δημιουργούνται;

- Ε! όχι πέρα από γλωσσικά προβλήματα εμ, που μπορεί να τύχει να έχουνε κάποια παιδιά δεν νομίζω ότι έχω άλλα προβλήματα.

3) Εντοπίζετε διαφοροποίηση ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές; Αν ναι, ποιες συγκεκριμένες ενέργειες αναλαμβάνετε ως εκπαιδευτικός για το θέμα αυτό;

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

- Μερικές φορές ναι. Ε, παρακολουθούν το τμήμα υποδοχής που τους βοηθούν στο μάθημα της γλώσσας και ίσως κάποιες φορές αν έχουμε περισσευούμενες ώρες για ενισχυτική διδασκαλία.

4) Πόση σημασία έχει για εσάς η καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας αναφορικά με την επίδοση και πρόοδο των αλλοδαπών παιδιών; Διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα;

Έχει πολύ μεγάλη σημασία η γνώση της ελληνικής γλώσσας όχι δεν διαφοροποιείται. Πιστεύω ότι πρέπει να μιλούν πολύ καλά ελληνικά και βοηθιούνται έτσι σε όλα τα μαθήματα.

5. Πως έχετε χειριστεί δυσκολίες σε ομαδικές δραστηριότητες στην τάξη σας όσον αφορά τη συμμετοχή και την συνεργασία των αλλοδαπών μαθητών με τους γηγενείς συμμαθητές τους;

- Δεν έχει τύχει να αντιμετωπίσω δυσκολίες στις ομαδικές δραστηριότητες γιατί γενικότερα στο επειδή εγώ έχω μικρότερες τάξεις στα εργαστήρια δεξιοτήτων και στη μελέτη περιβάλλοντος που έχουμε διάφορα θέματα, έτσι να αναπτύξουμε ε, μιλάμε πολύ για την καταγωγή των παιδιών οπότε είναι δεν τους αντιμετωπίζουν νομίζω, τόσο στις μικρές τάξεις ξαναλέω δεν τους αντιμετωπίζουν τόσο διαφορετικά.

6. Ποιο είναι το επίπεδο συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών; Η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη, να αφορά μόνο θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στη τάξη ή να διευρύνεται και σε άλλα θέματα εκτός της τάξης;

- Η συνεργασία με τις οικογένειες των αλλοδαπών κάποιες φορές είναι δύσκολη γιατί ένας από τους δύο γονείς μπορεί και οι δύο να μη μιλούν άπταιστα τα ελληνικά και να μην μπορείς να συνεννοηθείς έτσι σε λεκτικό επίπεδο. Όχι κυρίως σε θέματα σχολικής επίδοσης νομίζω και προόδου εμένα μου έχει τύχη να έχω επικοινωνία για άλλα θέματα, όχι δεν μου έρχεται τώρα κάτι.

7. Κατά πόσο συμφωνείτε να διδάσκεται και σε ποιο βαθμό η γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο, εφόσον πληρούνται οι ελάχιστες προϋποθέσεις εγγραφής σε τάξη εκμάθησης γλώσσας;

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

- Να διδάσκεται αποκλειστικά η γλώσσα ως κάποιο άλλο μάθημα; δηλαδή να είναι εκτός τάξης το παιδί και να μαθαίνει τη γλώσσα;

Μέσα στο σχολείο αλλά να υπάρχει μάθημα για τη γλώσσα του. –

Ναι δεν ξέρω κατά πόσο είναι εύκολο αυτό και κατά πόσο συμφωνώ, θεωρώ ότι εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις εγγραφής στο δημοτικό γνωρίζοντας ήδη το παιδί τη γλώσσα, εμ δεν θεωρώ ότι πώς να σας το πω. θεωρώ ότι ερχόμενο ένα παιδί αλλοδαπό στο δημοτικό σχολείο θα έπρεπε και να ξέρει τη γλώσσα και όχι το σχολείο εφόσον δεν είναι διαπολιτισμικό και είναι ένα κανονικό σχολείο να μεριμνά ώστε να του μάθει τη γλώσσα.

Να μάθει τη γλώσσα τη μητρική τη δικιά του όμως, εντός του σχολείου;

- Εντός του σχολείου;

Ναι.

- Δεν με βρίσκει σύμφωνη.

8) Πιστεύετε ότι μπορούν να αναπτυχθούν σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο ή υπάρχουν εμπόδια? Αν έχετε εντοπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης σας ή μεταξύ των γονέων και πως τις αντιμετωπίζετε;

- Ε όχι δεν έχω αντιμετωπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές και ούτε πιστεύω ότι η καταγωγή του κάθε ένα δημιουργεί τέτοια εμπόδια, τουλάχιστον στις μικρές τάξεις. Νομίζω στις μεγαλύτερες τάξεις του δημοτικού αρχίζουν και αντιλαμβάνονται λίγο περισσότερα και ίσως επηρεάζονται και περισσότερο από την οικογένεια και ακούν διάφορα σε ότι αφορά την καταγωγή.

Αυτό σε σχέση με τα παιδιά ε;

- Ναι που μπορεί να έχουνε κάποιες έτσι ρατσιστικές συμπεριφορές.

Σε σχέση με τους γονείς; –

Όχι επίσης δεν έχω αντιμετωπίσει εγώ προσωπικά τώρα μεταξύ τους εκτός τι λέγεται σίγουρα υπάρχει ένα θέμα νομίζω.

έχει τύχει να το αντιμετωπίσετε εσείς αυτό;

τύχει.

Εσείς δεν σας

- Όχι δεν μου έχει

9) Υπάρχουν κάποιοι παιδαγωγικοί τρόποι που χρησιμοποιείτε σχετικά με την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές; Και ποιοι είναι αυτοί;

- Συγκεκριμένοι τρόποι τώρα δεν μου έρχονται απλά εάν κάποιο παιδάκι δεν γνωρίζει καλά την ελληνική γλώσσα και πρέπει να ενταχθεί, προσπαθούμε να αναπτύξουμε μαζί του επικοινωνία όσο το δυνατόν περισσότερο και φιλία, στα διαλείμματα και του μιλάμε ελληνικά έτσι ώστε να αρχίσει να μάθει τη γλώσσα και να μην ντρέπεται, να μη φοβάται γιατί πιστεύω ότι μέσα από την καθημερινή ας πούμε προσαρμογή και ομιλία ότι μαθαίνει πολύ καλύτερα και τη συναναστροφή με τους υπόλοιπους.

10) Πως αντιμετωπίζετε την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις ή στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου; Πως τοποθετήστε στην κατάληψη της θέσης σημαιοφόρου από κάποιον αλλοδαπό/ή μαθητή/τρια;

- Ε συμμετέχουν κανονικά οι αλλοδαποί μαθητές και στις εκδηλώσεις μας και στις γιορτές μας που θα κάνουμε και στους θρησκευτικούς εορτασμούς που δεν είναι πια τόσοι πολλοί, εάν κάποιος δεν θέλει να συμμετέχει, μπορεί να μην συμμετέχει, δεν υπάρχει δηλαδή κάποια πίεση ως προς αυτό και ως προς την τοποθέτησή μου για την κατάληψη της σημαίας από κάποιο αλλοδαπό μαθητή, εμ είμαι λίγο διχασμένη. Δηλαδή θεωρώ ότι ναι ένα παιδί πρέπει να ανταμείβεται γιατί είναι άριστος μαθητής αλλά δεν με βρίσκει, λίγο πατριωτικά αν το σκεφτώ σύμφωνα με το να κρατάει τη σημαία κάποιος ο οποίος είναι από άλλη χώρα παρόλο που είναι γεννημένος και μεγαλωμένος εδώ και μπορεί να είναι ενταγμένος κανονικά, δεν ξέρω κατά πόσο ηθικά σωστό είναι δεν ξέρω είμαι διχασμένη.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 2η

Θα το ηχογραφήσετε για να το καταγράψετε μετά; Ναι.

Φύλο: Θήλυ.

Ποια είναι η ηλικία σας; 43

Ποια είναι η ειδικότητά σας; ΠΕ60 νηπιαγωγός

Σε ποια βαθμίδα και τι τύπου σχολείο υπηρετείτε; νηπιαγωγείο πρωτοβάθμιας.

Ποια τα συνολικά έτη διδακτική σας εμπειρίας; 15

Ποιο είναι το βασικό σας πτυχίο; Έχετε παρακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές; Αν ναι σχετικά με πιο αντικείμενο; νηπιαγωγού και μεταπτυχιακό πάνω στην κοινωνικό πολιτισμική εκπαίδευση και άρα ξέρω για την διαπολιτισμική εκπαίδευση.

Έχετε παρακολουθήσει κάποιος σεμινάριο για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή;

- Ναι.

1) Μπορείτε να μας περιγράψετε πως αισθάνεστε όταν διδάσκετε σε μία τάξη δημοτικού με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα; Διαθέτετε την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια;

- Κοίταξε έχω το μεταπτυχιακό απλά τώρα εάν διαθέτω την απαιτούμενη ναι έχω το μεταπτυχιακό που είναι πάνω στην κοινωνικοπολιτισμική, είναι σε διάφορους πολιτισμούς κοινωνικά και πολιτισμικά.

Και να μας περιγράφεται πώς αισθάνεστε όταν διδάσκεται σε μία τάξη με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα;

- Η αλήθεια είναι ότι αντιμετωπίζω δυσκολίες υπάρχουν δυσκολίες σε αυτό.

2) Θεωρείτε ότι η διαφορετική εθνοπολιτισμική προέλευση των παιδιών στην τάξη σας δημιουργεί προβλήματα στην αποτελεσματικότητα του διδακτικού και παιδαγωγικού σας έργου; Τι είδους προβλήματα δημιουργούνται;

- Το μόνο πρόβλημα είναι ότι δηλαδή εγώ παίζω κουκλοθέατρο, για το πώς δουλεύω πώς έχω δηλαδή διαχειριστεί δυσκολίες στη ομαδικές δραστηριότητες. Παίζω κουκλοθέατρο για να μπορέσω να έχουνε και εικόνα και ένα τέτοιο αλλά δεν ξέρω κατά πόσο κατανοούν καταλάβατε; Άρα με το κουκλοθέατρο περισσότερο πιο πολύ.

Και τι είδους προβλήματα δημιουργούνται αν δημιουργούνται προβλήματα;

- Προβλήματα; Ε, μόνο ότι μπορεί να μην καταλαβαίνουν κάποια παιδιά στα ελληνικά που τους μιλάω αυτό δεν έχουν κάποια άλλα προβλήματα.

Και στην αποτελεσματικότητα του διδακτικού σας έργου;

- Υπάρχουν δυσκολίες δεν τα κατανοούν τόσο δηλαδή αν δεν μιλάνε καθόλου την ελληνική υπάρχει μια δυσκολία καταλάβατε; Δεν καταλαβαίνουν τόσο πολύ δηλαδή πιο πολύ εστιάζουν στις εικόνες, στις κούκλες αυτό.

3) Εντοπίζετε διαφοροποίηση ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές; Αν ναι, ποιες συγκεκριμένες ενέργειες αναλαμβάνετε ως εκπαιδευτικός για το θέμα αυτό;

- Εννοείτε αν τα καταφέρνουν; Δηλαδή αυτοί που μιλάνε πολύ καλά ελληνικά και τα καταλαβαίνουν έχουν καλύτερη επίδοση αυτά που δεν μιλάνε καθόλου δεν είναι τόσο καλή η επίδοση τους γιατί δεν τα καταφέρνουν δεν κατανοούν οδηγίες πώς να το πω; ναι αυτό.

Εσείς κάνετε κάποιες ενέργειες σχετικά με αυτό;

- Ναι εξατομικευμένα ασχολούμαι λίγο εξατομικευμένα αλλά και πάλι έτσι με δυσκολεύουνε.

4) Πόση σημασία έχει για εσάς η καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας αναφορικά με την επίδοση και πρόοδο των αλλοδαπών παιδιών; Διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα;

- Νομίζω έχει σημασία αλλά όταν χρησιμοποιούμε εικόνες είναι περισσότερο κατανοητό στα παιδιά δηλαδή στα κινητικά για παράδειγμα όταν έχουν εικόνες τα καταλαβαίνουν καλύτερα εμ στη γλώσσα όταν κάνουμε φωνολογικές ασκήσεις για παράδειγμα, έχω κάποιες δυσκολίες για να ξεχωρίσουν τα φωνήματα και αυτά ε στους αριθμούς τα καταφέρουν καλύτερα γιατί χρησιμοποιούν και εικόνες κ.λ.π αλλά στη φωνολογική συνειδητοποίηση δυσκολεύονται.

5. Πως έχετε χειριστεί δυσκολίες σε ομαδικές δραστηριότητες στην τάξη σας όσον αφορά τη συμμετοχή και την συνεργασία των αλλοδαπών μαθητών με τους γηγενείς συμμαθητές τους;

- Εγώ σας είπα αυτό με το κουκλοθέατρο και πολλές εικόνες χρησιμοποιώ στις ομαδικές δραστηριότητες.

6. Ποιο είναι το επίπεδο συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών; Η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη, να αφορά μόνο θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στη τάξη ή να διευρύνεται και σε άλλα θέματα εκτός της τάξης;

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

Με τους γονείς κάνω συγκεντρώσεις και τους ενημερώνω. Τους ενημερώνω τι πρέπει να κάνουνε, αλλά επειδή δεν ήξεραν και αυτοί την ελληνική γλώσσα δυσκολεύονται η αλήθεια είναι. Εάν για παράδειγμα κάποιο παιδάκι δεν καταλαβαίνει κάτι να το βοηθάμε λίγο και πιο ατομικά σε κάποιες δραστηριότητες.

Και με τους γονείς;

- Με τους γονείς κάνω συγκεντρώσεις και τους καλώ στο σχολείο και ατομικά έναν ένα δηλαδή και τους ενημερώνω για δυσκολίες τι μπορούν να κάνουν με τα παιδιά ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν.

Κάτι ξεχωριστό για τους αλλοδαπούς;

- Για τους αλλοδαπούς θα τους πω κάποιες δραστηριότητες θα τους εξηγήσω.

7. Κατά πόσο συμφωνείτε να διδάσκεται και σε ποιο βαθμό η γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο, εφόσον πληρούνται οι ελάχιστες προϋποθέσεις εγγραφής σε τάξη εκμάθησης γλώσσας;

- Αφού δεν έχουμε κάποιο, δεν έχουμε εμείς εδώ να μπαίνει κάποιος να τους μαθαίνει. Συμφωνώ να μπαίνει και κάποιος να τους μαθαίνει.

Για τη δικιά τους τη μητρική γλώσσα εννοούμε.

- Εγώ συμφωνώ να μπαίνει κάποιος που να ξέρει τη μητρική τους γλώσσα και να την διδάσκει παράλληλα.

8) Πιστεύετε ότι μπορούν να αναπτυχθούν σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο ή υπάρχουν εμπόδια? Αν έχετε εντοπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης σας ή μεταξύ των γονέων και πως τις αντιμετωπίζετε;

- Μπορούνε να αναπτυχθούν σχέσεις αλλά υπάρχουν και εμπόδια καμιά φορά. Εάν έχετε αντιμετωπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης σας μεταξύ των γονέων;

-Εγώ συμβουλευόμαι και ψυχολόγο καμιά φορά άμα τύχει για το πώς μπορούμε να το διαχειριστούμε και κάποιες παρεμβάσεις που ξέρω από μόνη μου που έχω παρακολουθήσει σεμινάρια κλπ. πώς μπορούμε να εντάξουμε τα παιδιά μέσα στην σχολική τάξη.

Υπάρχουν ξενοφοβικές συμπεριφορές έχετε αντιληφθεί κάτι τέτοιο σας έχει τύχει;

- Όχι οι γονείς όχι άλλα καμιά φορά τα παιδάκια μπορεί μεταξύ τους, οι γονείς όχι δεν

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

έχουν κάποιο έτσι να μου έχουνε δείξει κάτι αλλά καμιά φορά τα παιδάκια μεταξύ τους επειδή δεν καταλαβαίνουν ελληνικά μιλάνε λίγο διαφορετικά, εκεί λίγο τους κάνει λίγο εντύπωση.

Έχετε πολλά αλλοδαπά παιδάκια;

- Ναι έχουμε αρκετά.

9) Υπάρχουν κάποιοι παιδαγωγικοί τρόποι που χρησιμοποιείτε σχετικά με την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές; Και ποιοι είναι αυτοί;

- Χρησιμοποιώ πάρα πολλά βιβλία με τη διαφορετικότητα και κάνουμε και δραστηριότητες και τα σχολιάζουμε και τα εξηγούμε, παίζουμε κουκλοθέατρο τα δραματοποιούμε μαζί με τους γηγενείς.

10) Πως αντιμετωπίζετε την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις ή στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου; Πως τοποθετήστε στην κατάληψη της θέσης σημαιοφόρου από κάποιον αλλοδαπό/ή μαθητή/τρια;

- Εμείς κοιτάζτε να δείτε στην εκκλησία δεν τα πηγαίνουμε λόγω επειδή είναι πολλά παιδιά είναι δύσκολο να τα μεταφέρουμε. Στις επετειακές εκδηλώσεις κάνουμε πιο πολύ για ειρήνη εκεί εστιάζουμε δηλαδή τόσο γενικά για πόλεμο και ειρήνη. Εμείς δεν έχουμε σημαιοφόρους δεν έχουμε τέτοια εμείς. Αυτό δεν μπορώ τώρα να το κρίνω γιατί δεν είμαι στο δημοτικό για να δω. Δεν μπορώ να το κρίνω. ‘Όχι δεν ξέρω να σας πω για αυτό

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 3η

Φύλο:Θηλ. - Γυναίκα.

Ποια είναι η ηλικία σας; 37

Ποια είναι η ειδικότητά σας; Δασκάλα

Σε ποια βαθμίδα και τι τύπου σχολείο υπηρετείτε; Δημοτικό.

Ποια τα συνολικά έτη διδακτική σας εμπειρίας; 15

Ποιο είναι το βασικό σας πτυχίο; ΠΤΔΕ

Έχετε παρακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές; Αν ναι σχετικά με πιο αντικείμενο; Όχι.

1) Μπορείτε να μας περιγράψετε πως αισθάνεστε όταν διδάσκετε σε μία τάξη δημοτικού με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα; Διαθέτετε την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια;

- Ε από τη μία είναι συναρπαστικό ειδικά εάν έχεις αποτέλεσμα απάνω σε αυτό από την άλλη έχει και πολλές δυσκολίες πόσο μάλλον στο ελληνικό σχολείο που δεν έχει και πάρα πολλές υποδομές. Βέβαια εντάξει έχουμε και την βοήθεια των τμημάτων ΖΕΠ. Βέβαια η υποδομές έχουν να κάνουν με το γεγονός ότι είναι λίγες ώρες ότι στέλνουνε λίγα άτομα και ως προς την εκπαίδευση μας ναι στο πανεπιστήμιο είχα αρκετά μαθήματα πάνω στην διαπολιτισμική εκπαίδευση. Βέβαια νομίζω ότι η εμπειρία είναι πάνω από όλα.

2) Θεωρείτε ότι η διαφορετική εθνοπολιτισμική προέλευση των παιδιών στην τάξη σας δημιουργεί προβλήματα στην αποτελεσματικότητα του διδακτικού και παιδαγωγικού σας έργου; Τι είδους προβλήματα δημιουργούνται;

- Δεν θα το έλεγα τόσο προβλήματα όσο δυσκολίες, μαθησιακές ναι ίσως περισσότερη προσπάθεια και από την δική μου πλευρά, δεν θα το έλεγα πρόβλημα πάντως είναι στα πλαίσια του ρόλου μας, εντάξει και της δουλειάς μας.

3) Εντοπίζετε διαφοροποίηση ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές; Αν ναι, ποιες συγκεκριμένες ενέργειες αναλαμβάνετε ως εκπαιδευτικός για το θέμα αυτό;

- Η δυσκολία από την εμπειρία μου είναι κυρίως στο θέμα της γλώσσας δυσκολεύονται και με τα βασικά ας πούμε που έχεις να κάνεις, ε και ποιο είναι το άλλο ερώτημα;

Ποιες συγκεκριμένες ενέργειες αναλαμβάνεται;

- Εγώ στην τάξη; Προσαρμόζεις τις ασκήσεις στο μάθημά σου, δηλαδή να γίνει λίγο πιο εξατομικευμένη σε κάποιο σημείο η διδασκαλία σου, συνεργάζεσαι με τους συναδέλφους και βρίσκεις τρόπους. Τα περισσότερα από την Αλβανία παιδάκια έχουν γεννηθεί εδώ αλλά και αυτά έχουν στη γλώσσα έχουν πρόβλημα. Τα περισσότερα ούτε μαθηματικά δεν ξέρουν να κάνουν. Επί το πλείστον ακόμη και αυτά που έχουν ακόμα γεννηθεί εδώ, επειδή είναι και δίγλωσσα επειδή και οι γονείς μπορεί να ξέρουν τα ελληνικά απλά δεν είναι μορφωμένοι πάνω στην ελληνική γλώσσα, ε είναι λίγο πιο πίσω οι περισσότεροι. Στη γλώσσα εγώ δεν είχα καλούς

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη μαθητές. Σίγουρα όμως είναι καλύτερα από αυτούς που ήρθαν πριν από δύο τρία χρόνια.

4) Πόση σημασία έχει για εσάς η καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας αναφορικά με την επίδοση και πρόοδο των αλλοδαπών παιδιών; Διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα;

- Είναι η βάση, εάν κατάλαβα το ερώτημα καλά, είναι η βάση η ελληνική γλώσσα, δηλαδή εάν δεν ξέρεις τα ελληνικά δυσκολεύεσαι να απαντήσεις στην ιστορία, γεωγραφία, όλα τα θεωρητικά, μη σου πω ακόμη και στα μαθηματικά γιατί μπορεί να υπάρχει και θέμα συνεννόησης από ένα σημείο και μετά. Ναι έχει πολύ μεγάλη σημασία γιατί βλέπεις μετά χαμηλή επίδοση και στα υπόλοιπα και το καταλαβαίνεις και πιο έντονα, γιατί μπορεί στα μαθηματικά να είναι πιο καλοί από ότι στα υπόλοιπα. Όλα θεωρητικά είναι και η φυσική θεωρητική είναι, μόνο εντάζει στα μαθηματικά είναι καλύτερα ίσως. Αλλά όλα τα υπόλοιπα όμως γιατί όλα τα υπόλοιπα μαθήματα είναι θεωρητικά δηλαδή χρειάζεται καλή γνώση των ελληνικών, ε υπάρχει πρόβλημα να έχουν δυσκολία.

5. Πως έχετε χειριστεί δυσκολίες σε ομαδικές δραστηριότητες στην τάξη σας όσον αφορά τη συμμετοχή και την συνεργασία των αλλοδαπών μαθητών με τους γηγενείς συμμαθητές τους;

- Ε, εμένα δεν μου έχει τύχει να είμαι σε μικρές τάξεις που δεν ξέρουν καθόλου ελληνικά ή τέλος πάντων να έχω μαθητές που μόλις ήρθανε οπότε χρειάζονται μεταφραστή, από ότι ξέρω ένας τρόπος είναι να βάλεις αρχικά όταν δεν γνωρίζουν δηλαδή καθόλου τη γλώσσα, να βάζεις μαθητές που για παράδειγμα γνωρίζουν τα αλβανικά και έτσι λειτουργούν και ως μεταφραστές. Αυτός είναι ένας συνηθισμένος τρόπος τουλάχιστον που χρησιμοποιείται. Ε, από προσωπική εμπειρία δεν έχω πολύ πάνω σε αυτό πρόβλημα γιατί δεν μου έχει τύχει ποτέ, είτε να έχω πάρα πολύ μικρές τάξεις, είτε τάξεις πάντως που να μου έρθουν μαθητές μόλις από μία ξένη χώρα αλλά συνήθως λειτουργούν τα παιδιά στην αρχή ως μεταφραστές.

6. Ποιο είναι το επίπεδο συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών; Η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη, να

αφορά μόνο θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στη τάξη ή να διευρύνεται και σε άλλα θέματα εκτός της τάξης;

Η συνεργασία είναι όπως είναι για όλους τους μαθητές ανεξαιρέτως δηλαδή ότι συναντάς και χρειάζεται να έχω με τους Έλληνες και ελληνόγλωσσους μαθητές είναι και η συνεργασία με τους αλλόγλωσσους. Σε όλα τα πλαίσια ναι στα πάντα. Ναι εξατομικευμένη χρειάζεται και για όλους τους μαθητές.

7. Κατά πόσο συμφωνείτε να διδάσκεται και σε ποιο βαθμό η γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο, εφόσον πληρούνται οι ελάχιστες προϋποθέσεις εγγραφής σε τάξη εκμάθησης γλώσσας;

- Είναι κάτι το οποίο θεωρώ ότι θα ήταν πάρα πολύ ωραίο να υπάρχει, απλά δεν μου έχει περάσει καν από το μυαλό, ότι θα γινόταν στο ελληνικό σχολείο γιατί δεν γίνεται πουθενά. Τουλάχιστον εγώ να το έχω συναντήσει. Δεν ξέρω εάν στα διαπολιτισμικά σχολεία αν γίνεται. Ναι θα ήταν πάρα πολύ ωραίο βέβαια από την άλλη δεν ξέρω πώς θα μπορούσε να προσαρμοστεί το πρόγραμμα, γιατί θα έπρεπε να παίρνεις τα παιδιά από την ολομέλεια της τάξης για να τα πας να μάθουνε ελληνικά συγκεκριμένα.

Τη μητρική τους γλώσσα;

- Ναι να μάθουν τη μητρική τους γλώσσα, άρα νομίζω ότι δεν γίνεται στα πλαίσια του πρωινού προγράμματος, δύσκολα. Αλλά θα ήταν πολύ ωραία να προσφέρεται αυτό το πράγμα στο σχολείο με κάποιο τρόπο δηλαδή με κάποια λύση όσον αφορά στο πρόγραμμα.

Άρα συμφωνείτε;

- Ναι απλά όχι στο πρωινό γιατί και το ότι μπαίνει στο παιδί μία ώρα την ημέρα ας πούμε την ημέρα για να του μάθεις τα ελληνικά σε ενισχυτική τέλος πάντων ατομικά είδη χάνει από το τι συμβαίνει στην τάξη, επομένως θα χάνει κι άλλη ώρα και άλλη ώρα, άρα δεν θα συμμετέχει στις δραστηριότητες του τμήματος, οπότε να γίνεται, αλλά κάπως με το πρόγραμμα.

8) Πιστεύετε ότι μπορούν να αναπτυχθούν σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο ή υπάρχουν εμπόδια? Αν έχετε εντοπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης σας ή μεταξύ των γονέων και πως τις αντιμετωπίζετε;

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

- Όχι εμένα μου έχει δείξει ότι εντάσσονται κανονικότερα. Εντάξει κάποιες φορές το γλωσσικό μπορεί να είναι ένα πρόβλημα, αλλά ας πούμε εδώ πέρα στην Πάρο που εδώ και πάρα πολλά χρόνια υπάρχει αυτό, δηλαδή με τους μετανάστες, πού λέγονται Αλβανοί εδώ πέρα τα παιδιά είναι προσαρμοσμένα σε αυτή την κατάσταση και από τη μία πλευρά και από την άλλη μόνο το γλωσσικό είναι ένα θέμα αλλά νομίζω λύνεται πολύ σύντομα.

Και αν έχετε αντιμετωπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές και πως το αντιμετωπίζετε;

– Γενικά υπάρχει ως φαινόμενο, εγώ εδώ δεν το έχω δει ε, κυρίως με την κοινότητα των Αλβανών πολύ λίγα παραδείγματα μπορεί να έχω, αλλά ξέρω ότι υπάρχει.

Και εσείς πώς το έχετε αντιμετωπίσει;

– Ε, δεν μου έχει συμβεί έτσι κάποιο συγκεκριμένο.

9) Υπάρχουν κάποιοι παιδαγωγικοί τρόποι που χρησιμοποιείτε σχετικά με την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές; Και ποιοι είναι αυτοί;

- Κάποιοι παιδαγωγικοί τρόποι. Ε, παιδαγωγικοί συγκεκριμένοι ε; Ε, εντάξει τώρα δεν ξέρω εάν αυτό που σου είπα με τη μετάφραση θεωρείται, είναι στα πλαίσια έχει μέσα κάποια έννοια παιδαγωγικότητας, αλλά πρακτικό πιο πολύ αλλά προσπαθώ να εντάσσονται, τέλος πάντων σαν να μην είναι εμπόδιο όλο αυτό το πράγμα το γλωσσικό και κανονικά να συμμετέχουν και να προσπερνιούνται απλά αυτά τα εμπόδια.

10) Πως αντιμετωπίζετε την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις ή στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου; Πως τοποθετήστε στην κατάληψη της θέσης σημαιοφόρου από κάποιον αλλοδαπό/ή μαθητή/τρια;

- Ε, φυσικά εάν δεν τίθεται θέμα θρησκείας συμμετέχουν κανονικότερα θέλουν να συμμετέχουν εννοείται δεν μου έχει τύχει ποτέ να πούνε ότι όχι, δεν θέλω. Μόνο οι ιεχωβάδες ας πούμε γιατί υπάρχουν Αλβανοί ιεχωβάδες, μόνο σε αυτή την περίπτωση, αλλά είναι σεβαστό φυσικά ε, τι να τοποθετούμαι; θα χαρώ πάρα πολύ εάν ένας μαθητής που ήρθε εδώ και είναι δίγλωσσος η αλλόγλωσσος καταφέρει να

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

φτάσει και αριστεύσει.

Άρα συμφωνείτε. Ναι

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 4η

Φύλο: Θήλυ.

Ποια είναι η ηλικία σας; 43

Ποια είναι η ειδικότητά σας; ΠΕ70

Σε ποια βαθμίδα και τι τύπου σχολείο υπηρετείτε; ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ

Ποια τα συνολικά έτη διδακτική σας εμπειρίας; 15,5

Ποιο είναι το βασικό σας πτυχίο; Έχετε παρακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές; Αν ναι σχετικά με πιο αντικείμενο; Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή; Όχι.

1) Μπορείτε να μας περιγράψετε πως αισθάνεστε όταν διδάσκετε σε μία τάξη δημοτικού με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα; Διαθέτετε την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια;

- Δεν τη διαθέτω αλλά θα έλεγα λίγο δύσκολα γιατί πρέπει να τα εντάξω και σε τάξη που είναι και παιδάκια δικά μας.

2) Θεωρείτε ότι η διαφορετική εθνοπολιτισμική προέλευση των παιδιών στην τάξη σας δημιουργεί προβλήματα στην αποτελεσματικότητα του διδακτικού και παιδαγωγικού σας έργου; Τι είδους προβλήματα δημιουργούνται;

- Ε κάποιες διαφορές θα υπάρχουν κάποια προβλήματα θα δημιουργηθούνε.

Τι είδους προβλήματα;

- Στο θέμα της ως προς τη γλώσσα ως προς την κατανόηση. Δηλαδή έχει έρθει μία φορά ένα παιδάκι ένα προσφυγάκι που είχα, ήτανε στα ΖΕΠ, είχε αδυναμία και επικοινωνίας, οπότε ούτε μπορούσε να ενταχθεί στη γλώσσα, δηλαδή είχε δυσκολία οπότε ερχόταν μόνο για συναναστροφή και δεν μπορούσε δηλαδή ακολουθήσει.

Ήτανε τρίτη δημοτικού δεν μπορούσε να ακολουθήσει το πρόγραμμα και μόνο

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

ερχόταν πιο πολύ δηλαδή με παιδάκια που ήταν της ίδιας ηλικίας και να συναναστρέφεται.

3) Εντοπίζετε διαφοροποίηση ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές; Αν ναι, ποιες συγκεκριμένες ενέργειες αναλαμβάνετε ως εκπαιδευτικός για το θέμα αυτό;

- Καλά διαφοροποίηση υπάρχει και στην πρόοδο. Δεν μου έχει τύχει όμως γιατί σας λέω ότι αυτό το παιδί ερχόταν πιο πολύ για συναναστροφή, δεν έχω κάνει σε άλλα παιδάκια προσφυγάκια να πω την αλήθεια.

4) Πόση σημασία έχει για εσάς η καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας αναφορικά με την επίδοση και πρόοδο των αλλοδαπών παιδιών; Διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα;

- Έχει. Πρέπει να γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα να πω την αλήθεια για να μπορέσουν να ενταχθούνε.

Διαφοροποιείται ανάλογα με το μάθημα;

- Ε ναι. Ας πούμε θυμάμαι ότι προσπαθούσαμε λίγο να μιλήσουμε και λίγο αγγλικά όσο μπορούσα εγώ, για να μπορέσει να καταλαβαίνει κάτι στα μαθηματικά. Ναι πιο πολύ στα μαθηματικά.

Δηλαδή είναι πιο δύσκολα στα μαθηματικά ή η γλώσσα;

- Η γλώσσα είναι πιο δύσκολη αλλά όταν δεν γνώριζε τη δικιά μας τη γλώσσα κι εγώ δεν γνώριζα καλά να επικοινωνήσω ήταν δύσκολα. Μετά στους κανόνες στην εκμάθηση των φυσικών κανόνων, εκεί υπήρχε δυσκολία για αυτό και είχαμε τη δασκάλα τις πρώτες ώρες των ΖΕΠ, γιατί είχε πρόγραμμα ΖΕΠ και ήτανε και κάνανε γιατί δεν μπορούσε καθόλου να καταλάβει, να κατανοήσει και να συμμετέχει. Στα μαθηματικά εντάξει, επειδή κάναμε προσθέσεις κάτι μπορούσε να ακολουθήσει αλλά και να επικοινωνήσει, δεν μπορούσε να το εξηγήσει, μόνο να το λύνει χωρίς να το εξηγεί να πω την αλήθεια .

5. Πως έχετε χειριστεί δυσκολίες σε ομαδικές δραστηριότητες στην τάξη σας όσον αφορά τη συμμετοχή και την συνεργασία των αλλοδαπών μαθητών με τους γηγενείς συμμαθητές τους;

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

- Έχω κάνει ομαδικά παιχνίδια προσπαθούσα να κάνω και να παίζουμε για να μπορέσουν να την οικειοποιηθούν και να την εντάξω πιο πολύ για να μπορέσουν να την γνωρίσουν τη γλώσσα και κάναμε και ανταλλαγή δώρων, θυμάμαι τώρα χρόνια να πω την αλήθεια προσπαθήσαμε έτσι για να μπορέσουν να την αποδεχτούν και τα παιδάκια γιατί δεν μπορούσε να επικοινωνήσει. Ένα προσφυγάκι ήταν από τη Συρία.

6. Ποιο είναι το επίπεδο συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών; Η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη, να αφορά μόνο θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στη τάξη ή να διευρύνεται και σε άλλα θέματα εκτός της τάξης;

- Ελλιπής πολύ λίγο δεν ερχόντουσαν καθόλου. Γιατί ερχόντουσαν από δομή και ερχόντουσαν από πολύ μακριά, οπότε είχαμε επικοινωνία μόνο με τον οδηγό και την κοπέλα που τα συνόδευε. Οι γονείς δεν ερχόντουσαν καν να μάθουν για την πρόοδο.

Και η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη.

- Να σας πω την αλήθεια να ξεκινάει εξατομικευμένη για να γνωριστούμε με τους γονείς και μετά και σε άλλα θέματα, να σας πω την αλήθεια αλλά δεν μου έχει τύχει οπότε δεν είχα επικοινωνία με τους γονείς, για να πω πώς είναι. Στο μυαλό μου δεν έχω δουλέψει ποτέ. Πολύ λίγη περίοδο και μετά δεν ερχόντουσαν κιόλας να σας πω την αλήθεια, μετά από κάνα τρίμηνο άρχισαν να αραιώνουν πάρα πολύ αυτά τα παιδιά, γιατί ο στόχος τους ήταν να φύγουν, ήταν δηλαδή και τα περισσότερα παιδιά μάθαμε ότι έφυγαν για Γερμανία, οπότε και σε άλλα θέματα.

Εννοείτε και σε αγωγή;

- Ναι και σε συμπεριφορές να ρωτήσουν όχι τίποτα ούτε η κοπέλα καν που τα συνόδευε πολύ λίγα πράγματα. Τα φέρνανε τα αφήνανε και μετά τα παίρνανε στις μία και τέταρτο.

7. Κατά πόσο συμφωνείτε να διδάσκεται και σε ποιο βαθμό η γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο, εφόσον πληρούνται οι ελάχιστες προϋποθέσεις εγγραφής σε τάξη εκμάθησης γλώσσας;

- Τη δική τους;

Ναι τη δικιά τους.

– Εντάξει κάποιες ώρες θα πρέπει να έχουν και αυτοί επαφή με την δικιά τους γλώσσα.

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

Αρα συμφωνείτε να διδάσκεται και η δικιά τους γλώσσα και μέσα στο σχολείο;

- Ναι ναι ναι.

8) Πιστεύετε ότι μπορούν να αναπτυχθούν σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο ή υπάρχουν εμπόδια?

- Αν υπάρχει το κατάλληλο υπόβαθρο ναι μπορούν να ενταχθούν και να επικοινωνήσουν θα πρέπει αλλά θέλει πολλή πολλή δουλειά, να πω την αλήθεια γιατί να σας πω κάτι, αυτά τα παιδιά που εγώ έζησα τότε ναι μεν θέλαν να επικοινωνήσουν, δεν μπορούσαν γιατί δεν γνώριζαν καθόλου ούτε αγγλικά οπότε δεν μπορούσαν και τα άλλα παιδιά να επικοινωνήσουν, αλλά είχαν στόχο γιατί είχαν ακούσει από τους γονείς τους ότι θέλανε να φύγουνε, δηλαδή ο διακαής πόθος τους ήταν να φύγουνε. Η Ελλάδα δηλαδή ήτανε, αυτά που γνωρίσαμε εμείς ήταν το μέσο να κάτσουν για λίγο και να φύγουνε. Για αυτό κάποια παιδιά μετά βλέπανε τις δυσκολίες και δεν ερχόντουσαν και αυτά στο σχολείο και μας πέτυχε και η περίοδος του Κορωναιού που έκλεισαν τα σχολεία μετά το Μάρτιο.

Αν έχετε εντοπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης σας ή μεταξύ των γονέων και πως τις αντιμετωπίζετε;

- Υπήρχαν

μεταξύ των γονέων. Στους γονείς κατά βάση τα παιδιά όχι. Αναλόγως ότι ακούγανε από το σπίτι τους μετά κάποια ήταν διστακτικά αλλά τις περισσότερες τις είχαν οι γονείς της αντιδράσεις.

Και πώς το αντιμετωπίσατε;

- Είχαμε μια επικοινωνία, έγινε μία επικοινωνία διευθυντή, υποδιευθύντριας και κάποιον δασκάλων με τους γονείς και τους εξηγήσαμε ότι δεν θα είναι σε όλη την ώρα της τάξης, γιατί η ανησυχία τους ήταν ότι θα μείνουν πίσω τα δικά τους παιδιά, αλλά καταλάβαιναν, ότι θα κάνουν το δικό τους μάθημα κάποιες ώρες και θα επικοινωνούν κάποιες άλλες και έτσι κατευνάστηκαν οι αντιδράσεις.

9) Υπάρχουν κάποιοι παιδαγωγικοί τρόποι που χρησιμοποιείτε σχετικά με την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές; Και ποιοι είναι αυτοί;

- Την ομαδοσυνεργατική προσπάθησα να κάνω ανά τέσσερα για να μπορέσουν να επικοινωνήσουν.

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

10) Πως αντιμετωπίζετε την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις ή στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου; Πως τοποθετήστε στην κατάληψη της θέσης σημαιοφόρου από κάποιον αλλοδαπό/ή μαθητή/τρια;

- Αυτό δεν μου έχει τύχει να πω την αλήθεια αλλά εντάξει.

Η γνώμη σας;

Ε, εντάξει ούτως ή άλλως δεν το πιστεύουν και αυτοί είμαι λίγο αρνητική σε αυτό να πω την αλήθεια.

Σας ευχαριστώ πολύ καλές γιορτές καλές γιορτές και σε σας.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 5η

Φύλο: Θήλυ.

Ποια είναι η ηλικία σας; 32

Ποια είναι η ειδικότητά σας; ΠΕ02 Φιλολόγος

Σε ποια βαθμίδα και τι τύπου σχολείο υπηρετείτε; Γυμνάσιο, Δευτεροβάθμια.

Ποια τα συνολικά έτη διδακτική σας εμπειρίας; 1 χρόνο.

Ποιο είναι το βασικό σας πτυχίο; Έχετε παρακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές; Αν ναι σχετικά με πιο αντικείμενο; ; Φιλολόγος, Μεταπτυχιακό στην ειδική Αγωγή και στην εκπαιδευτική πολιτική και διοίκηση στην εκπαίδευση.

Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή; Ναι.

1) Μπορείτε να μας περιγράψετε πως αισθάνεστε όταν διδάσκετε σε μία τάξη δημοτικού με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα; Διαθέτετε την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια

- Ε, αισθάνομαι έτσι πολύ χαρούμενα και τα παιδιά τους αρέσει από όταν ξεκινήσαμε αυτό ακριβώς έλεγα τώρα και μέσα ότι λέγανε κυρία πόσο γρήγορα περνάει η ώρα γιατί είναι μέσα στην τάξη και δεν καταλαβαίνουν και αυτό εμένα με χαροποιεί γιατί περνάνε ευχάριστα εδώ πέρα και μαθαίνουνε. Αν διαθέτω την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια ε, έχω κάνει βέβαια ένα σεμινάριο αλλά πιστεύω ότι θα

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

ήθελα και κάτι παραπάνω να με βοηθήσει τώρα στο νέο μου ξεκίνημα αυτό γιατί τώρα ξεκίνησα τη διαπολιτισμική.

2) Θεωρείτε ότι η διαφορετική εθνοπολιτισμική προέλευση των παιδιών στην τάξη σας δημιουργεί προβλήματα στην αποτελεσματικότητα του διδακτικού και παιδαγωγικού σας έργου; Τι είδους προβλήματα δημιουργούνται;

- Ε, όχι και κυρίως γιατί εδώ πέρα έχω παιδιά κυρίως από την Αλβανία οπότε όλα είναι από την ίδια χώρα, οπότε δεν με έχει δυσκολέψει κάτι δεν έχω αντιμετωπίσει κάποιο πρόβλημα.

3) Εντοπίζετε διαφοροποίηση ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές; Αν ναι, ποιες συγκεκριμένες ενέργειες αναλαμβάνετε ως εκπαιδευτικός για το θέμα αυτό;

- Ε ναι υπάρχει διαφοροποίηση γιατί τα παιδιά αυτά δεν γνωρίζανε καλά ελληνικά οπότε δεν μπορούν να ακολουθήσουν το μαθησιακό επίπεδο των παιδιών που έχουν γεννηθεί και μεγαλώσει στην Ελλάδα, τώρα σαν εκπαιδευτικός ποιες συγκεκριμένες ενέργειες; Τώρα αυτό

Ακόμα και τα παιδιά που έχουν μεγαλώσει εδώ δεν γνωρίζουνε καλά τη γλώσσα;

- Εγώ έχω μόνο παιδιά που δεν, έχω ένα που έχει μεγαλώσει εδώ αλλά έφυγε ξανά στη Ρωσία, οπότε δεν γνωρίζει ελληνικά, δεν έχει τύχει να έχω παιδί που να έχει μεγαλώσει και να έχει ζήσει εδώ να γεννήθηκε και να έχει ζήσει εδώ στην Ελλάδα, αλλά συγκριτικά με τους Έλληνες ναι με τους Έλληνες χρειάζεται διαφοροποιημένη διδασκαλία.

Και τι διδασκαλία; Πώς το αντιλαμβάνεστε και το αντιμετωπίζετε αυτό το θέμα; Εάν ήσασταν σε τάξη που έχει και γηγενείς μαθητές ας πούμε μέσα υπάρχουν κάποιες ενέργειες;

- Θα διαφοροποιούσα την ύλη θα την έκανα πιο απλοποιημένη για τα παιδιά αυτά.

4) Πόση σημασία έχει για εσάς η καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας αναφορικά με την επίδοση και πρόοδο των αλλοδαπών παιδιών; Διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα;

- Έχει μεγάλη σημασία για μένα γιατί τα παιδιά ζούνε και μεγαλώνουν στην Ελλάδα, οπότε θα πρέπει να γνωρίζουν ελληνικά για να μπορούν να επικοινωνήσουν και στην έξω ζωή τους βασικά και μελλοντικά να μπορέσουν να βρουν και μία δουλειά. **Αν**

διαφοροποιείται;

- Ναι διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα ε αυτό.

Ανάλογα με τα μαθήματα τα μαθηματικά, τη φυσική;

- Ναι γιατί ότι με τα μαθηματικά απλά δεν μπορούνε να καταλάβουνε εκείνη τη στιγμή τι τους λέει ο καθηγητής, οπότε χρειάζεται μία απλοποίηση.

5. Πως έχετε χειριστεί δυσκολίες σε ομαδικές δραστηριότητες στην τάξη σας όσον αφορά τη συμμετοχή και την συνεργασία των αλλοδαπών μαθητών με τους γηγενείς συμμαθητές τους;

- Ναι απλά εγώ τα παίρνω και ξεχωριστά για αυτό δεν έχουν υπάρξει δυσκολίες ναι, όχι δεν έχω κάποιο πρόβλημα στην ομαδική όχι δεν έχω κάποιο πρόβλημα.

6. Ποιο είναι το επίπεδο συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών; Η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη, να αφορά μόνο θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στη τάξη ή να διευρύνεται και σε άλλα θέματα εκτός της τάξης;

- Γενικότερα και από ότι έχω ακούσει και όσο είμαι εδώ δεν έχουν έρθει οι γονείς των παιδιών αυτών, ούτε για κάποια ενημέρωση, ούτε να ήθελαν κάποια συνεργασία και ε οπότε θεωρώ όμως ότι θα ήταν πολύ σημαντικό αυτό να υπάρχει, να έρχονται οι γονείς να ενημερώνονται για αυτά τα παιδιά ε, να υπάρχει μία εξατομικευμένη συνεργασία με τους γονείς, δηλαδή και στο σπίτι να προσπαθούνε, γιατί είναι κάποιοι γονείς που μιλάνε ελληνικά, να προσπαθούνε να επικοινωνούν με τα παιδιά τους στα ελληνικά και όχι στη γλώσσα τους, εμ αυτό αλλά θα ήθελα να υπάρχει συνεργασία και των γονιών σε αυτό το κομμάτι.

Θα πρέπει να διευρύνεται και σε άλλα θέματα μάλλον εκτός τάξης; Έτσι;

- Ναι ναι γενικότερα και για τη ζωή τους έξω.

7. Κατά πόσο συμφωνείτε να διδάσκεται και σε ποιο βαθμό η γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο, εφόσον πληρούνται οι ελάχιστες προϋποθέσεις εγγραφής σε τάξη εκμάθησης γλώσσας;

- Θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ σημαντική και αυτό ακριβώς πάλι έλεγα μέσα ότι 15 ώρες δεν αρκούν για αυτά τα παιδιά θα έπρεπε να ήταν περισσότερες οι ώρες γιατί είναι πολλά παιδιά που δεν ξέρουν καθόλου ελληνικά, οπότε δεν μπορούν και να παρακολουθήσουν τα μαθήματα μέσα στην τάξη τις υπόλοιπες ώρες που τα παίρνω

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

εγώ, οπότε αυτό δεν τους βοηθάει.

Ναι άρα θα πρέπει να διδάσκεται η γλώσσα τους στο ελληνικό σχολείο; Αυτό θα βοηθούσε και την ελληνική φαντάζεστε;

- Α να διδάσκεται η γλώσσα η δικιά τους; Α; Των αλλοδαπών;

Ναι η μητρική τους.

- Όχι όχι τότε γράψτε λάθος. Όχι δεν συμφωνώ γιατί δεν τους βοηθάει αυτό καλύτερα τα ελληνικά, γιατί όπως και εδώ εγώ μέσα στην τάξη τους μιλάω μόνο ελληνικά και προσπαθώ λίγο στα αγγλικά, αλλά κυρίως ελληνικά για να ακούνε ελληνικά και να τους μένει η ακουστική.

Άρα η μητρική τους να μη διδάσκεται καθόλου;

- Να μη διδάσκεται όχι όχι καθόλου.

8) Πιστεύετε ότι μπορούν να αναπτυχθούν σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο ή υπάρχουν εμπόδια? Αν έχετε εντοπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης σας ή μεταξύ των γονέων και πως τις αντιμετωπίζετε;

- Ε, πιστεύω ότι πρέπει να αναπτυχθούν οι σχέσεις γιατί έτσι θα μπορούν να ενταχθούν και τα παιδιά μέσα στο σχολικό πλαίσιο, να νιώσουν και αυτά μία ομάδα. Τώρα υπάρχουν σίγουρα εμπόδια όπως ο ρατσισμός ε, προς το παρόν βέβαια δεν έχω εντοπίσει κάποιες ξενοφοβικές συμπεριφορές, όχι δεν έχω ακούσει κάτι προς το παρόν ε, αυτό.

9) Υπάρχουν κάποιοι παιδαγωγικοί τρόποι που χρησιμοποιείτε σχετικά με την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές; Και ποιοι είναι αυτοί;

- Ε, όχι δεν έχει τύχει να το κάνω αυτό. Βασικά αυτό μέσα στην τάξη εγώ τα παίρνω ξεχωριστά.

Δεν έχετε όμως παιδιά γηγενών ή παιδιά που να γνωρίζουν καλά την ελληνική γλώσσα;

- Όχι όχι έχω παιδιά που δεν γνωρίζουν τα ελληνικά καθόλου και τα παίρνω ξεχωριστά, έχω φτιάξει ένα τμήμα και τους διδάσκω την ελληνική.

Είναι πολλά αυτά τα παιδιά;

- Είναι 11.

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

Από όλες τις τάξεις;

-Ναι από όλα τα τμήματα. Από την πρώτη μέχρι τρίτη γυμνασίου.

10) Πως αντιμετωπίζετε την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις ή στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου; Πως τοποθετήστε στην κατάληψη της θέσης σημαιοφόρου από κάποιον αλλοδαπό/ή μαθητή/τρια;

- Ναι δεν έχει τύχει να αντιμετωπίσω τέτοιο θέμα δεν μπορώ να απαντήσω. Η δικιά μου γνώμη; Ναι συμφωνώ από τη στιγμή που είναι αυτός ο καλύτερος μαθητής μέσα στην τάξη, έχει πάρει τον καλύτερο βαθμό μέσα στην τάξη και από τη στιγμή που ζει και έχει μεγαλώσει στην Ελλάδα και έρχεται σε ένα ελληνικό σχολείο είμαι υπέρ αυτού. Δεν συμφωνώ στο να μη παίρνει τη σημαία και να πρέπει να είναι Ελληνάκι.

Ωραία σας ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 6η

Φύλο: Θήλυ.

Ποια είναι η ηλικία σας; 35

Ποια είναι η ειδικότητά σας; Αγγλικά

Σε ποια βαθμίδα και τι τύπου σχολείο υπηρετείτε; Γυμνάσιο

Ποια τα συνολικά έτη διδακτική σας εμπειρίας; 2 χρόνια

Ποιο είναι το βασικό σας πτυχίο; Έχετε παρακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές; Αν ναι σχετικά με πιο αντικείμενο; ΑΕΙ

Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή; Ναι.

1) Μπορείτε να μας περιγράψετε πως αισθάνεστε όταν διδάσκετε σε μία τάξη δημοτικού με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα; Διαθέτετε την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια;

- Δεν αισθάνομαι περίεργα. Το σχολείο είναι η μικρογραφία της κοινωνίας οπότε είναι λογικό να υπάρχουν παιδιά και από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Διαθέτω μία κάποια επάρκεια μέσα από μαθήματα που είχα στο Πανεπιστήμιο και από σεμινάρια από έκανα αλλά θα ήθελα να είχα περισσότερες γνώσεις.

2) Θεωρείτε ότι η διαφορετική εθνοπολιτισμική προέλευση των παιδιών στην τάξη σας δημιουργεί προβλήματα στην αποτελεσματικότητα του διδακτικού και παιδαγωγικού σας έργου; Τι είδους προβλήματα δημιουργούνται;

- Επειδή συνήθως η προέλευση των αλλοδαπών παιδιών είναι από την Αλβανία και είναι παιδιά που από τη γέννησή τους έχουν μεγαλώσει στην Ελλάδα, δεν έχω συναντήσει ιδιαίτερα προβλήματα. Από κει και πέρα ναι μπορεί σε πιο σπάνιες περιπτώσεις να υπάρχει κάποιο παιδί με δυσκολίες στη γλώσσα και εκεί προσαρμόζομαι στις ανάγκες του μαθητή, εξηγώ με άλλους τρόπους και προσπαθώ να το εντάξω όσο μπορώ στις μαθητικές δραστηριότητες.

3) Εντοπίζετε διαφοροποίηση ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές; Αν ναι, ποιες συγκεκριμένες ενέργειες αναλαμβάνετε ως εκπαιδευτικός για το θέμα αυτό;

- Οι μαθητές που γνωρίζουν τη γλώσσα γηγενής ή αλλοδαποί συνήθως δεν έχουν πρόβλημα. Αλλά είναι λογικό αν ένα παιδί δυσκολεύεται με τη γλώσσα αυτό να έχει κάποιο αντίκτυπο στην πρόοδο του. Σαν εκπαιδευτικός φροντίζω να ακολουθεί το παιδί που δυσκολεύεται όσο το δυνατόν περισσότερο τις δραστηριότητες στην τάξη.

4) Πόση σημασία έχει για εσάς η καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας αναφορικά με την επίδοση και πρόοδο των αλλοδαπών παιδιών; Διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα;

- Είναι σημαντική η γνώση της ελληνικής δεδομένου ότι τα παιδιά πρέπει να παρακολουθήσουν όλα τα σχολικά μαθήματα στα ελληνικά. Ένα παιδί που έχει καλή γνώση της γλώσσας έχει περισσότερες πιθανότητες να έχει καλή επίδοση ειδικά σε μαθήματα όπως η γλώσσα. Στα μαθηματικά κάπως βγαίνει και χωρίς άπταιστα ελληνικά, είναι πιο εύκολο να καταλάβουν τις μαθηματικές πράξεις με παραδείγματα στον πίνακα και ασκήσεις χωρίς να χρειάζεται να γράφουν ελληνικά, αυτό έχω ακούσει και από συναδέλφους μου των θετικών μαθημάτων. Τώρα στο δικό μου μάθημα είναι λίγο πιο εύκολα τα πράγματα, δεν είναι ελληνικά είναι αγγλικά και πολλά γνωρίζουν αγγλικά.

5. Πως έχετε χειριστεί δυσκολίες σε ομαδικές δραστηριότητες στην τάξη σας όσον αφορά τη συμμετοχή και την συνεργασία των αλλοδαπών μαθητών με τους γηγενείς συμμαθητές τους;

- Δεν έχω βιώσει ιδιαίτερη δυσκολίες της ομαδικές δραστηριότητες. Αν ένα παιδί, (ακόμα και γηγενής), διστάζει να συμμετέχει, προσπαθώ να το εντάξω στις δραστηριότητες.

6. Ποιο είναι το επίπεδο συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών; Η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη, να αφορά μόνο θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στη τάξη ή να διευρύνεται και σε άλλα θέματα εκτός της τάξης;

- Σε γενικές γραμμές καλή. Η συνεργασία πρέπει να διευρύνεται σε όλα τα θέματα που αφορούν το μαθητή και τη ζωή στο σχολείο.

7. Κατά πόσο συμφωνείτε να διδάσκεται και σε ποιο βαθμό η γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο, εφόσον πληρούνται οι ελάχιστες προϋποθέσεις εγγραφής σε τάξη εκμάθησης γλώσσας;

- Δεν συμφωνώ να διδάσκεται η γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο σχολείο. Θα πρέπει ίσα ίσα το Ελληνικό κράτος να μεριμνήσει ώστε να λειτουργούν καλύτερα οι τάξεις ένταξης στο ελληνικό σχολείο.

8) Πιστεύετε ότι μπορούν να αναπτυχθούν σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο ή υπάρχουν εμπόδια? Αν έχετε εντοπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης σας ή μεταξύ των γονέων και πως τις αντιμετωπίζετε;

- Φυσικά και αναπτύσσονται σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών και αλλοδαπών μαθητών. Δεν έχω εντοπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές από γονείς ή παιδιά έως τώρα.

9) Υπάρχουν κάποιοι παιδαγωγικοί τρόποι που χρησιμοποιείτε σχετικά με την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές; Και ποιοι είναι αυτοί;

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

- Κάνω πολλές ομαδικές δραστηριότητες που ευνοούν τη συνεργασία και το καλό κλίμα μεταξύ των μαθητών. Προσπαθώ να τους αναμιγνύω όσο το δυνατόν περισσότερο για να συνεργάζονται κάθε φορά με διαφορετικά άτομα.

10) Πως αντιμετωπίζετε την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις ή στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου; Πως τοποθετήστε στην κατάληψη της θέσης σημαιοφόρου από κάποιον αλλοδαπό/ή μαθητή/τρια;

- Αν θέλουν μπορούν να συμμετέχουν για εμένα η σημαία δεν θα έπρεπε να συνδέεται ούτε με την καταγωγή αλλά ούτε και με την πρόοδο των μαθητών και τους βαθμούς τους γιατί αυτό προωθεί ένα βαθμοθηρικό σχολείο. Η τοποθέτηση μου είναι ότι η θέση σημαιοφόρου θα έπρεπε να δίνεται με κλήρο σε οποιοδήποτε μαθητή φοιτά στο ελληνικό σχολείο ανεξαρτήτου καταγωγής και βαθμών.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 7η

Φύλο: Θήλυ.

Ποια είναι η ηλικία σας; 55

Ποια είναι η ειδικότητά σας; Φιλολόγος **Σε ποια βαθμίδα και τι τύπου σχολείο υπηρετείτε ;** Γυμνάσιο **Ποια τα συνολικά έτη διδακτική σας εμπειρίας;** 21 έτη

Ποιο είναι το βασικό σας πτυχίο; Έχετε παρακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές; **Αν ναι σχετικά με πιο αντικείμενο;** Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας **Έχετε**

παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή; Όχι.

1) Μπορείτε να μας περιγράψετε πως αισθάνεστε όταν διδάσκετε σε μία τάξη δημοτικού με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα; Διαθέτετε την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια;

- Δεν αισθάνομαι κάτι ιδιαίτερο, απλώς έχω την επίγνωση ότι όλα τα παιδιά δεν αντιλαμβάνονται με τον ίδιο τρόπο τα λεγόμενά μου και τα γραφόμενα στα βιβλία της Γλώσσας και της Λογοτεχνίας, ενώ στο αντικείμενο της Ιστορίας τα πράγματα είναι συχνά πιο δύσκολα καθώς μπορεί η εθνικότητα κάποιων μαθητών να τα τοποθετεί

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

στην εχθρική πλευρά σε σχέση με τους Έλληνες κατά τη διάρκεια των αγώνων των Ελλήνων για ελευθερία, οι οποίοι αγώνες αναφέρονται στα βιβλία, κυρίως της Ιστορίας αλλά και της Λογοτεχνίας.

Δεν διαθέτω διαπολιτισμική επάρκεια.

2) Θεωρείτε ότι η διαφορετική εθνοπολιτισμική προέλευση των παιδιών στην τάξη σας δημιουργεί προβλήματα στην αποτελεσματικότητα του διδακτικού και παιδαγωγικού σας έργου; Τι είδους προβλήματα δημιουργούνται;

- Τα παιδιά που έχουν γεννηθεί και μεγαλώσει στην Ελλάδα δεν έχουν σημαντικές διαφορές στη συμπεριφορά τους από τα ελληνόπουλα. Τα παιδιά που έρχονται σε μεγαλύτερη ηλικία, δυσκολεύονται στα γλωσσικά μαθήματα, απαλλάσσονται δε τα δύο πρώτα έτη από την εξέτασή τους στα Νέα και στα Αρχαία ενώ στα άλλα μαθήματα βαθμολογούνται με βάση το 8, πράγμα που δημιουργεί ανισότητες μέσα στην τάξη και είναι άδικο απέναντι στους μαθητές που εξετάζονται σε όλα τα μαθήματα, οι οποίοι πιθανόν να μείνουν και στην ίδια τάξη λόγω χαμηλής επίδοσή τους στα μαθήματα που οι αλλοδαποί συμμαθητές τους δεν εξετάζονται καθόλου!!

3) Εντοπίζετε διαφοροποίηση ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές; Αν ναι, ποιες συγκεκριμένες ενέργειες αναλαμβάνετε ως εκπαιδευτικός για το θέμα αυτό;

- Δεν εντοπίζω αξιοσημείωτη διαφοροποίηση.

4) Πόση σημασία έχει για εσάς η καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας αναφορικά με την επίδοση και πρόοδο των αλλοδαπών παιδιών; Διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα;

- Είναι αυτονόητο ότι η καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας είναι βασική προϋπόθεση για την πρόδό τους στα θεωρητικά μαθήματα, και ως ένα βαθμό και στα υπόλοιπα μαθήματα.

5. Πως έχετε χειριστεί δυσκολίες σε ομαδικές δραστηριότητες στην τάξη σας όσον αφορά τη συμμετοχή και την συνεργασία των αλλοδαπών μαθητών με τους γηγενείς συμμαθητές τους;

- Δεν έχω συναντήσει αξιοσημείωτες δυσκολίες.

6. Ποιο είναι το επίπεδο συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών; Η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη, να αφορά μόνο θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στη τάξη ή να διευρύνεται και σε άλλα θέματα εκτός της τάξης;

- Το επίπεδο συνεργασίας με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών είναι ίδιο με αυτό των ελληνικών οικογενειών. Και στις δύο περιπτώσεις εξαρτάται από τον βαθμό ενδιαφέροντος των γονιών για την επίδοση και την πρόοδο των παιδιών τους.

7. Κατά πόσο συμφωνείτε να διδάσκεται και σε ποιο βαθμό η γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο, εφόσον πληρούνται οι ελάχιστες προϋποθέσεις εγγραφής σε τάξη εκμάθησης γλώσσας;

- Δεν συμφωνώ και είναι και εντελώς ουτοπικό τη στιγμή που συνήθως δεν υπάρχει η δυνατότητα να διδαχθούν ούτε την ελληνική γλώσσα οι αλλοδαποί μαθητές που εισέρχονται στα ελληνικά σχολεία. Με αποτέλεσμα να τοποθετούνται ακόμα και στο Γυμνάσιο μαθητές που δεν ξέρουν καθόλου ελληνικά! Το κράτος κάνει «μεταναστευτική πολιτική» χωρίς να έχει την δυνατότητα να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις που δημιουργούνται.

8) Πιστεύετε ότι μπορούν να αναπτυχθούν σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο ή υπάρχουν εμπόδια? Αν έχετε εντοπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης σας ή μεταξύ των γονέων και πως τις αντιμετωπίζετε;

- Βεβαίως μπορούν να αναπτυχθούν και αναπτύσσονται. Δεν έχω διαπιστώσει ξενοφοβικές συμπεριφορές. Σπάνια συναντώ κάποια «εθνικιστική» αντίληψη ανωτερότητας εκ μέρους Αλβανών μαθητών.

9) Υπάρχουν κάποιοι παιδαγωγικοί τρόποι που χρησιμοποιείτε σχετικά με την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές; Και ποιοι είναι αυτοί;

- Όχι, δεν χρησιμοποιώ τρόπους προσαρμογής και επικοινωνίας. Δεν έχω την δυνατότητα να ασχοληθώ και με αυτό μέσα στην τάξη. Είναι ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας να υπάρχουν τμήματα ένταξης και εκμάθησης της ελληνικής σε κάθε σχολείο όπου εισέρχονται ξενόγλωσσοι μαθητές. Δεν μπορεί να μετατίθεται το έργο αυτό στους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στην τάξη.

10) Πως αντιμετωπίζετε την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις ή στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου; Πως τοποθετήστε στην κατάληψη της θέσης σημαιοφόρου από κάποιον αλλοδαπό/ή μαθητή/τρια;

- Οι αλλοδαποί μαθητές συμμετέχουν ισότιμα σε όλες τις εκδηλώσεις του Σχολείου, εφόσον το επιθυμούν και οι ίδιοι. Για την Σημαία, θεωρώ ότι δεν πρέπει να δίδεται σε αλλοδαπούς μαθητές, δεν έχει νόημα κάτι τέτοιο, αλλά να δίδεται με κλήρωση σε Έλληνα μαθητή. [Κλήρωση μεταξύ των Ελλήνων μαθητών που επιθυμούν να την σηκώσουν. Όχι με βάση την βαθμολογία. Διότι μπορεί ο καλύτερος (Έλληνας) μαθητής να μην θέλει να σηκώσει την Σημαία για δικούς του λόγους].

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 8η

Θα το ηχογραφήσετε για να το καταγράψετε μετά; Ναι.

Φύλο: Θήλυ.

Ποια είναι η ηλικία σας; 56

Ποια είναι η ειδικότητά σας; ΠΕ 70

Σε ποια βαθμίδα και τι τύπου σχολείο υπηρετείτε; Δημοτικό

Ποια τα συνολικά έτη διδακτική σας εμπειρίας; 34

Ποιο είναι το βασικό σας πτυχίο; Έχετε παρακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές; Αν ναι σχετικά με πιο αντικείμενο; Επιστήμες της Αγωγής.

Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή; Ναι. Στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

1) Μπορείτε να μας περιγράψετε πως αισθάνεστε όταν διδάσκετε σε μία τάξη δημοτικού με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα; Διαθέτετε την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια;

- Οπωσδήποτε είναι διαφορετικά να διδάσκει κανείς σε τάξη με διαφορετικά παιδιά, να μη μιλήσω λίγο πιο δυνατά γιατί δεν μιλάω δυνατά εγώ, είναι διαφορετικά, είναι κάτι το οποίο κάνει κλικ στον άνθρωπο και του αρέσει του δασκάλου να έχετε τέτοια πολιτισμικά διάφορα πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα και σύμφωνα με την επάρκεια που έχω από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου είναι κάτι που με η ιντριγκάρει και μου αρέσει.

2) Θεωρείτε ότι η διαφορετική εθνοπολιτισμική προέλευση των παιδιών στην τάξη σας δημιουργεί προβλήματα στην αποτελεσματικότητα του διδακτικού και παιδαγωγικού σας έργου; Τι είδους προβλήματα δημιουργούνται;

- Οπωσδήποτε είναι διαφορετική η διδασκαλία. Εδώ θα πρέπει να στηριχθούμε και στα νέα προγράμματα σπουδών τα οποία διαθέτουν μέσα και τέτοιες πλατφόρμες για τα παιδιά με διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Άρα λοιπόν με τα νέα προγράμματα σπουδών μπορούμε να διδάξουμε σε τέτοιες τάξεις και να πάρουμε πολλά πολλά στοιχεία, ούτως ώστε να μην δημιουργούνται προβλήματα. Προβλήματα δημιουργούνται με το ότι τα παιδιά αυτά δεν μπορούν να παρακολουθήσουν το κανονικό πρόγραμμα της τάξης και θα πρέπει να έχουν και άλλες φωτοτυπίες άλλα βιβλία ε και ο δάσκαλος φυσικά να είναι καταρτισμένος το πώς θα κάνει παράλληλα δύο διαφορετικά μαθήματα.

3) Εντοπίζετε διαφοροποίηση ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές; Αν ναι, ποιες συγκεκριμένες ενέργειες αναλαμβάνετε ως εκπαιδευτικός για το θέμα αυτό;

- Διαφοροποίηση υπάρχει. Δεν μπορούν να ακολουθήσουν το ρυθμό της τάξης όπως και δεν μπορούν να έχουν την ίδια επίδοση και απόδοση στα μαθήματα όπως οι υπόλοιποι μαθητές. Όμως θα πρέπει ο κάθε μαθητής από αυτούς να αντιμετωπίζεται με την πρόοδο που έχει στον ίδιο τον εαυτό. Όπως ακριβώς συμβαίνει και με τους μαθητές που έχουμε με παράλληλες στηρίξεις. Με μαθητές που έχουμε στα τμήματα ένταξης δεν μπορούμε να τους βάλουμε στο ίδιο καλούπι με τους άλλους μαθητές και να πούμε ότι αυτός είναι, δεν έχει πολύ καλή επίδοση.

Η κάθε μέρα του, η κάθε ώρα του το κάθε τρίμηνο, αντιμετωπίζεται διαφορετικά σύμφωνα με την πρόοδο που έχει ο ίδιος ο μαθητής.

4) Πόση σημασία έχει για εσάς η καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας αναφορικά με την επίδοση και πρόοδο των αλλοδαπών παιδιών; Διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα;

- Δυστυχώς τα μαθήματα είναι στην Ελληνική γλώσσα άρα λοιπόν υπάρχουν πάρα πολλά προβλήματα στα παιδιά αυτά. Εδώ θα έπρεπε ίσως να υπάρχουνε και άλλα. Οι ερωτήσεις μάλλον της γλώσσας, των μαθηματικών να είναι και σε μία άλλη γλώσσα που μπορούν τα παιδιά να γνωρίζουνε καλύτερα. Υπάρχουν ήδη προγράμματα που

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

εκπονούνται από το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, επειδή εκεί έχουνε δίγλωσσους μαθητές, με τους μουσουλμάνους που υπάρχουν και τρέχουν αυτή τη στιγμή.

Ίσως θα έπρεπε να είμαστε και ενημερωμένοι περισσότερο οι δάσκαλοι σε αυτά τα προγράμματα και να γίνονται σε δύο γλώσσες, σε δύο ή τρεις γλώσσες τουλάχιστον, οι εκφωνήσεις των ασκήσεων. Τα παιδιά αυτά μπορεί να μην είναι πολύ καλοί στη γλώσσα, αλλά είναι πάρα πολύ καλοί στα μαθηματικά, δεν σημαίνει ότι τα παιδιά αυτά δεν μπορούν να αποδώσουν άρα λοιπόν εάν είχαν την εκφώνηση των ασκήσεων στη γλώσσα τους και μιλάμε για τα παιδιά εκείνα τα οποία δεν μιλάνε καθόλου ελληνικά ή μιλάνε μόνο με τις βασικές λέξεις επικοινωνίας στα ελληνικά, θα μπορούσαν να έχουν και καλύτερη επίδοση στα μαθηματικά.

Εννοείται να είναι στη γλώσσα τη μητρική τους;

- Στη μητρική τους γλώσσα να είναι η εκφώνηση τουλάχιστον της άσκησης στα μαθηματικά και οπωσδήποτε και στη γλώσσα, δεν μπορούν να ακολουθήσουν το ίδιο πρόγραμμα. Δεν μπορούμε να βάλουμε ένα μαθητή στην πέμπτη τάξη που να είναι αραβόφωνος, να τον βάλουμε σώνει και καλά να κάνει τα μαθήματα της πέμπτης τάξης. Θα πρέπει λοιπόν εκεί να ξεκινήσουμε με δύο γλώσσες μαζί. Και αυτό είναι που έχει πετύχει πάνω το Πανεπιστήμιο Θράκης με δύο γλώσσες μαζί, ούτως ώστε σιγά-σιγά να μπουνε σε ένα ρυθμό και να μάθουνε κάποια βασικά πράγματα στα ελληνικά.

5. Πως έχετε χειριστεί δυσκολίες σε ομαδικές δραστηριότητες στην τάξη σας όσον αφορά τη συμμετοχή και την συνεργασία των αλλοδαπών μαθητών με τους γηγενείς συμμαθητές τους;

- Στις ομαδικές δραστηριότητες οπωσδήποτε αυτοί οι μαθητές δεν μπορούν να λάβουν μέρος όπως λαμβάνουνε οι άλλοι μαθητές, οι γηγενείς ας τους πούμε καλύτερα έτσι, όμως εδώ θα μπορούμε να εκμεταλλευτούμε τις άλλες δυνατότητες που έχουν αυτοί οι μαθητές, μπορεί κάποιος να είναι καλός στο σχέδιο, κάποιος καλός στη μουσική. Όταν ας πούμε κάνουμε έτσι, ειδικά στις δεξιότητες για το αίσθημα ή για οτιδήποτε να τους βάλουμε λοιπόν, έστω και στη δική του γλώσσα να μας πούνε κάτι, να μας τραγουδήσουν, να μας ζωγραφίσουν και αυτό είναι ότι λαμβάνουνε μέρος μέσα στην ομάδα. Άλλωστε ο κάθε μαθητής στην ομάδα πρέπει να αναδείξει το δικό του ταλέντο.

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

Οι ομάδες αναδεικνύουν τα ταλέντα. Γιατί λοιπόν σώνει και καλά να τους βάζουμε στο καλούπι της ελληνικής γλώσσας τη στιγμή που μπορούν να κάνουν και κάτι καλύτερο κάτι διαφορετικό και να μετέχουν κιόλας στην ομάδα.

6. Ποιο είναι το επίπεδο συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών; Η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη, να αφορά μόνο θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στη τάξη ή να διευρύνεται και σε άλλα θέματα εκτός της τάξης;

- Εδώ είναι πολύ δύσκολη η συνεργασία όταν οι οικογένειες δεν μιλούν ελληνικά. Είναι πάρα πολύ δύσκολο και το αντιμετωπίζουμε, το έχω αντιμετωπίσει στο παρελθόν αρκετές φορές ε, όταν μιλάει ένας από τους δύο ελληνικά, τότε δίνεις να καταλάβει τι είναι αυτό που θέλεις από το παιδί ε, οι γονείς αυτοί έρχονται με πάρα πολλές προσδοκίες, γιατί θέλουν να είναι σε ένα κράτος διαφορετικό, θέλουν να ζούνε με διαφορετικές ελευθερίες και διαφορετικές και στο κοινωνικό επίπεδο και στο οικονομικό επίπεδο και τα παιδιά τους θέλουν να μάθουνε. Για αυτό και τα βάζουν απευθείας στο σχολείο μέσα. Εννοείται ότι ηλικιακά δεν μπορούν να παρακολουθήσουν το ίδιο πρόγραμμα, θέλουν να τους το εξηγήσουμε. Φυσικά αυτό γίνεται μόνο όταν κάποιος μιλάει ελληνικά η υπάρχει κάποιος διερμηνέας ή μιλάνε αγγλικά. Εκεί πέρα από την αγγλική γλώσσα, δεν μπορείς να συνεννοηθείς μαζί τους. Είναι δύσκολο ε, κάποια στιγμή το είχα προσπαθήσει όταν είχα στην τάξη Άραβα μαθητή από την Αίγυπτο συγκεκριμένα και είχα βάλει την Google τη μετάφραση. Δυστυχώς πάλι δεν τα κατάφερα να συνεννοηθώ, πριν από χρόνια.

7. Κατά πόσο συμφωνείτε να διδάσκεται και σε ποιο βαθμό η γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο, εφόσον πληρούνται οι ελάχιστες προϋποθέσεις εγγραφής σε τάξη εκμάθησης γλώσσας;

- Εδώ θα έπρεπε να υπάρχουν τάξεις υποδοχής για μένα. Δεν μπορεί ένα παιδί να το βάζεις, στην πέμπτη τάξη (τον είχα το μαθητή, να τον βάζεις στην πέμπτη τάξη) και να μην μπορεί να επικοινωνήσει με τους άλλους. Πρέπει να υπάρχουν λοιπόν τάξεις υποδοχής και να υπάρχουν, υπάρχουνε πάρα πολλοί εκπαιδευτικοί. Τα ελληνικά πανεπιστήμια βγάζουν εκπαιδευτικούς και σε άλλες γλώσσες ε, που γνωρίζουν πέρα από αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά ή έστω και με αγγλικά να μπορέσουν να

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

συνεννοηθούν και να μπουν σε κάποιο επίπεδο, τα παιδιά αυτά δεν μπορούμε να τα πετάμε μέσα σε μία τάξη εντός εισαγωγικών και να απαιτούν από αυτά τα παιδιά να μάθουνε ή να παίρνουνε κάποιους εικονικούς βαθμούς, αφού μπορούν να τα καταφέρουνε. Δεν είναι παιδιά τα οποία δεν έχουν το IQ, για να μπορέσουν να πετύχουνε, είναι παιδιά τα οποία δεν γνωρίζουν τη γλώσσα και μόνο. Και εμείς αν πηγαίναμε αυτή τη στιγμή σε ένα ξένο κράτος και έπρεπε να ενταχθούμε μέσα σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα και εμείς τα ίδια προβλήματα θα δημιουργούσαμε. Έστω και που μαθαίνουμε ξένες γλώσσες. Και στην Αγγλία να πάμε έχουμε πρόβλημα με τη γλώσσα.

Εσείς άρα συμφωνείτε να διδάσκεται η γλώσσα;

- Να διδάσκεται μέσα στα τμήματα υποδοχής, να υπάρχουν τμήματα υποδοχής. Τα κατάργησαν και για ποιο λόγο; Τη στιγμή που έχουνε παιδιά και εκπαιδευτικούς.

8) Πιστεύετε ότι μπορούν να αναπτυχθούν σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο ή υπάρχουν εμπόδια? Αν έχετε εντοπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης σας ή μεταξύ των γονέων και πως τις αντιμετωπίζετε;

- Δεν νομίζω ότι τα παιδιά έχουν αυτό το πρόβλημα. Τα παιδιά είναι παιδιά και κάνουν παρέα με όλα τα παιδιά. Όταν κάποτε είχαμε εδώ πέρα τα ΖΕΠ κάνανε παρέα και στα αγγλικά μιλούσαν στο ολοήμερο με τα παιδιά των ΖΕΠ. Δεν έχουν τέτοια προβλήματα τα παιδιά. Εδώ βέβαια θα πρέπει να πούμε ότι οι γονείς πολλές φορές έχουν έτσι ξενοφοβικές τάσεις και τις περνάνε στα παιδιά μέσα και αυτό είναι το άσχημο. Και όταν τα παιδιά μπαίνουν σε κάποιους κανόνες, ξέρουν τους κανόνες τους πολύ, το πώς πρέπει να συμπεριφερθούν στους άλλους μαθητές, συμπεριφέρονται με τον ίδιο τρόπο σε όλους τους μαθητές.

Εσείς έχετε εντοπίσει ή όχι ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών;

- Των συγκεκριμένων παιδιών που είχα όχι δεν είχα εντοπίσει.

Ούτε μεταξύ των γονέων;

- Ούτε όχι. Μεταξύ των γονέων ήταν πολύ καλά τα πράγματα. Αλλά δεν ξέρω βέβαια εάν ήταν τότε, αυτό έχει γίνει τότε πριν από 8-9 χρόνια. Δεν ξέρω και τώρα πώς θα είναι δεν μπορώ να απαντήσω.

9) Υπάρχουν κάποιοι παιδαγωγικοί τρόποι που χρησιμοποιείτε σχετικά με την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές; Και ποιοι είναι αυτοί;

- Ε, καταρχάς πρέπει να υπάρχει να συστήσεις το παιδί μέσα στην τάξη, οπότε να δούμε και το επίπεδο του παιδιού, πώς μπορεί και εκείνο να επικοινωνήσει με τους άλλους μαθητές, να ενταχθεί σε μία ομάδα να ξέρει ότι ενδιαφέρεσαι για όλα τα παιδιά. Εδώ είναι και ο ρόλος του δασκάλου ως παιδαγωγός, ο συμβουλευτικός ρόλος, ως εκείνος ο οποίος συντονίζει, συντονιστής όλου του έργου ε, είναι δύσκολο δεν είναι κάτι εύκολο, όμως πιστεύω ότι μπορεί να γίνει είναι εφικτό και δεν θα υπάρχει θέμα επικοινωνίας. Φυσικά όλα αυτά με την εμπειρία που έχω από τα προηγούμενα χρόνια, δεν γνωρίζω αυτή τη στιγμή πώς θα μπορούσε να ενταχθεί ένα παιδί. Τα παιδιά που έχουμε συνήθως εντάζει, έχουμε ένα σχολείο το οποίο δεν έχουμε προβλήματα τέτοια και με τους ξένους μαθητές. Όλοι μαζί παίζουνε παρέα. Βέβαια οι μαθητές που έχουμε γνωρίζουν ελληνικά.

Είναι γεννημένοι δηλαδή εδώ;

- Ναι είναι γεννημένοι εδώ.

10) Πως αντιμετωπίζετε την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις ή στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου; Πως τοποθετήστε στην κατάληψη της θέσης σημαιοφόρου από κάποιον αλλοδαπό/ή μαθητή/τρια;

- Πρώτα πρώτα, για τις επετειακές εκδηλώσεις πρέπει να σεβόμαστε τους άλλους να καλλιεργήσουμε μέσα στην τάξη, το σεβασμό των άλλων, στους άλλους αλλά και το σεβασμό των άλλων σε εμάς, αυτό δηλαδή πρέπει να το ξεκαθαρίζει ο δάσκαλος. Όσον αφορά τώρα του σχετικούς εορτασμούς επειδή μου έχει τύχει σε εκείνη την τάξη μέσα και το παιδί ήταν μουσουλμάνος. Κάναμε λοιπόν για τα Χριστούγεννα ε, για το Πάσχα κάναμε συγκεκριμένα. Δεν μετείχε βέβαια, δεν είχαμε άλλο χώρο για να το βάλουμε το παιδί, οπότε αναγκαστικά ήτανε μέσα στην τάξη ε, τότε λοιπόν του είπα να μας φέρει ήθη και έθιμα από δικές τους εορταστικές εκδηλώσεις και τα παρουσιάσει στην τάξη και εκείνος, δηλαδή να μη νιώθει ξένος προς αυτά αλλά να του δείχνουμε το σεβασμό μας προς εκείνο. Αυτό είναι πολύ σημαντικό να αναπτυχθεί αυτός ο σεβασμός. Όσον αφορά για την κάλυψη της θέσης του σημαιοφόρου ε, η θέση του σημαιοφόρου είναι μία τιμή αναλόγως με την επίδοση

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη που έχει ένα παιδί και σε αυτή την τιμή δεν πρέπει να στερούμε κανένα παιδί.

Άρα είστε σύμφωνη;

- Είμαι σύμφωνη ,ε απλά τώρα είναι ότι εκεί είναι και οι γονείς του παιδιού πώς αντιδρούν. Δεν το γνωρίζουμε αυτό. Δεν μου έχει τύχει και δεν ξέρω. Ε, από ότι όμως γνωρίζω και πηγαίνω πολύ στη Θράκη, επειδή πάνω εκεί σπούδασα 2 χρόνια εγώ και τέσσερα χρόνια ο γιος μου και ανακατεύτηκα με τα εκπαιδευτικά συστήματα, για αυτό και λέω για το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο δεν έχουν μείνει έξω πηγαίνουνε κανονικά τα παιδιά και οι μουσουλμάνοι είναι θέματα πώς το καλλιεργείς στο παιδί.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 9η

Φύλο: Θήλυ.

Ποια είναι η ηλικία σας; 56

Ποια είναι η ειδικότητά σας; Αγγλικά

Σε ποια βαθμίδα και τι τύπου σχολείο υπηρετείτε; ΓΕΛ

Ποια τα συνολικά έτη διδακτική σας εμπειρίας; 20

Ποιο είναι το βασικό σας πτυχίο; Έχετε παρακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές; Αν ναι σχετικά με πιο αντικείμενο; ΑΕΙ

Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή; Ναι.

1) Μπορείτε να μας περιγράψετε πως αισθάνεστε όταν διδάσκετε σε μία τάξη δημοτικού με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα; Διαθέτετε την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια;

- Αισθάνομαι άνετα έχω κάνει κάποια σεμινάρια πριν χρόνια.

2) Θεωρείτε ότι η διαφορετική εθνοπολιτισμική προέλευση των παιδιών στην τάξη σας δημιουργεί προβλήματα στην αποτελεσματικότητα του διδακτικού και παιδαγωγικού σας έργου; Τι είδους προβλήματα δημιουργούνται;

- Όχι δεν δημιουργεί προβλήματα, προβλήματα μπορεί να δημιουργήσω ίσως εγώ μη ξέροντας το background το παιδιών που έρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς κλπ. Δηλαδή εμένα ο φόβος μου συνήθως είναι μη πω κάτι το οποίο που είναι ανεκτό στην ελληνική κοινωνία και δεν ανεκτό σε κάποια άλλη. Δεν μου έχει τύχει.

3) Εντοπίζετε διαφοροποίηση ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές; Αν ναι, ποιες συγκεκριμένες ενέργειες αναλαμβάνετε ως εκπαιδευτικός για το θέμα αυτό;

- Τα τελευταία χρόνια όχι.

Δηλαδή δεν υπάρχει διαφοροποίηση;

- Όχι παλαιότερα υπήρχε και ανάμεσα μας τώρα και μεταξύ μας τώρα κουβέντα να γίνεται παλαιότερα (γιατί είμαι πολλά χρόνια στην εκπαίδευση) όταν είχαν πρωτοέρθει τα παιδιά από την Αλβανία, υπήρχε μεγάλο χάσμα, τώρα βλέπω ότι όσο έχουνε τόσο αφομοιώνονται κλπ και είναι και παιδιά που είναι πλέον έχουν γεννηθεί και εδώ είναι τρίτης γενιάς πλέον δεν υπάρχει ζήτημα.

4) Πόση σημασία έχει για εσάς η καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας αναφορικά με την επίδοση και πρόοδο των αλλοδαπών παιδιών; Διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα;

- Ε, ναι έχει σημασία γιατί είναι έτσι δομημένο το εκπαιδευτικό σύστημα επομένως έχει σημασία και για την ψυχολογία τους κυρίως και βέβαια διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα είναι άλλα τα ζητήματα της ελληνικής γλώσσας εγώ βέβαια είμαι αγγλικής φιλολογίας και μάλλον βοηθητικό είναι το αντικείμενο.

5. Πως έχετε χειριστεί δυσκολίες σε ομαδικές δραστηριότητες στην τάξη σας όσον αφορά τη συμμετοχή και την συνεργασία των αλλοδαπών μαθητών με τους γηγενείς συμμαθητές τους;

- Ε, ανάποδα έχει αντιμετωπιστεί το πρόβλημα αντιμετωπιζόταν το πρόβλημα ε, το έχω χειριστεί όπως χειρίζομαι συνήθως όλες τις δυσκολίες που προκύπτουν με όλους τους μαθητές όχι κάτι διαφορετικό.

Μπορείτε να το εξηγήσετε; τους βάζετε σε ομάδες; Κάτι τέτοιο;

- Βεβαίως βεβαίως αν και η ομάδες βέβαια είναι ετερογενής δεν αποτελούνται από παρεούλες κλπ. Ακριβώς για αυτό το λόγο γίνονται οι ομάδες και οι δραστηριότητες.

6. Ποιο είναι το επίπεδο συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών; Η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη, να αφορά μόνο θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στη τάξη ή να διευρύνεται και σε άλλα θέματα εκτός της τάξης;

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

- Προσωπικά μιλώντας το επίπεδο συνεργασίας είναι όπως όλων των άλλων μαθητών δεν το διαχωρίζω. Δηλαδή ότι προβλήματα δημιουργούνται είτε είναι ζήτημα επίδοσης, είτε είναι ζήτημα συμπεριφοράς, τα αντιμετωπίζω όπως αντιμετωπίζω και τους γηγενείς μαθητές.

Οι γονείς από την πλευρά τους, των αλλοδαπών μαθητών;

- Δεν έχω αντιμετωπίσει ποτέ πρόβλημα ίσα ίσα χιλιάδες ευχαριστώ λένε.

Έρχονται δηλαδή και ενδιαφέρονται για τα παιδιά τους;

- Ναι ναι ναι, στο ίδιο επίπεδο όπως και των άλλων των γηγενών μαθητών γιατί εμείς είμαστε Λύκειο και υπάρχει το ενδιαφέρον τους έτσι κι αλλιώς.

7. Κατά πόσο συμφωνείτε να διδάσκεται και σε ποιο βαθμό η γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο, εφόσον πληρούνται οι ελάχιστες προϋποθέσεις εγγραφής σε τάξη εκμάθησης γλώσσας;

- Αυτό νομίζω είναι στην πρωτοβάθμια κυρίως στο Λύκειο είναι δεδομένα τα πράγματα. Δεν θα μπορούσε αυτό να γίνει. Δεν θα μπορούσε ας πούμε να είναι ένας μαθητής από τις Φιλιππίνες και να διδάσκεται τη γλώσσα του, ναι είναι, μου φαίνεται δύσκολο.

Εσείς όμως η γνώμη σας ποια είναι; Συμφωνείτε; Θα μπορούσε να διδαχτεί η γλώσσα του στο σχολείο;

- Ναι γιατί όχι βεβαίως βεβαίως.

8) Πιστεύετε ότι μπορούν να αναπτυχθούν σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο ή υπάρχουν εμπόδια? Αν έχετε εντοπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης σας ή μεταξύ των γονέων και πως τις αντιμετωπίζετε;

- Ναι βεβαίως και ξενοφοβικές συμπεριφορές έχω αντιμετωπίσει κυρίως στο παρελθόν.

Μεταξύ γονέων; Μεταξύ παιδιών;

- Ε, όχι, μιλούμε για το σχολικό περιβάλλον για το σχολικό περιβάλλον. Στους γονείς δεν μου έρχεται κάτι στο μυαλό εκτός από το γενικότερο πλαίσιο που έχουμε αντιμετωπίσει και ρατσιστές, έχουμε δει δηλαδή τέτοια ζητήματα ναι.

Σας είχαν δημιουργήσει προβλήματα οι γονείς;

- Όχι, είμαι πάρα πολλά χρόνια σε μεγάλα επίπεδα και είναι αλλιώς. Παίζεται το

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

παιχνίδι αλλιώς βέβαια παίζεται το παιχνίδι με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης τα οποία έχω επιλέξει να μην τα παρακολουθώ.

9) Υπάρχουν κάποιοι παιδαγωγικοί τρόποι που χρησιμοποιείτε σχετικά με την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές; Και ποιοι είναι αυτοί;

- Πρώτον προσπαθώ να τους γνωρίσω, να τους γνωρίσω καλύτερα δηλαδή. Να καταλάβω κάποια πράγματα που έχουν σχέση με την κουλτούρα τους, για το λόγο που σας είπα προηγουμένως, δηλαδή δεν θέλω να βρεθώ σε μία θέση όπου άθελα μου μπορεί να φέρω ένα παιδί μία οικογένεια σε δύσκολη θέση. Ε, δεύτερον αυτό που προσπαθώ να κάνω κυρίως και συνεχώς είναι να τους εντάξω ε, μέσα από δραστηριότητες μέσα από κοινές δράσεις ε, αυτό με ενδιαφέρει δηλαδή εκεί αποσκοπώ.

10) Πως αντιμετωπίζετε την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις ή στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου; Πως τοποθετήστε στην κατάληψη της θέσης σημαιοφόρου από κάποιον αλλοδαπό/ή μαθητή/τρια;

- Στους θρησκευτικούς εορτασμούς νομίζω πρέπει να έχουν την ελευθερία έτσι ώστε και πάλι να μην έρθουν σε δύσκολη θέση σε όλα τα υπόλοιπα θεωρώ ότι πρέπει να συμμετέχουν ισότιμα να έχουν τα ίδια δικαιώματα που έχουν και οι μαθητές οι γηγενείς.

Δηλαδή να παίρνουν και τη σημαία;

- Βεβαίως και τη σημαία να παίρνουνε και ότι άλλο είναι να πάρουν από το σχολείο να το πάρουν ακριβώς όπως και οι υπόλοιποι μαθητές.

Σας ευχαριστώ πολύ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 10η

Φύλο: Θήλυ.

Ποια είναι η ηλικία σας; 59

Ποια είναι η ειδικότητά σας; Φιλολόγος

Σε ποια βαθμίδα και τι τύπου σχολείο υπηρετείτε; Δευτεροβάθμια

Ποια τα συνολικά έτη διδακτική σας εμπειρίας; 20

Ποιο είναι το βασικό σας πτυχίο; Φιλοσοφική Ιστορικό Αρχαιολογικό

Φιλοσοφικής. Έχετε παρακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές; **Αν ναι σχετικά με πιο αντικείμενο;** Διδακτορικό Νεοελληνική γλώσσα Μανώλης Αναγνωστάκης Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή; Όχι.

1) Μπορείτε να μας περιγράψετε πως αισθάνεστε όταν διδάσκετε σε μία τάξη δημοτικού με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα; Διαθέτετε την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια;

- Δεν μου έχει τύχει αυτό. Είχα τμήματα που η μισοί είναι Αλβανοί, αλλά Αλβανοί γεννημένοι και μεγαλωμένοι στην Ελλάδα. Δεν είχαν κάποια ιδιαιτερότητα άρα δεν έχω τέτοια εμπειρία, εάν όμως βρισκόμουν σε τέτοιο περιβάλλον νομίζω ότι δεν θα είχα καμία επάρκεια, γιατί δεν έχω καμία ενημέρωση, δεν ξέρω πώς να το χειριστώ. Δεν έχω επάρκεια αλλά δεν μου έχει τύχει κιόλας.

2) Θεωρείτε ότι η διαφορετική εθνοπολιτισμική προέλευση των παιδιών στην τάξη σας δημιουργεί προβλήματα στην αποτελεσματικότητα του διδακτικού και παιδαγωγικού σας έργου; Τι είδους προβλήματα δημιουργούνται;

- Οι Αλβανοί ήταν σαν τους Έλληνες δεν διέφεραν σε τίποτα. Μία δύο φορές σε συζήτηση που κάναμε για τις θρησκείες, αποκαλύφθηκε ότι κάποιοι ήταν μουσουλμάνοι, Αλβανοί μουσουλμάνοι αλλά αυτό δεν είχε φανεί πουθενά αλλού πάνω σε συζήτηση το έμαθα και εγώ δεν το ήξερα. Δεν είχα κανένα τέτοιο πρόβλημα ποτέ. Τώρα εγώ το μόνο πρόβλημα που ελάχιστες φορές βέβαια αντιμετώπισα, ήταν το πρόβλημα της γλώσσας. Του να μην καταλαβαίνει το παιδί τι ακούει αυτό. Κατά τα άλλα διαφορές πολιτισμικές κλπ δεν είχαμε. Ήταν όλα τα παιδιά τα ίδια από πολιτισμική άποψη.

Είχα και δύο παιδιά που ήταν από την Αίγυπτο αλλά και αυτά μεγαλωμένα στην Ελλάδα. Δεν είχαν κάποια διαφορά. Δεν ξέρω αν ήταν μουσουλμάνοι στο θρήσκευμα ούτε αυτό είχε φανεί κάπου.

Αυτές οι ελάχιστες περιπτώσεις δεν καταλάβαιναν τη γλώσσα δεν μπορούσαν να γράψουν δεν μπορούσαν να κρατήσουν σημειώσεις αυτό. Ε, πρόβλημα από

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

πολιτισμική διαφορά δεν έχω αντιμετωπίσει ποτέ αλλά δεν είχα και τέτοιες περιπτώσεις.

3) Εντοπίζετε διαφοροποίηση ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές; Αν ναι, ποιες συγκεκριμένες ενέργειες αναλαμβάνετε ως εκπαιδευτικός για το θέμα αυτό;

- Όχι δεν βρήκα διαφορά, δηλαδή σας λέω εγώ είχα Αλβανούς μεγαλωμένους στην Ελλάδα. Υπήρχαν άριστοι μαθητές πολύ καλοί μαθητές. Δηλαδή η καλύτερη μαθήτριά που είχα νομίζω ποτέ στη ζωή μου ήταν Αλβανίδα πολύ καλή, υπήρχαν και μέτριοι υπήρχαν και κακοί που δεν ανήκαν βιβλίο. Τα ίδια όμως ίσχυαν και για τους Έλληνες, δεν είχα κάποια διαφορά, δεν διαπίστωνα ποτέ κάτι. Εκτός από αυτούς σας είπα που δεν ήξεραν Ελληνικά. Αυτοί υστερούσαν στα μαθήματα δεν μπορούσαν να παρακολουθήσουν, δεν μπορούσαν να διαβάσουν.

Για αυτούς κάνατε κάποιες συγκεκριμένες ενέργειες;

- Είχα μιλήσει στο διευθυντή, είχαμε πει ότι είχαμε πρόβλημα, δεν υπήρχε η δυνατότητα να κάνουμε κάτι άλλο. Όταν ήμουν στο γραφείο επειδή περνούσαν από εκεί παιδιά που ήθελαν να γραφτούν είχα δει κάποια. Ένα παιδί ας πούμε από την Ουκρανία και ένα άλλο από την Αλβανία, μικρούλη του γυμνασίου που είχε έρθει όμως μόλις τότε και δεν ήξερε ελληνικά και είχαμε πει, να κάνουμε ένα τμήμα υποδοχής να μαθαίνουν Ελληνικά τα παιδιά που δεν ξέρουν. Το ξεκινήσαμε, το προχωρήσαμε αλλά τελικά τα ίδια τα παιδιά δεν ήθελαν να πάνε διότι, κατάλαβαν, έμαθαν ότι, θα το τελειώσουν το σχολείο και χωρίς να ξέρουν Ελληνικά. Σας λέω τα περισσότερα από αυτά τα παιδιά πήγαιναν ΕΠΑΛ, (αν ήταν για λύκειο) ή γυμνάσιο. Λοιπόν, ξέρανε ότι το απολυτήριο του γυμνασίου θα το πάρουν ακόμα και αν είναι αναλφάβητοι. Το ίδιο στο ΕΠΑΛ, οπότε σου λέει γιατί να πάω τώρα να κάνω μαθήματα θα μάθω ελληνικά στην πράξη και δεν προχώρησε αυτό, δεν είχε συμμετοχή.

4) Πόση σημασία έχει για εσάς η καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας αναφορικά με την επίδοση και πρόοδο των αλλοδαπών παιδιών; Διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα;

- Τεράστια τεράστια έχει για μένα. Εάν δεν καταλαβαίνει το παιδί βρίσκεται σε ένα περιβάλλον το οποίο δεν έχει καμία επικοινωνία. Θεωρώ ότι η γλώσσα είναι πολύ σημαντική τουλάχιστον στα δικά μου τα μαθήματα τα φιλολογικά αλλά από ότι

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

άκουσα και σε άλλους, σε όλα τα μαθήματα και στη φυσική και στα μαθηματικά, άμα δεν μπορεί να παρακολουθήσεις το μάθημα, δεν εννοούμε να μην έχει άποψη γνώση της Ελληνικής, εννοούμε να μην καταλαβαίνει τι ακούει, να μην μπορεί να διαβάσει να μην μπορεί να γράψει, πώς θα έχει καλή επίδοση;

Διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα;

- Ναι αυτό από ότι άκουσα από συναδέλφους, είχαν σε όλα τα μαθήματα γιατί σε όλα έπρεπε να διαβάσουν και σε όλα έπρεπε να ακούσουν και να καταλάβουν, αλλά στα φιλολογικά ένας λόγος παραπάνω. Πώς θα γράψει έκθεση αυτό το παιδί; Πώς να κάνει αρχαία; Αφού δεν ξέρει Νέα Ελληνικά. Περισσότερο λοιπόν στα φιλολογικά αλλά και στα άλλα υπάρχει πρόβλημα.

5. Πως έχετε χειριστεί δυσκολίες σε ομαδικές δραστηριότητες στην τάξη σας όσον αφορά τη συμμετοχή και την συνεργασία των αλλοδαπών μαθητών με τους γηγενείς συμμαθητές τους;

- Δεν είχαμε πρόβλημα κανένα ούτε τώρα, κανένα ποτέ ούτε σε γιορτές κλπ συνεργάζονται.

Και στην ομάδα;

- Το ίδιο κανένα δεν αντιμετώπισα ποτέ τέτοιο πρόβλημα.

6. Ποιο είναι το επίπεδο συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών; Η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη, να αφορά μόνο θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στη τάξη ή να διευρύνεται και σε άλλα θέματα εκτός της τάξης;

- Τα ίδια με τους Έλληνες, κάποιοι γονείς έρχονταν κάθε μήνα ενδιαφέρονταν κάποιοι άλλοι όχι. Και Έλληνες γονείς δεν ενδιαφέρονταν όμως. Δεν διαπίστωσα κάποια διαφορά ειδικά στο αλλοδαπούς. Υπήρχαν και γονείς που ήταν πολύ κοντά στα παιδιά και τα παρακολουθούσαν υπήρχαν και αδιάφοροι γονείς. **Η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη; Να αφορά μόνο θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στην τάξη ή να διευρύνεται και σε άλλα θέματα εκτός τάξης;**

- Να διευρύνεται και σε άλλα και εξατομικευμένη. Να είναι και να διευρύνεται και σε άλλα θέματα, είμαι ξεκάθαρη, δεν είναι μόνο η επίδοση στο μάθημα. Υπάρχουν κι άλλα θέματα που αντιμετώπιζαν παιδιά, όχι οι αλλοδαποί μόνο και οι Έλληνες.

Θυμάμαι κάτι περιστατικά ας πούμε με ένα κοριτσάκι που το κακοποιούσε ο πατριός του Ελληνίδα, Έλληνες αυτοί όχι αλλοδαποί. Λοιπόν αυτό το κοριτσάκι ήταν προβληματικό είχε σταματήσει το σχολείο ε, μετά ξανά ήρθε, σε ένα μήνα τα ξαναπαράτησε. Ε, δεν πρέπει να το συζητήσετε αυτό το θέμα; Και πέρα λοιπόν από την επίδοση και εξατομικευμένα φυσικά.

7. Κατά πόσο συμφωνείτε να διδάσκεται και σε ποιο βαθμό η γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο, εφόσον πληρούνται οι ελάχιστες προϋποθέσεις εγγραφής σε τάξη εκμάθησης γλώσσας;

- Συμφωνώ. Αν υπάρχουν οι προϋποθέσεις και αν θέλει το παιδί ας διδάσκεται και τη γλώσσα του, τη μητρική γιατί να μην τη διδάσκεται; Συμφωνώ.

8) Πιστεύετε ότι μπορούν να αναπτυχθούν σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο ή υπάρχουν εμπόδια? Αν έχετε εντοπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης σας ή μεταξύ των γονέων και πως τις αντιμετωπίζετε;

- Με μεταναστευτικό υπόβαθρο που το έχω δει. Ναι υπάρχει. Οι σχέσεις που είχα δει εγώ και βλέπω, είναι κανονικές. Σας λέω ότι εγώ έχω γνωρίσει Αλβανούς που έχουν μεγαλώσει στην Ελλάδα και που έχουν γεννηθεί κιόλας στην Ελλάδα. Δεν έχουν διαφορά αυτοί, αν και έκαναν λίγο περισσότερο παρέα μεταξύ τους. Δεν είχαν όμως πρόβλημα. Ε, τώρα αυτοί δεν ξέρω αν μπορούν να χαρακτηριστούν και να πούμε ότι έχουν μεταναστευτικό υπόβαθρο, γιατί γεννήθηκαν και μεγάλωσαν εδώ.

Για τους Αλβανούς;

- Ναι οι Αλβανοί γεννήθηκαν και μεγάλωσαν εδώ ή ήρθαν σε πολύ μικρή ηλικία. Άλλα παιδιά τώρα που ήταν πρόσφυγες ας πούμε και να έφτασαν τώρα στην Ελλάδα και να ήρθαν στο σχολείο δεν είχαμε και δεν έχουμε. Δεν ξέρω πως θα συμπεριφέρονταν. Αλλά αυτούς που ήξερα εγώ μετανάστες μεν, αλλά Αλβανοί μεγαλωμένοι στην Ελλάδα δεν υπήρχε πρόβλημα. Δηλαδή ξενοφοβικές συμπεριφορές και τέτοια δεν είχαμε. Δεν έχουμε όχι.

Και αν έχετε εντοπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης ή μεταξύ των γονέων τους και πόσους αντιμετωπίσατε;

- Όχι, όχι ποτέ.

Ούτε τα παιδιά μεταξύ τους;

- Όχι ποτέ από όσο ξέρω εγώ δηλαδή, δεν έχουμε τέτοια περίπτωση καμία, αλλά σας λέω δεν υπάρχουν και πολλοί αλλοδαποί καινούργιοι μετανάστες, που να ήρθαν τώρα, εκεί φυσικά θα είναι διαφορετικά τα πράγματα. Εμείς δεν έχουμε. Άλλο, είναι ένα παιδί που είναι οι γονείς του Αλβανοί και ήρθαν από την Αλβανία στην ηλικία των δύο ετών και είναι με τα άλλα παιδιά μαζί από το δημοτικό, και άλλο τώρα ένα προσφυγάκι ξαφνικά. Εκεί δεν ξέρω πώς θα είναι.

9) Υπάρχουν κάποιοι παιδαγωγικοί τρόποι που χρησιμοποιείτε σχετικά με την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές; Και ποιοι είναι αυτοί;

- Δεν χρησιμοποίησα τίποτα γιατί όπως σας είπα δεν υπήρχε ανάγκη. **Παιδαγωγικοί τρόποι ίσως;**

- Όχι δεν αντιμετώπισα θέμα, δεν αντιμετωπίζω.

10) Πως αντιμετωπίζετε την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις ή στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου; Πως τοποθετήστε στην κατάληψη της θέσης σημαιοφόρου από κάποιον αλλοδαπό/ή μαθητή/τρια;

- Να παίρνουν μέρος κανονικά να κρατάνε τη σημαία άμα θέλουν, αν θέλουν όμως, όχι επειδή είναι στην Ελλάδα σώνει και καλά να πάει στην παρέλαση. Αν θέλει να πάει στην παρέλαση να πάει, αλλά με την προϋπόθεση ότι το θέλει το ίδιο, εάν κάποιος δεν αισθάνεται ας πούμε ότι, εκπροσωπεί την Ελλάδα δεν αισθάνεται ότι θέλει να κρατήσει την ελληνική σημαία δεν θα το βάλουμε με το ζόρι, επειδή ας πούμε είναι καλός μαθητής. Να το θέλει εάν το θέλει εντάξει δεν έχω αντίρρηση. Εάν θέλει και το δικαιούται, έχει δηλαδή τις προϋποθέσεις γιατί όχι; Σχολική παρέλαση είναι δεν θα πάνε και στον πόλεμο, σιγά.

Σας ευχαριστούμε πολύ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 11η

Φύλο: Θήλυ.

Ποια είναι η ηλικία σας; 44

Ποια είναι η ειδικότητά σας; ΠΕ 02 Φιλολόγων

Σε ποια βαθμίδα και τι τύπου σχολείο υπηρετείτε; 3^ο ΓΕΛ

Ποια τα συνολικά έτη διδακτική σας εμπειρίας; 17

Ποιο είναι το βασικό σας πτυχίο; Έχετε παρακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές; Αν ναι σχετικά με πιο αντικείμενο;

Πτυχίο κλασσικής Φιλολογίας.

Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή;

Όχι.

1) Μπορείτε να μας περιγράψετε πως αισθάνεστε όταν διδάσκετε σε μία τάξη δημοτικού με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα; Διαθέτετε την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια;

- Δεν έχω την απαραίτητη διαπολιτισμική επάρκεια, δεν αισθάνομαι όμως άβολα γιατί δεν αισθάνομαι ότι έχω να κάνω με πολύ διαφορετικά παιδιά, γιατί προσπαθώ όλους να τις αντιμετωπίσω ισότιμα οπότε δεν σκέφτομαι ότι, τώρα θα προωθήσω τον Ελληνισμό ξέρω εγώ ή την ορθοδοξία με ένα τρόπο, δεν το σκέφτομαι αυτό καθόλου δεν νιώθω κάπως.

2) Θεωρείτε ότι η διαφορετική εθνοπολιτισμική προέλευση των παιδιών στην τάξη σας δημιουργεί προβλήματα στην αποτελεσματικότητα του διδακτικού και παιδαγωγικού σας έργου; Τι είδους προβλήματα δημιουργούνται;

- Ίσως ως προς τη γλώσσα επειδή είμαι και φιλόλογος, ίσως ως προς τη γλώσσα την ελληνική αν θα έχουν κάποια δυσκολία στην κατανόηση αυτό. Και κάποιες φορές έχω σκεφτεί και στην ιστορία όταν διδάσκω, όταν έχω από διαφορετικά κράτη, πώς η δικιά μας η ιστορία, η οπτική η Ελληνική πώς μπορεί να λέει τα πράγματα ώστε κάποια παιδιά να αισθάνονται λίγο άβολα ξέρω εγώ, εάν έχουμε αλβανάκια και τέτοια, αυτό.

3) Εντοπίζετε διαφοροποίηση ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές; Αν ναι, ποιες συγκεκριμένες ενέργειες αναλαμβάνετε ως εκπαιδευτικός για το θέμα αυτό;

- Όχι πάντα αλλά σίγουρα ειδικά όταν είναι, γιατί συνήθως είναι δεύτερης και τρίτης γενιάς, έχουν γεννηθεί και μεγαλώσει εδώ και ξέρουν τη γλώσσα αλλά, όταν δεν

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

είναι έτσι και δεν έχουν αυτή την επάρκεια με τη γλώσσα σίγουρα δυσκολεύονται παραπάνω και να τα γράφουν και να τη μάθουν και να την κατανοήσουν.

4) Πόση σημασία έχει για εσάς η καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας αναφορικά με την επίδοση και πρόοδο των αλλοδαπών παιδιών; Διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα;

- Επειδή τώρα είναι μαθήματα που τα δίνουν και στο τέλος και την έκθεση τη δίνουν και στις Πανελλήνιες σίγουρα θα πρέπει να τη γνωρίζουν αρκετά καλά, δεν έχει θεωρώ σημασία τι θεωρώ εγώ, αλλά οι απαιτήσεις στην σχολικής πραγματικότητας και της εκπαιδευτικής στην Ελλάδα. Το να ξέρουν τη γλώσσα. Γιατί όταν θα πάει το γραπτό τους να βαθμολογηθεί, θα πάει με κλειστό όνομα εκεί και οι εκφορά του λόγου και η ορθογραφία σίγουρα παίζει ρόλο. **Άρα είναι ίσοι εκεί πέρα.**

-Ναι.

Υπάρχει διαφοροποίηση όμως στα μαθήματα; Στα μαθηματικά ας πούμε.

– Όχι, όχι όχι πρέπει να ξέρουν τη γλώσσα να.

5. Πως έχετε χειριστεί δυσκολίες σε ομαδικές δραστηριότητες στην τάξη σας όσον αφορά τη συμμετοχή και την συνεργασία των αλλοδαπών μαθητών με τους γηγενείς συμμαθητές τους;

- Δεν έχω δει να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερη δυσκολία. Όταν προσπαθώ, εγώ βέβαια πάντα στις ομαδικές να φτιάχνω ομάδες, οι οποίες να μην πηγαίνουν όλοι οι φίλοι μαζί, δηλαδή όλοι οι καλοί μαζί και όλοι οι αδύναμοι μαζί, λίγο δηλαδή να διαμορφώνω την ομάδα να υπάρχει ένας καλός ένας μέτριος ένας πιο χαμηλού επιπέδου οπότε νομίζω βοηθούνται και από τους άλλους και έτσι δεν φαίνεται η δυσκολία τους. Εξάλλου ο βαθμός μετά είναι ομαδικός και έτσι όλη δηλαδή προσπαθούν όλοι να έχουν το καλύτερο αποτέλεσμα για την εργασία που έκαναν, οπότε θα τους βαθμολογήσω όλους από την απόδοση της ομάδας.

6. Ποιο είναι το επίπεδο συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών; Η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη, να αφορά μόνο θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στη τάξη ή να διευρύνεται και σε άλλα θέματα εκτός της τάξης;

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

- Δεν ξέρω να υπάρχει κάποιο ιδιαίτερο. Κάποιο ιδιαίτερο δεν ξέρω.

Δεν υπάρχει; Θα πρέπει να είναι εξατομικευμένη;

- Θα πρέπει να είναι πιστεύω σίγουρα εξατομικευμένη, εντάξει αν υπάρχουνε.

Να αφορά θέματα σχολικής επίδοσης ή γενικότερα;

Ε όλα ναι εντάξει ε, όλα και την ένταξη, όλα τα θέματα.

7. Κατά πόσο συμφωνείτε να διδάσκεται και σε ποιο βαθμό η γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο, εφόσον πληρούνται οι ελάχιστες προϋποθέσεις εγγραφής σε τάξη εκμάθησης γλώσσας;

Αν συμφωνείτε να διδάσκεται η γλώσσα τους;

- Στο ελληνικό σχολείο;

Ναι.

Φαντάζομαι από ανθρώπους που μιλούν τη γλώσσα τους;

Ναι γιατί όχι απλά θα τραβάει το ωράριο παραπάνω και δεν ξέρω αν αυτά θα αντέχουν. Δηλαδή σε ένα επτάωρο γεμάτο, να κάτσουν μετά άλλες δύο ώρες πχ; Θα μου πείτε δεν πηγαίνουν σε αντίστοιχα σχολεία της εθνικότητας; Ναι γιατί όχι. Καλά σίγουρα όπως οι Έλληνες του εξωτερικού που την μαθαίνουν και πηγαίνουν σε ελληνικά σχολεία. Για να είναι μέσα στο σχολείο κανένα πρόβλημα προφανώς.

8) Πιστεύετε ότι μπορούν να αναπτυχθούν σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο ή υπάρχουν εμπόδια? Αν έχετε εντοπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης σας ή μεταξύ των γονέων και πως τις αντιμετωπίζετε;

- Ναι εννοείται ότι μπορούνε καλέ! Όχι τα παιδιά δεν γνωρίζουν από τέτοια εμπόδια, αλλά σίγουρα υπάρχουν ξενοφοβικές συμπεριφορές. Δεν έχω εντοπίσει μες στην τάξη μου όμως ποτέ.

Δεν έχετε αντιμετωπίσει αλλά πιστεύετε ότι υπάρχουν μεταξύ των παιδιών ή μεταξύ των γονέων;

- Σίγουρα κάποιες φορές υπάρχουν. Μεταξύ των γονέων δεν ξέρω, μεταξύ των παιδιών μπορεί αλλά νομίζω πια επειδή και οι Έλληνες γονείς και μαθητές έχουν εξοικειωθεί με την εικόνα με το αλβανάκι, τώρα εμείς μέσα στην τάξη δεν έχουμε, παλιά είχαμε τώρα δεν ξέρω ποιες άλλες. Σίγουρα υπάρχουν.

Τώρα δεν έχετε πια άλλες εθνικότητες;

Ρωσάκια έχουμε, Ουκρανάκια έχουμε, νομίζω έχουμε εξοικειωθεί πια με αυτό.

Υπάρχουν; Έχετε ακόμα μέσα στην τάξη;

- Ναι υπάρχουνε, υπάρχουνε και μέχρι και πρόπερσι είχαμε και πέρυσι είχαμε και η μαμά της ήταν ουκρανή και μάλιστα ερχόταν η γυναίκα να ρωτήσει δεν καταλάβαινε αλλά ερχόταν της τα έλεγε η κόρη. Η κακομοίρα και αυτή μια γλυκύτατη, αλλά έχουμε όμως ναι, αλλά ποτέ ποτέ ίσα ίσα που είναι πολύ αγκαλιασμένα και ενταγμένα. Εγώ τουλάχιστον αυτό εγώ έχω δει τώρα, αν κάτι γίνεται στο πολύ μεταξύ τους και δεν πέφτει στην αντίληψή μας σίγουρα μπορεί να υπάρχει και αυτό.

9) Υπάρχουν κάποιοι παιδαγωγικοί τρόποι που χρησιμοποιείτε σχετικά με την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές; Και ποιοι είναι αυτοί;

- Όχι δεν έχω σκεφτεί, γιατί τους αντιμετωπίζω σαν ένα σας λέω, αν όμως πέσει στην αντίληψή μου σίγουρα θα προσπαθήσω να τους προστατέψω παιδαγωγικά δηλαδή να μην υποστούν ρατσιστικές συμπεριφορές. Αυτό.

10) Πως αντιμετωπίζετε την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις ή στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου; Πως τοποθετήστε στην κατάληψη της θέσης σημαιοφόρου από κάποιον αλλοδαπό/ή μαθητή/τρια;

- Αν μου πούνε ότι εγώ δεν συμφωνώ, δεν θέλω, προφανώς είναι απόλυτη ελευθερία τους και δικαίωμα τους αλλά, συμμετέχουν κανονικά θέλουν και αυτοί γιατί θέλουν να νιώθουν ότι είναι μέρος εδώ.

Και πώς τοποθετήστε σχετικά με τη σημαία;

- Κοιτάζτε τώρα να δείτε αυτά είναι. Δεν έχω κανένα πρόβλημα με την έννοια ότι και ο Έλληνας που σηκώνει τη σημαία ε, πολύ αμφισβητώ το γεγονός ότι καταλαβαίνει εκείνη την ώρα το σύμβολο και την έννοια της πατρίδας, του έθνους κλπ, οπότε από τη στιγμή που είναι καθαρά ένα βραβείο αν το παιδάκι έχει καταφέρει να πάρει αυτό το βραβείο με γεια του και με χαρά του δεν έχω κανένα απολύτως πρόβλημα και μπράβο του.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 12η

Φύλο: Γυναίκα.

Ποια είναι η ηλικία σας; 57

Ποια είναι η ειδικότητά σας; ΠΕ 70 - Δασκάλων

Σε ποια βαθμίδα και τι τύπου σχολείο υπηρετείτε; Α/θμια Δημοτικό σχολείο

Ποια τα συνολικά έτη διδακτική σας εμπειρίας; 34 έτη

Ποιο είναι το βασικό σας πτυχίο; Έχετε παρακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές; Αν ναι σχετικά με πιο αντικείμενο; Παιδαγωγικό Αθηνών

Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για την διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή; Ναι σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου (2002-2008).

1) Μπορείτε να μας περιγράψετε πως αισθάνεστε όταν διδάσκετε σε μία τάξη δημοτικού με παιδιά από διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα; Διαθέτετε την απαιτούμενη διαπολιτισμική επάρκεια;

- Έχουμε το τμήμα ΖΕΠ που βοηθάει τα παιδιά, έχουμε ΖΕΠ απλά το μοιραζόμαστε με το 1^ο Δημοτικό δηλαδή ενώ έχουμε πολλά παιδιά, 14 ώρες τώρα την εβδομάδα, ποιον να βοηθήσει αφού είναι αρκετά παιδιά. Εγώ εκπαιδεύτηκα εδώ με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου το 2007 - 2008. Αλλά η εμπειρία είναι πάνω από όλα ναι ναι.

2) Θεωρείτε ότι η διαφορετική εθνοπολιτισμική προέλευση των παιδιών στην τάξη σας δημιουργεί προβλήματα στην αποτελεσματικότητα του διδακτικού και παιδαγωγικού σας έργου; Τι είδους προβλήματα δημιουργούνται;

- Όχι προβλήματα αλλά δυσκολίες, μαθησιακές περισσότερο. Νομίζω είναι αντίθετα έχει μία, είναι μία πολύχρωμη τάξη τέλος πάντων.

3) Εντοπίζετε διαφοροποίηση ως προς την σχολική επίδοση και πρόοδο ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές; Αν ναι, ποιες συγκεκριμένες ενέργειες αναλαμβάνετε ως εκπαιδευτικός για το θέμα αυτό;

- Έχουμε ενισχυτικές διδασκαλίες αν περισσεύουν ώρες. Το ΖΕΠ ναι. Βρίσκουμε τρόπους και μην ξεχνάμε ότι εμείς εδώ περισσότερο έχουμε από την Αλβανία, παιδιά ότι έχουν γεννηθεί πλέον εδώ, δεν έχουν όλα στη γλώσσα πρόβλημα, εγώ είχα πάντως

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη και άριστους μαθητές. Άριστους που πέρασαν στο πανεπιστήμιο. Είχα άριστους είναι ανάλογα.

4) Πόση σημασία έχει για εσάς η καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας αναφορικά με την επίδοση και πρόοδο των αλλοδαπών παιδιών; Διαφοροποιείται ανάλογα με τα μαθήματα;

- Ωραία, η διαφοροποίηση είναι κυρίως στη γλώσσα προσπαθούμε μέσα στη τάξη, εγώ τουλάχιστον προσπαθούσα να βοηθήσω περισσότερο τα παιδιά να τους δίνω κάποιες εργασίες πολύ πιο εύκολες ε και βέβαια έχουμε όπως είπαμε τη βοήθεια των τμημάτων ενισχυτικής διδασκαλίας ΖΕΠ και αν έχουμε και ενισχυτικές ώρες που χρωστάνε οι δάσκαλοι βάζουμε τα παιδιά που δυσκολεύονται ε, στις ενισχυτικές διδασκαλίες δηλαδή προσπαθούμε να ενισχύσουμε τη γλώσσα. Έχουμε βοήθεια δηλαδή.

Ναι πόση σημασία έχει για σας;

- Τη στιγμή που ελληνική γλώσσα είναι κυρίαρχη στα ελληνικά σχολεία, είναι η βάση σε όλα δηλαδή δεν υπάρχει μάθημα που να μην συνδέεται με τη γλώσσα. Ίσως στα μαθηματικά το λιγότερο, αλλά κανένα άλλο μάθημα δεν μπορεί να μην συνδέεται δηλαδή αν δεν ξέρουμε καλά την ελληνική ειδικά στις μεγάλες τάξεις δεν μπορούμε να κάνουμε κανένα θεωρητικό μάθημα δεν καταλαβαίνουν τα παιδιά.

5) Πως έχετε χειριστεί δυσκολίες σε ομαδικές δραστηριότητες στην τάξη σας όσον αφορά τη συμμετοχή και την συνεργασία των αλλοδαπών μαθητών με τους γηγενείς συμμαθητές τους;

- Ωραία τους ανακατεύουμε, δηλαδή δεν μπορείς να βάλεις μία ομάδα μόνο αλλοδαπούς, άρα βάζεις τα παιδιά που έχουνε πρόβλημα με ομάδους οι οποίες είναι πιο λειτουργικές για να μπορέσουν να βοηθήσει, να βοηθήσουν δηλαδή και να μην αισθάνονται, ανακατεύεις οι ομάδες δηλαδή να είναι στοχευμένα, να μην είναι μία ομάδα όλα αλλοδαποί έτσι στοχοποιούμε κιόλας, δηλαδή αν το κάνουμε!

6) Ποιο είναι το επίπεδο συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των αλλοδαπών μαθητών; Η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη, να αφορά μόνο θέματα σχολικής επίδοσης και προόδου του μαθητή μέσα στη τάξη ή να διευρύνεται και σε άλλα θέματα εκτός της τάξης;

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη– Μαρία Σγαρδέλη

- Όχι βέβαια όπως ακριβώς όλα τα παιδιά. Η συνεργασία ειδικά σε τέτοια μέρη όπως στην Πάρο που είναι και μικρός τόπος, η συνεργασία είναι άψογη με τους γονείς δηλαδή υπάρχει επικοινωνία και ότι γίνεται σε όλα τα παιδιά γίνεται και στα αλλοδαπά.

7) Κατά πόσο συμφωνείτε να διδάσκεται και σε ποιο βαθμό η γλώσσα των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο, εφόσον πληρούνται οι ελάχιστες προϋποθέσεις εγγραφής σε τάξη εκμάθησης γλώσσας;

- Σε μεγάλο βαθμό, είναι απαραίτητη. Σε κάτι στη διαπολιτισμική εγώ που έκανα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου το πρώτο που είπανε ήταν αυτό. Το παιδί θα πρέπει να μάθει πολύ καλά τη μητρική του γλώσσα για να μπορεί να χτίσει οποιαδήποτε άλλη γλώσσα. Εδώ τα πράγματα είναι διαφορετικά δηλαδή, ακόμα και να ξέρουν να μιλάνε δεν ξέρουν να γράφουν και το πρώτο που λέω και στους γονείς είναι αυτό να τους παίρνετε ειδικά στα αλβανικά που είναι, αλβανικά βιβλία να μάθουν τη γραπτή αλβανική γλώσσα για να μπορέσουν να χτίσουν και την ελληνική ή οποιαδήποτε άλλη γλώσσα είναι απαραίτητο, απαραίτητο.

8) Πιστεύετε ότι μπορούν να αναπτυχθούν σχέσεις και παρέες μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο ή υπάρχουν εμπόδια? Αν έχετε εντοπίσει ξενοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των παιδιών της τάξης σας ή μεταξύ των γονέων και πως τις αντιμετωπίζετε;

- Ω ναι εμείς δεν έχουμε αυτή τη στιγμή πρόσφυγες, έχουμε στη μεγαλύτερη πλειοψηφία είναι Αλβανοί οι οποίοι όμως ζούνε εδώ πλέον μόνιμα. Γεννιούνται εδώ τα παιδιά τους και δεν υπάρχει ιδιαίτερο πρόβλημα τουλάχιστον στο δημοτικό ε, να υπάρχει απομόνωση ή να μην. Τώρα εάν είχαμε πρόσφυγες ε, μπορεί να ήταν διαφορετικά τα πράγματα αλλά εδώ δεν έχει δεν παρατηρείται δηλαδή τέτοιο.

Και αν έχετε αντιμετωπίσει ξενοφοβική συμπεριφορά πώς το αντιμετωπίσατε;

- Όχι όχι δεν έχουμε τέτοια εδώ δεν έχουμε γιατί οι γονείς πλέον έχουν, οι οικογένειες που ζούνε εδώ είναι 30 χρόνια εδώ.

Δεν έχει καινούργιους εδώ;

Ναι δεν έρχονται πλέον τώρα και μετά την κρίση φύγανε και πολλοί. Τώρα υπάρχει λίγο πάλι ένα, αλλά έρχονται από συγγενείς συγγενών ξέρεις ε, αλλά νομίζω ότι ειδικά στο δημοτικό από τις παρέες που βλέπω που παίζουν όλοι μαζί δεν έχει δηλαδή

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

κάποια δεν έχουμε τέτοια θέματα.

Με τους παριανούς γονείς;

Δεν έχουμε, δεν υπάρχουν τέτοια θέματα και μην ξεχνάμε ότι το σχολείο μας επειδή θεωρείται ότι έρχονται πολύ Αλβανοί είναι και το καλύτερο σε όλη την Πάρο. Συγνώμη που το λέω αλλά βλέπεις ότι δεν συνδέεται ότι είναι στιγματισμένο, παλιότερα μπορεί να γινόταν γιατί εγώ είμαι από το 1996 εδώ και επειδή εδώ γύρω στη Ζωοδόχος Πηγή, ήτανε είχε πάρα πολύ μεταναστευτικό και μάλιστα που δεν ξέρανε καν δηλαδή εγώ έζησα αυτά τα χρόνια τα δύσκολα, τώρα βέβαια που οι άνθρωποι αγοράζουν σπίτια και έχουν επεκταθεί σε όλη την Πάρο δεν έχουμε το πρώτο ή το δεύτερο (σχολείο) να έχει πιο πολλά (παιδιά), είμαστε ίσως αριθμός δεν έχει όχι όχι δεν έχουμε τέτοια θέματα.

9) Υπάρχουν κάποιοι παιδαγωγικοί τρόποι που χρησιμοποιείτε σχετικά με την προσαρμογή και επικοινωνία των αλλόγλωσσων μαθητών με τους γηγενείς μαθητές; Και ποιοι είναι αυτοί;

- Παιδαγωγικοί τρόποι είναι να οι ομάδες να είναι ανακατεμένες ε, μπορούμε για παράδειγμα (εμένα μου άρεσε αυτό) ε, ότι κάναμε λέγαμε για παράδειγμα happy birthday στα αγγλικά μπορούσαν να το πουν και στα αλβανικά δηλαδή αν ήτανε μία μεγάλη ομάδα μέσα στην τάξη ή να μας μάθουν και μας ορισμένες λέξεις είναι καλό δηλαδή να μην επιμένουμε μόνο από τη μία πλευρά ή στα ρουμάνικα να μάθουμε ήθη και έθιμα ή να συνδέσουμε έτσι λέξεις στα ελληνικά, στα ρουμάνικα. Έχουμε εδώ Ρουμάνους και Ρώσους, ένα Ρουμάνο και Ρωσάκια δηλαδή μπορούμε να κάνουμε τέτοιους παραλληλισμούς έτσι ώστε και αυτά τα παιδιά να μάθουν και να νιώθουνε καλά.

10) Πως αντιμετωπίζετε την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στις επετειακές εκδηλώσεις ή στους θρησκευτικούς εορτασμούς του σχολείου; Πως τοποθετήστε στην κατάληψη της θέσης σημαιοφόρου από κάποιον αλλοδαπό/ή μαθητή/τρια;

- Είναι ενθουσιασμένα για μένα έχω ζήσει δηλαδή χρονιές που έβρεχε να κάνουμε παρέλαση και ήρθαν αλβανάκια γιατί οι γονείς από εδώ (τους Παριανούς) επειδή είχε πάρα πολύ κρύο δεν τα στείλανε, ήταν ενθουσιασμένα και στις γιορτές δεν υπάρχει δηλαδή μπορεί να μην έχουν την ίδια θρησκεία έτσι; Χριστούγεννα είναι

Απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των δήμων Περιστερίου και Πάρου σχετικά με τη διαπολιτισμική αγωγή και την συμμετοχή των αλλοδαπών μαθητών στην σχολική τάξη – Μαρία Σγαρδέλη

ενθουσιασμένα συμμετέχουν όλα.

Και εσείς πώς τοποθετήστε στην κατάληψη της θέσης του σημαιοφόρου από κάποιον αλλοδαπό μαθητή;

– Ω, κανένα πρόβλημα, το έχω ζήσει στα χρόνια πλέον τώρα δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. Τα χρόνια εκεί περίοδος 1996 - 2000 εκείνη την περίοδο ε, που είχαμε λίγες αντιδράσεις, γενικώς τότε που επικρατούσε τώρα δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα και εννοείται ότι είναι μία χαρά το να έχεις το παιδί το οποίο είναι σημαιοφόρος και να είναι από άλλη χώρα. Άρα κάτι κάνουμε και εμείς καλά, για να συμβαίνει αυτό γιατί αυτό έρχεται σε αντίθεση με όσα λένε, εγώ είχα άριστους μαθητές Αλβανούς άριστους, που έχουνε σπουδάσει μία είναι δικηγόρος, εννοώ όχι η πλειοψηφία αλλά έχει μαθητές οι οποίοι είναι στα πανεπιστήμια και είναι εξαιρετικοί. Το θέμα είναι να θέλουνε και εκείνοι που είναι δικαίωμα τους, δεν ξέρω άλλοι χαίρονται, άλλοι δεν επιθυμούνε υπάρχουν ναι υπάρχουν βεβαίως ελάχιστοι είναι βέβαια στο σχολείο μας, δεν είχαμε έτσι αλλά υπάρχουνε νομίζω ότι, σου λένε δεν θέλω να μπω στην κλήρωση να σηκώσω τη σημαία αλλά όχι όχι δεν υπάρχουν ούτε αντιδράσεις γονέων γιατί τα πράγματα έχουν αλλάξει έχουν αλλάξει ευτυχώς προς το καλύτερο.

Ναι σας ευχαριστώ πάρα πολύ.